

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

MAATSCH. DER NEDERL. LETTERK.

TE LEIDEN.

Catal. bl.

Geschenk van Tooneelstukken, 1841.

1187

89

T A E L

E N

DICHTLIEVENDE

OEFENINGEN.

V I J F D E D E E L

T A E L . E N D I C H T L I E V E N D E
O E F E N I N G E N .
V A N H E T
G E N O O T S C H A P

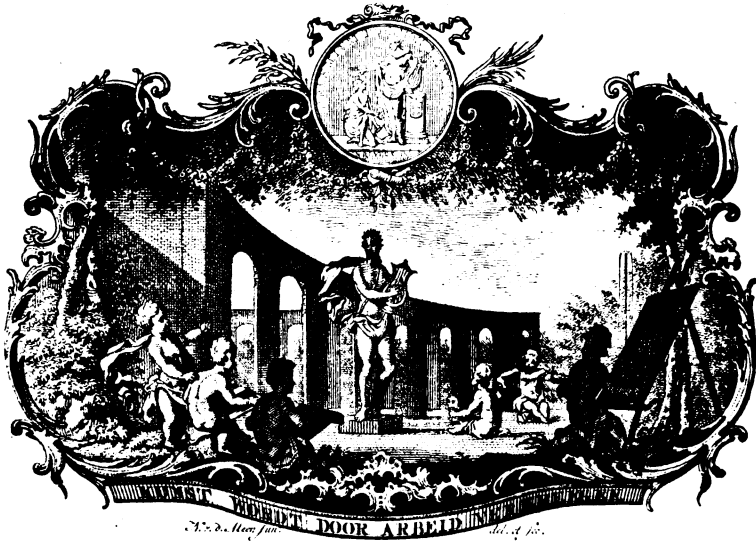
TER SPREUKE VOERENDE:

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREGEN.

E N

P R I J S V A E R Z E N .

*Met Octroi van de Ed. Gr. Mog. Heeren Staeten
van Holland en Westfriesland.*

T E L E Y D E N ,

V O O R H E T G E N O O T S C H A P .

M D C C L X X V I I

N E D .
L E T T E R K .

DEN WELEDELEN
BESCHERMHEEREN

VAN HET

TAELEN DICHTLIEVEND
GENOOTSCHAP,

ONDER DE SPREUK:

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREEGEN,

TOEGEWIJD.

VOORBERICHT.

*I*ndien ooit het enkel noemen der onderwerpen, in eenig Boekdeel vervat, genoeg was, om de aendacht optewekken, en den leeslust gaende te maeken, vlien wij ons met grond, dat zulks plaets heeft omtrent de drie onderwerpen der Dichtstukken, welke, aen 't hoofd van dezen Bundel geplacetst, het grootst gedeelte uitmaeken van 't geen wij thans den Vaderlandlievenden Nederlander aanbieden. Deze toch is, sins eenige jaeren, krachtdadiglijk opgewekt, om de vrijheid zijner Zeevaart en van den daer van grootdeels afhangenden Koophandel in haere waere gronden na-tespeuren en te handhaeven, — is bij uitstek gevoelig gemaekt voor het belang, en getroffen door de billijke klagen, van den te zeer kwijnenden en soms te weinig geachten Handwerksman, — en zoo zeer verlicht, zoo sterk overtuigd omtrent de waarde van recht waerdige Regenten,

IV V O O R B E R I C H T.

dat dit ons eenen gunstigen ontvangst doet wachten van eenen Bunde!, in welken de Vrije Zee, de Nuttigheid van den Handwerksman, en de rechtschapen Burger vader de stoffen uitmacken der daer in geplaetste en weleer eenen eerprijs waerdig gekeurde Dichtstukken. Ja waerlijk, Landgenooten! wij zouden uw Vaderland - en Vrijheid-lievend hart te kort doen, met hier aen te twijfelen, en vertrouwen teffens, dat ook de Mengeldichten, welke de overige plaets in deczen Bundel beslaen, U niet onaengenaem wezen zullen; daer ze niet enkel beslaen in stree-lende vruchten van het Dichterlijk vernuft, maer meest-al van eenen Godsdienfigen of slichtenden aert zijn, en de aendacht vestigen op Hem, van wiens heilrijke gunst alle onze welvaert, alle onze voordeelen, in de eerste plaets afhangen, en op eenige dier deugden, zonder welke geen Maetschappij, geen Land of Volk gelukkig zijn kan.

Welligt ziet ge nog in dit jaer eenen zesden Bundel

en

V O O R B E R I C H T. v.

en in deezen inzonderheid de reeds bekroonde Prijsvaerzen ter gedachtenisfe van Neêrlands roem, de Ruiter, en van Washington, den roem van Amerika, ja van 't menschdom.

Eenige der oorzaaken van vertraging in de uitgaeye der ons geleverde en goedgekeurde Dichtstukken zijn thans opgeruimd, en wij hoopen, dat de dagen der onrust, welke wij beleeven, en die ook niet weinig tot deeze vertraging heeft toegebracht, eerlang verwisfeld zullen worden met eenen op vrijheid gebouwdem burger vrede, wiens lommer de oefenaers en beminnaers der Dichtkunst toch liefst verkiezen, om onbelemmerd te zingen en te hooren zingen. Dan vleien we ons, in staet te zullen zijn, om u steeds te vergasten, is het niet, op veele, althans op keurige lettervruchten, zoo in het beoefenende als in het beschouwendem der Dichtkunst, van welk laetste intusfchen de bekroonde Verhandelingen over het Rijm ook eerstdaegs staen in 't licht te komen; terwijl eene onlangs ingevoerde bezigheid onzer

Maend-

VI V O O R B E R I C H T.

Maendlijksche Vergaderingen ons doet hoopen, dat we u ook in dat vak met den tijd nog ruimer zullen mogen onthaelen op den arbeid onzer vlijtige Kunstgenooten.

Bijzondere berichten nopens den staet en pogingen onzes Genootschaps hebben we thans niet te geeven, buiten die, welke U reeds bekend zijn, of binnen kort door de Nieuwspapieren zullen worden meêgedeeld; en dus sluiten we met den wensch, dat het herstel van eendragt, rust en welvaert in ons Vaderland ook de Weetenschappen en fraeie Kunsten aldaer in vollen luister doe groeien en bloeien!

**Uit onze Vergadering den
23 van Bloemaend 1787.**

IN-

I N H O U D.

P R I J S V A E R Z E N.

<i>De Vrije Zee; door K. VANDER PALM.</i>	Bladz.	3
— — — — — <i>door TH. VAN LIMBURG.</i>	.	27
<i>Dè Nuttigheid van den Handwerksman;</i>		
— — — — — <i>door TH. VAN LIMBURG.</i>	.	41
— — — — — <i>door M. G. VANDER WER-</i>		
<i>KEN, wed. DECAMBON.</i>	.	73
<i>De Rechtschapen Burgervader; door J. P.</i>		
<i>VAN HEEL.</i>	.	85
— — — — — <i>door D. ER-</i>		
<i>KELENS.</i>	.	115

M E N G E L D I C H T E N.

<i>Gods Goedertierenheid; Ode. door R. FEITH.</i>	.	141
<i>Ode aen de Deugd; door J. H. VANDER</i>		
<i>PALM.</i>	.	150
<i>De Schoonheid; Ode. door J. P. VAN HEEL.</i>	.	156
		<i>Dichts-</i>

I N H O U D.

<i>Dichtgedachten op eenen Zomerschen Morgenfond; door D. HOVENS.</i> 163
<i>Het Onweder; door R. FEITH.</i> 167
<i>Ode aan God na een Onweder; door J. KANTELAER.</i> 169
<i>Brief van Zëila aan Valcour; door E. J. EEKHOUT.</i> 173
<i>Bede aan het Pluimgedierte; door E. J. B. SCHONK.</i> 194
<i>Johan van Oldenbarneveld, aan zyne Echtgenote Maria van Utrecht; door G. L. G. VAN FRIDAG.</i> 198
<i>Lierzang op de Eer; door R. FEITH.</i> 204
<i>De Ouderliefde; door D. HOVENS.</i> 215
<i>De Dood, Lierzang; door J. H. REYSIG.</i> 223
<i>Fabritius aen Pyrrhus, door H. VAN ROYEN.</i> 230
<i>Proeve over het waer geluk des Tijdelijken Levens; door G. J. LONCQ.</i> 232
<i>Pulcheria aen Charites; door J. W. BUS-SINGH.</i> 245
<i>De Kerenäeren, Fabel; door J. P. A.</i> 254

16;
16;
16;
P R I J S V A E R Z E N ,

17;
19;
B E H E L Z E N D E :

17;
19;
D E V R I J E Z E E ,

19;
H E T N U T V A N D E N

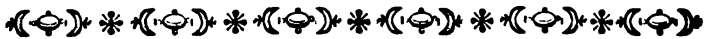
19;
20;
H A N D W E R K S M A N ,

20;
21;
E N

21;
23;
D E N R É C H T S C H A P E N

23;
245
254
B U R G E R V A D E R .

P R I J S V A E R Z E N

D E

V R I J E Z E E,

D O O R

K O R N E L I S V A N D E R P A L M,

A E N W I E N D E G E W O O N E Z I L V E R E N E E R -
P E N N I N G I S T O E G E W E E Z E N .

*In de JAERLIJSCHE VERGADERING, gehouden
den 30. van Bloemaend, 1782.*

Mijn dierbaer Vaderland! voor wien ik in mijn hart
De zuiverste eerbied kweek; wiens wrange tegenheden
Mijn' boezem zwoegen doen. Ik deel in uwe smart:

Uw zielverteerend leed wordt ook van mij gebeden.

V. DEEL.

A 2

Niet

4 P R I J S V A E R Z E N .

Niet slechts van mij! o neen! het Neêrlandminnend bloed
Vloeit nog van 't kloppend hart in veler braven adren,
En kweekt een reine zucht om eens, met mannenmoed',
Te treden op het spoor van onze wakkre Vadren!
Om eens uw dierbaer recht op 's weereids oceaen,
Baldadig nu vertrappt, op plonderaerts te wreken:
En liever voor 't geweld des doods ten prooij' te staen,
Dan snoode Monsters om een' lasten vrees te smeeken,
Mijn Vaderland! in welk een hagchelijken staet!
In welk een' jammerpoel is uw geluk gezonken!
Uw oude luister, die allengs ten gronde gaet,
Schijnt aen de zegekoets eens wreden beuls geklonken.
Waer is uw Vrije Zee? die u uit slavernij,
Voor gansch de weereid, heeft ten hemel op doen klimmen?
Wraekzuchtige eigenbaet, vol helsche razernij,
Verandert uwen glans in akelige schimmen,
Waer is uw Koopgeluk, dat u, in Oost en West,
In 't Noorde en Zuide, deed met eer en aenzien prijken?
Is niet uw vijand naer zijn muitziek plondernest,
Tot heon van uwe vlag, met onzen buit gaen strijken?

Ver-

Vernederd Nederland! hoe griefde 't mijne ziel

Zoo vaek uw heilig recht te deerlijk werd vertreden!

Toen vege onnozelheid, geboeid op haren kiel,

De geesfelzweepen van de roofzucht heeft geleden?

Met welk een kille schrik zal eens mijn Landgenoot

Den moord eens wakkren Kruls in 'slands kronijken lezen?

Mij dunkt zijn ijvervuur zal eeuwig, om dien dood,

Een Rodney en zijn kroost als vuige monsters vrezén.

Ja, Nederlander! ja! dat vrij uw ziedend bloed

Uw moedig aenzicht verv', uw gramschap doe ontsteken:

Bedwing, door uwen arm, de hollende euvelmoed

Van zeefchoffeerdren, die hun eed en trouw verbreken.

Die, erger dan een rot, dat van zijn dieverij

En vuige zeefchuim leeft, de Vrijheid stout ontöeren,

Die, trots op overmagt, met dollé heefschappij,

Het recht der Vrije Zee alleen voor zich begeeren.

Zoo snood een dwinglandij, zoo trouwloos een beftaen,

Spoorde u, Kunstbroeders! om den eerprijs op te hangen,

Voor hem, die 't ftoorloos recht van 's weerelds oceaen,

Voor al wat vrijheid mint, vereeuwigt in gezangen.

Gij weet wat heldenmoed de schoone Dichtkunst kweekt;
 Hoe zij het krijgsmans hart in vuur en vlam kan zetten:
 Hoe haer vergode tacl de heilige orakels spreekt,
 En 't glinstrend oorlogszwaerd voor 't Vaderland doet wetten.
 Des noopt uw nijvre ziel het Neêrlands Zangkoor uit,
 De zucht voor 't Vaderland doet uwen boezem gloeijen:
 Gij eischt de Vrije Zee, en wilt, door maetgeluid,
 Het hart van Batoos kroost aen zijne Vrijheid boeijen.
 Waek op dan Zangerin, dat vrij een heilig vuur
 Uw borst ontgloeijen doe! dat uw bespiegelingen
 Het recht der Vrije Zee, door 't Godlijk Albestuur
 Verdeedigd en beschermd, voor Batoos erfkroost zingen.
 Maer wie? wat zanger zal de beste klanken slaen?
 Mijn kunstvermogen zwicht voor meer verheven toonen,
 Ik vang nochtans, vol moeds, dit moeilijk strijdperk aen:
 Ik zing voor Leeuwendael, wie ook de kunst moog kroonen.
 Heldhafte Mannen! die, door snoode dwinglandij,
 Uw vrije zielen in geen kluijfters ooit laet prangen;
 Maer snoode Monsters, groots op laffe heerschappij,
 Als vuige pesten haet: — kooft, luistert naer mijn zangen.
Doch

Doch wijk uit mijn gedicht, gij die, vol trotschen waen,
 U Heer en Meesters van den Oceaen durft noemen:
 Bloost, stervelingen! bloost, wat dolheid grijpt u aen!
 Uw hart, uw oordeel zelf, moet uwe dwaesheid doemen.
 Gewis mijn Zangster zingt voor u haer toonen niet,
 Zij voelt door grooter geest, door edler vuur zich dringen:
 Zij wil haer Makers lof, in 't stooreloos gebied
 Der onafmeetbre zeeën, Kunstrechtcrs! voor u zingen.

Toen de Oorsprong van 't heelal, door onbegrensde magt,
 De wereld, uit een niet, haer aenzijn deed ontvangen,
 Heeft hij dit kunstgewrogt onze aerde ook voortgebragt,
 En in het ruim gewelf der heemlen opgehangen.
 Een kunstgewrogt, waerin het levendige beeld
 Van 't eindloos Alvernuft, met nooit verdoofde stralen,
 In orde, groote, stand en juist en omloop speelt;
 En eeuwig, voor het oog des stervelings, zal pralen.
 Dan welk een tafereel de Schepper der Natuur
 In lucht, in zon en maen en hooger starrekringen,
 Tot onderhouding van ons blijdschapkweekend vuur,
 Vertoonen moog', ten nut der ondermanelingen:

Geen minder luister praelt in de onbeperkte zee.

Wat kunstvermooogen? wie zal hare grootheid malen?

Haer uitgebreidheid neemt den Noord- en Zuidpool mee,
En kent, in hare vaert, geen rijksg gebied noch palen.

De Zeeheld zeile vrij den wijden aerdbol rond,
Zijn schrandre weetlust pooge op haren gang te letten:
Doch, wat zijn stoute ziel ooit rockeloos bestond,
Nooit durfde zijne hand haer perk of palen zetten.

Hier snelt zij noordwaerds langs geheel Europa heen,
Daer scheidze Amerika van onze westerboorden,

Het morgenbarend Oost en 't Zuide is haer te klein;
Zij sluit ons aerdrijk als een eiland in haere oorden.
o Ongemeten Zee! hoe wijd is uw gebied!

Wie zal mij uw begin of uiterste eindens wijzen?

Hier zie ik u, o neen! ik zie een stip, een niet.
Uw grootheid doet in mij den hoogsten aendacht rijzen.

Mijn geest eerbiedigt Hem die u het aanzijn gaf:
Wie moet zijn wijsheid niet in uwen luifter roemen?

Verwaten stervling beef voor uw geduchte straf
Zoo vaak ge u Meester van de Vrije Zee durft noemen.

Zoo vaak uw doller drift, belust op heerschappij,
Te redenloos 't gebied der wahren durft begeeren,
En, op deeze eischen trotsch, met heilsche razernij,
U niet ontziet de Zee in haer gebruik te onteeren.

't Is waer uw kloek verstand, uw schrandre vindingskracht
Heeft u geleerd de Zee ten wandelpad te stellen:

Uwe ondervinding, stout op haer verkregen magt,
Doet u, naer 't aerdijkseind op zeekasteelen snellen.

Gij tart het bruisfend nat en stuift, met mannenmoed,
De wijde wahren door, ten trots der steile baren.

Uw gloeiende ijver sterkt, door hoop op winst gevoed,
Het ligt benepen hart in angsten of gevaren.

Durft u de helsche lust der snoode selterij,
Door roofzucht aengezet, eens onvoorziens belagen:

Gij vreest haer niet; gij draegt den donder aen uw zij'
En kunt door blikfems haer van uwe boorden jagen.

Of zaeit de dollen twist, op menschen bloed verhit,
Verzeld van woede en nijd, haer zaed in 't hart der grooten,

Gij gespt het harnas aen, bestemt uw eerbaer wit,
En temt haer euvelmoed; door magtige oorlogsvloten.

Dan, moet de hovaerdij, al lacht de kans u toe,
Uw hoog gevoelig hart geheel onzinnig maken?

De weiffende fortuin is haren gunstling moê
Zoo rasch de trotsheid hem van 't reedenspoor doet raken.

Zou hij, die tegen list en toemeloos geweld
Zich waepnen kan, ten nutt' van Haerdflede en Altaren,

Die zijnen vijand staet op 't bloedig oorlogsveld,
Of op de ruime Zee vol moeds durft tegenvaren:

Die, met een wakend oog en altoos kloek beleid,
 Zijn Vaderland het spoor tot waer geluk wil banen,
 Op zulk een' voorspoed trotsch, vol opgeblazenheid,
 Zich Heer en Meester van den gantschen aerdbol wanen?

Gewis zijn wijsheid waer in razernij verkeerd:
 Zijn heil-, zijn koopgeluk, zijn bloeiende onderzaten,
 Zijn oeffenschoolen, al wat deugd en wijsheid cert,
 Zou, in een' korten tijd, zijn rijksgebied verlaten.

Getuigen hier van zij 't welvarend Griekenland,
 Toen Alexander, stout op wapprende oorlogsvanen,
 Met ongetemden moed', den standaert had geplant,
 En zeegevierde, in 't rijk der Oosterindianen;

Toen hield de dollé twist zijn eigen volk verdeeld:
 De snoodheid, aengezet door wreede dwinglandijën,
 Had gierigaerds, belust op 's naesten goed, geteeld;
 Die 't uitgemergeld volk deën duizend dooden lijën.

Wat weereld-Monarchij kende ooit de lieve vree!
 Het aardrijk laet zich door geen' mensch alleen regeeren.

Veel minder stervling kunt gij de uitgebreide Zee,
 Door uw beperkte kracht, verwinnen of beheeren.

Waer is de zetel van zoo weitsch een heerschappij?
 Wie zou eerbiedig zich voor uwe wetten buigen?

Uw ingebeeld gebied, gebouwd op vleijerij,
 Viel, bij den minsten storm, van grond beroofd, in duigen.

De Zee kent geen en Heer dan 's weerelds Heer alleen.
 Zij spot met snorkerij, belacht het onvermogen,
 De trotsaert, in wiens oog het aardrijk valt te klein;
 Heeft zij geloogenstraf en in zija' waen bedrogen.
 Zou zij, die hagel, wind en storm ten dienste staen,
 Die naer den hemel stijgt, of doet ten afgrond' zinken,
 Wiens ongepeilde grond met schatten is beladen,
 Door wie de Almagtige zijn groothed uit doet blinken,
 Zou zij een dienares van broze schepslen zijn?
 Vermeete drift waertoe kunt gij den mensch vervoeren!
 Schaem u natuurgenoot! door welk een' zwijmelwijn
 Laet gij uw redenlicht betooven of beroeren?
 o Ongetemde Zee! wie tart uw rijksgebied!
 Wat Aterling durft stout naer uw bezitting haken?
 Wat magt of heerschappij hij voor zich buigen ziet,
 Hij beev'! zijn wisse val zal onvoorziens genaken.
 Welaen... Hij wapen zich: Hij rust' zijn schepen uit:
 Het woelend krijgsumoer vliege ijlings langs zijn wijken:
 De wakkre zeeheld gesp', belust op rijken buit,
 Zich 't blinkend harnas aen en doe zijn' ijver blijken.
 Men voere op zijn bevel de reizige eiken aen:
 De beitelkonst herschepp' ze in dobbrende kasteelen:
 Het Ooste, Zuide en Noord moet hem ten dienste staen:
 De grootste weereldvloot wagt ijvrig zijn bevelen.

Na

Nu snelt de nieuwsbodin, met onbeperkte vlugt,
 De weerd door en meld aen Buur en Bondgenoten
 Wat oorlogsnoodōrkaen, wat nadrend krijgsggerucht,
 De lieve vrede van heur zetel dreigt te stooten.

De schrandre staetzcuht staet verbaesd op deze maer,
 't Vooruitzicht wikt en weegt de reën dier krijgsbedrijven,
 't Verwikkende oordeel peinst en ziet of de evenaer
 Van 't ware staetsbelang in zijne plaets kan blijven.

Neen, zegt het, neen! zoo groot, zoo uitgebreid een magt
 Zal voor het algemeen gewis nadeelig wezen:

Wie weet wat snood bestaen de list heeft uitgedacht?
 Wat kroon of vorstendom voor inval heeft te vreezen?

Ligt zocht men 't vrij gebruik van 's weerelds Oçeaen,
 Ten hoon' van eer' en deugd', tē kwetsen of te schenden:

Men dreigt de Koopmanschap den bodem in te slaen;
 De welvaert van ons Land naer elders heen te wenden.

De algoede God verhoë zoo ijsfelijk een' slag.
 Men wapent zich, 't gerucht der dreigende gevaren
 Noopt Vriend en Bondgenoot, zoo veel elks staet vermag,
 Ten nut van Land en Zee, kloekmoedig saem te garen.

Dat geldt u Dwingeland, gij zult niet ongestraft
 De heerschappij der Zee aen uw vermogen trekken:
 De blakende afgunst heeft alreë zich wraek verschaft;
 Uw trotsche wapenkreet kon haren ijver wekken.

Zij

Zij zal den minsten stap die uwe hovardij
 Vermerel doet, u, met uw eigen munt, betalen:
 Haer aldoorkruisfend oog blijft u gestadig bij,
 En zet aen 't wuft besluit van uwe heerschezucht palen.
 Lacht hier de kans u toe, wijl uw verëende magt
 Nu die, dan geene doet voor hare grootheid buigen:
 Uw dag verandert ginds in een' stik donkren nacht:
 Zoo valt uw ijde hoop, op 't onvoorzienst, in duigen.
 Nu triumfeert uw vaen en prijkt met krijgstrofeën,
 Der heldenmoed moog' voor uw zegeprael bezwijken:
 Vertoef een poos, gij zult met schand te rugge treen,
 En voor uw vijand, met bebloede koppen, wijken.
 Zoo hachlijk is uw staet ontaerde Dwingeland!
 Laet gansch de weereld eerst voor uwen standaert bukken:
 Sluit alle Vorsten, door uw grootheid, in den band,
 En zie of de Oceaen zich ook laet onderdrukken.
 Gewislijk neen! — men pleeg' de aloudheidkunde raed:
 Men open' vrij het boek der vroegre tijdgeschichten;
 Men zie hoe vloot bij vloot haer Vaderland verlaet:
 Dan wie deed ooit de Zee, door haer vermogen, zwichten?
 Wie heeft bij volk aen volk op haer gezegepraeld?
 Wie gaf 'er wetten aen de noeste Koopvaerdijën?
 Wie heeft de maten van den handel juist bepaeld
 En kon geen andren heer of Meester naest zich lijën?

Lact

Lact vrij de Luzitaen , gesterkt door hoog gezag
 Eens Pausfelijk' (a) bevels , de vaert alleen begeeren ,
 De ruime Zee , die nooit aen enge banden lag ,
 Zal aen geen dwazen waen , of stouwen eisch , zich keeren.

Zij opent haren schoot voor de edle Koopmanschap ,
 En voert de lekkernij der uitgezochste waren

Van 't een naer 't ander volk ; de steilste glorijtrap
 Is 't eerbaer loon voor hun die ijvig haer bevaren.

Geen sterveling , tot welk een magt of heerlijkheid ,
 In Kerk of Burgerstaet hij immer zij verheven ,

Kan 't vrij gebruik der Zee , dat de Oppermajesteit
 Aen 't menschdom schonk , hier aen een enkel schepsel geven.

't Is waer de Zeekronijk wijst mijn leergierig oog
 Op 't wisselvallig lot der ondermaensche dingen ,

Hij , die onlangs nog voor zijn' wakkren Dwingland boog ,
 Hoort nu , in blij triumf zijn zegezangen zingen :

Hij overwint en slaet zijn' vijand uit de Zee.

Daer daegt een ander op , wiens sterker oorlogsvlooten

Hem deinzen doen. Hij krijgt maer naeuw behouden rheë:
 Waerop zijn vijand hem als gijslaer houdt besloten.

Deez blijde Zeeheld brengt zijn krijgstrofeën aen :
 Hij deed zijn weerpartij door onverzaegdheid strijken.

Een ander , afgemat , met schaemte en schand' belaën ,
 Verlaet de ruime Zee om naer zijn Land te wijken.

Zoo moest, na langen krijg, het Lacedaemons volk
't Gebruik der Vrije Zee aen 't stout Athenen geven;
Toen held Timotheus, door zijn' gevreesden dolk,
Hen uit het vrij gebied der watren had gedreven (b).
Dus deelt de aloudheid ons de lotgevallen mee,
Waerin der Helden deugd, met onuitwischbre trekken,
Hunn' onbezweeken moed, voor 't recht der Vrije Zee,
Aen 't Vrijheidminnend hart, zich luisterrijk ontdekken.
Hoe gretig weidt mijn oog in deze schilderij!
Hier straft men 't onbescheid van 't schendig Zeeschoffeeren,
En maekt voor eeuwig zich van zijnen rover vrij;
Die ijlings naer zijn hol moet schaemrood wederkeeren.
Daer prijkt de hovaerdij, op hare grootheid prat,
Zij wapent schip bij schip en stapelt vloot op vloten:
Haer ver gevreesde hand wil, op het waterpad,
Al wat haer tegenstaet vernielen of verstootten.
Wie trekt nu 't harnas aen? wie stremt dit krijgsgerucht?
Wie zal kloekmoedig nu den trotschäerd weerstand bieden?
Hier daelt de Godheid neêr, zij dondert uit de lucht;
En doet, met hare stem, den norschen snorker vlieden.
Zijn zeemagt raekt verspreid, het onmeedoogend strand
Vermorfelt kiel bij kiel: de losgebroken winden
Slaen huilende onder een; verbreizlen tuig en wand,
Niets kan voor 't golfgeklos een veilge schuilplaets vinden.

Zoo

Zoo slaet een enkele storm het grootst ontwerp ter neêr!
 Zoo bliksemt de Almagt zelf uit saemgepakte wolken,

En gaet der dwazen waen met bank en klip te keer:
 Zij slaeft het recht der Zee voor de onderdrukte volken.

Leest Batavieren leest, hoe Spanjes dwinglandij
 Uw brave Vaders voor haer' envelmoed deed bukken,

In welke boeijen van een helsche slavernij,
 Ten spijt van hunnen roem, men poogde hen te drukken.

Toen Alva, 't monsterdier, gesterkt door hooger last;
 Hun ziedend bloed deed langs de moordschavotten loopen,

En een' gevloekten schat op hoopen had getast (c),
 Met onverzaedbren lust om grooter buit te stroopen.

Had de onverzoenbre Vorst (d), door 't wrokkend onbescheid
 Van 't grimmend Bijgeloof, tot wracklust aengedreven,

Zich een onnoembaer tai van schepen toebereid;
 En aen zoo groot een magt den stoutsten naem gegeven (e).

Deez onverwinbre vloot moest u mijn Vaderland
 En 't helpende Albion in slaeffsche keetens kluijstren:

De snorkende Eigenbaet wacht geenen tegenstand;
 Men zou, met eenen slag, uw beider roem ontluifstren.

„ Hoe, zegt men, zal een hoop een fel gedrukte schaer

„ Van zwervelingen 't hoofd aen deeze Zeemagt bieden?

„ Gewislijk neen! zij zal dit nakende gevaer,

„ Met haer geringe kracht, noch weêrstaen noch ontvlieden ”.

Men

Men haelt , met deeze hoop geveid , de zeilen op :

Men groet zijn Vaderland : de vlugge schepen draeien :

De wakkre Zeeheld juicht , zijn vreugde stijgt ten topp' :

Hij Reekt den krijgsklaroen , de vlag en winpels waeien .

Europa vest het oog op dezen oorlogskreet .

't Vooruitzicht ziet alreede u voor uw vijand strijken :

De trouwe Nagebuur , bewogen met uw leed ,

Voorziet uw' val en vrees in zijn geruste wijken .

En gij , mijn Leeuwendael , wat moedig krijgsbeleid ,

In 't barnen van den nood , u immer mogt bezielen :

Hier vreesde uw hart ; gij wist hoe 't wrökkende onbescheid

Uws vijands haekte om u te boeien of vernielen :

Gij wist zoo Albion , door overmagt gestuit ,

Wierd afgemat , of slechts zijn' bijstand u moest weigren ;

't Waer met uw stille hoop , 't waer met gansch Neerland uit .

De wræk uws haters moest ten steilsten toppunt' steigren :

Gij kende zijnen aert en hadt u van 't geweld

Der Spaensche dwinglandij ten halve pas ontslagen ;

Werd nu uw kleine hoop door deze magt geveld ;

Gij zoudt de selfte wræk dier moordren moeten dragen .

Des was uw hoop alleen op 't alziende Oog gegrond :

Op Hem , die 't onrecht weet , op zijnen tijd , te wreken :

Die kwaed beraden list , in haer geboortestond ,

Verijdelst , of belet geweldig uit te breken .

V. DEEL.

B

In

In wiens geduchte hand de felle orkanen staen.
 Hij hoorde uw stem en nam uw twistgedingen over:
 Zijn magt gebod den wind, die heft den Océan
 Ten hemel op; tot schrik van uw' gevreesden Rover.
 Fluks slaet zijn stoete magt ru' her — dan derwaerds heen
 De fel gebeukte vloot weet naeuwlijks zich te bergen:
 Hoe gilde 't naer gehuil van hun die schipbreuk leên.
 De hooge Godheid laet zich door geen Trotsäerts tergen.
 Triumf! zoo zeegeviert het recht der Vrije Zee!
 Zoo wordt de hovaerdij in heuren vaert bedwongen:
 Zoo wordt, na bangen strijd, voor 't kermend ach en wee,
 Een vrolijk dankbaer lied der Godheid toegezongen:
 Zoo valt, met eenen slag, het valsch vertrouwen neêr.
 Mijn dierbaer Vaderland! wil uit dit voorbeeld leren,
 Hoe 't eeuwig Albestier den hoogmoed gaet te keer.
 Hoe bange onnozelheid nooit helper zal ontbeeren.
 Gij zucht! uw boezem zwoegt! daer gij, met grievend leed,
 U, en uw' Koopmanschap, de zenuw uwer Landen,
 De Vrije Zee, die u in welstand bloeien deed,
 Van een' ontmenschten hoop te deerlijk aen ziet randen.
 Waer trof u feller slag! wat naer vooruitgezicht!
 Wij zien uw weenend oog, uw nat bekreten wangen,
 Gij legt, daer uwe hoop voor woede en roofzucht zwicht,
 Uw sieraed af, en hebt uw hoofd met sicers omhangen.

Geen

Geen wonder! neen! men heeft uw noeste Zeevaardij
Eerst lang gestremd en stout uw heilig recht vertreden :

Men hield uw schepen aen , men snuikte uw Reederij ,
En spotte roekeloos met duurgezwooren eeden .

Hoe moest uw winst ten doel voor euvlen schraeplost staen!
Hoe werd uwe eer uw Vlag , in koelen moed' , geschonden!

Uw wanklend Koopgeluk , om zulk een smaect te ontgaen ,
Zoekt zich te schragen , door onzijdige verbonden ,

Maer neen! uw vijand nam toen sluks het masker af ,
Hij zegt u 't oorlog aen , vertrap de reine wetten

Die 't alverbindend recht aen 't glinstrend Krijgswaerd gaf :
Om straffeloos zijn roof en woede voort te zetten .

Zwijg Zangster! zwijg! en schuif voor eeuwig een gordijn
Voor 't akeligst tafreel dat immer oogen zagen :

Geen havik kan zoo fel op schuwe prooien zijn ,
Geen wolf het weerloos schaep met grooter drift bejagen .

Dan 't roofziek England u op 't schuimend zeenat deed :
Baldadigheid , gesterkt door hooge krijgsbevelen ,

Valt op een weerloos volk , dat van geen oorlog weet ,
En dreigt en smijt en slaet aen 't plondren , rooven , stelen :

Vervloekte geldzucht kent nu pael noch teugels meer :
Gelijk 't onnoozel lam , met huppelende schreden ,

Ter slagbank nadert , zeilt uw zeevolk keer op keer ,
In 's vijands hand en wordt ontluisferd of vertreden :

Fluks snelt deeze Oorlogskreet naer 't verre Westen heen.
Verpeste Plonderzucht! hier wist ge uw' lust te boeten!

Hier bukt de onmoozelheid voor uw ontmenschte Zeën,
Ze ontvangt, bedeesd van hart', heur vonnis aen uw voeten.

Daer wordt de braeffte held (*f*) van 't oorlog onbewust,
In vriendschijn, vervolgd en onoverwagt besprongen:

Zijn dierbre levenslamp voor eeuwig uitgebluscht:
Zijn Schip en schoone Vloot, o Neêrland! u ontwongen.

Men zegt, en 't vindt geloof, dat zelf de onstuime Zee,
Verbaesd op dit gezicht, het hoofd niet op dorst heffen;

Maer haren stroom beschaemd te rugge deinzên deê,
Nu menschen haer in woede en stoutheid overtreffent.

Gewis Europa zag met schrik dit schouwspel aen.
Dat hiet de Vrije Zee in haer gebruik onteeren.

Wat rampen hebt gij na dien tijd niet uitgestaen!
En waer zal de eindpael zijn van 't godloos zeefchoffereen?

Houd moed nochtans, houd moed, mijn dierbaer Vaderland!
Rechtvaerdigheid zal eens het twistgeding beslisen:

Zij neemt, te lang getergd, het wraekzwaerd in de hand:
Verdruchte onnoozelheid zal geen' Beschermmer misfen.

Maer zacht!... Wie stremt mijn'toon? wie stuit mijn'ijvervuur?
Wie roept mij, in de vaert van mijn bespiegelingen,

Trouwhartig toe... „ Gij moet alleen het Vrij bestuur
„ Des wijden Oçeaens, geen' strengen geesfel, zingen ”.

't Is

't Is zoo...! Maer wiens penceel het onbegrensd gebied
 Der nooit bedwonge Zee zal in zijn' luister malen,
 Plaetst roof- en plonderzucht in voorgronde en verschieft;
 Zoo rijst Gerechtigheid, omstuwt met hemelstralen,
 In zijn tafreel; en toont het merk der Vrije Zee:
 Haer statig oog verschrikt die vale nachtgezichten,
 Die in een oogenblik, met een vervaerlijk wee,
 Voor 't Goddelijke beeld, als bloode dasfen, zwichten.
 Dus maect mijn Zangeres, in heure schilderij,
 Den vuigen Zeedwang als een nitvaeg aller pesten:
 Zij poogt dit monsterdier, tot heil der Maetschappij,
 Te bonsfen uit het rijk der ruime Zeegewesten.
 Triumpf! zoo zeegepraelt de Zee in heur gebied!
 Zoo zal de dwinglandij voor hooger magt bezwijken:
 Zoo moet baldadigheid, die God noch mensch ontziet,
 In heuren waen gestuit, in 't eind' de vlaggen strijken:
 Zoo zal de Vrije Zee der eeuwen door bestaen:
 * Schoon door een helsch gespuis van roovren vaek ontheilgd:
 Zoo stremt geen aerdsche magt den wijden Oceaen:
 Die door de Godheid zelf wordt in 't gevaer beveiligd.
 o Nooit getemde Zee! gun dat mijn Zangheldin,
 Eer zij heur taek volmaect, nog uw geducht vermogen,
 Den zegen, dien uw vaert brengt voor het menschedom in;
 Tea roem der Vrije Zee, mag zingende betoogen.

De Wijsgeer peinze vrij, met al zijn schranderheid,
Op 't groote samenstel der Goddelijke werken!

De Zee alleen verbaest het uitgezochtst beleid.

Wie kan? wie zal in haer Gods eindens recht bemerken?

De mensch, om wien alleen deeze aerde ontworpen is,
Kan uitgebreid geen' hoek derzelve slechts bewoonen,

Maer moest, de weerd door, het glansrijk beeldtenis
Zijn 's Makers als de Heer van 't ondermaensche toonen.

Maer waer? waer bleef de band die 't menschedom samen hecht?
Die 't morgenwekkend Oost aen 't Weste houdt verbonden:

Die 't Noorde en Zuid verëent? zoo ooit het heilig recht
Des ruinen Oçeaens werd straffeloos geschonden.

De noefte Koopmanschap, die, ijvrig in bestaen,
De waren van elk Land op waerde weet te stellen,
Die schat op schatten, in heur schepen rijk belaën,
Van 't aerdrijks ander eind, naer onzen schoot doet vallen;

Wordt, zonder vrije vaert, van hare kracht beroofd:
Zij moet gansch troosteloos gelijk een weduw' kwijnen;

Zoo rasch de plonderaer, met een gefronfeld hoofd,
Op 't bruisfend pekelnat durft zonder vrees verschijnen.

Hoe slaeft en zwoegt en zweet de werkende Ambagtsman,
Om eerlijk voor zijn huis en kroost den kost te winnen!

De blijdschap streelt zijn hart als hij maer werken kan,
En daeglijks de oude taek op nieuw weer mag beginnen.

Hij

Hij zingt, in 't midden van zijn werk, een vrolijk lied.

Maer ach! ik zie welhaest zijn blij gelaet verdwijnen:

Die zucht, dat donker oog dat somber voor zich ziet,
Toont een verborgen leed dat angstig hem doet kwijnen.

Maer wat is de oorzaak van zoo schielijk een verval?
Wat merkelyk verlies kan zijne blijdschap stremmen?

Helaes! men boeit de Zee; dit naer vooruitzicht zal
Zijn talrijk huisgezin in slaeffsche keetens klemmen.

De krijtende armoë zweeft alreë voor zijn gezicht.
Zijn eerlijk hart moet voor haer ijslijk denkbeeld bukken;

Zijn vege hoop verflaewt, zijn vaderlijke pligt
Schetst hem het schroomlijk beeld der nadrende ongelukken.

Zoo schetste ik 't naeuw verband van 't vrijgebruik der Zee,
Door gansch de weereld heen, in alle Landen, Staten:

Verlaet zijn invloed ons het neemt de voorspoed meë,
En zal, in hare plaets de schaemle nooddrift laten.

Dan welk een heil, wat nut de vrije vaert ooit deë,
De Christen minnaer ziet haer 't grootste werk verrichten,

Zij bragt voor 't Heidendom de blijde boodschap meë,
En deed het Bijgeloof voor 't Euangelij zwichten.

Triumf! de Christenleer wordt wijd en zijd verspreid,
Zoo lang de Zeeman stout de Polen om durft varen.

De Godvrucht, rein van hart, heeft lang den stond verbeid
Dat Vorst Emanuël de Volken zal vergaren:

Dat Jood en Heiden, door den wijden Oceaen
Van een gescheiden, in 't geloof zich 't saem verëenen:

Dat al 't verdwaelde Volk zal tot den Heiland gaen,
Om gretig naer z'n stem het luistrend oor te leenen.

Triumf! wij loven hier 't bestel der Oppermagt,
Die voor haer schepslen zorgt wat rampen hen genaken:

Wier liefderijk bestek der dwazen waen belacht,
En eeuwig voor 't behoud der Vrije Zee zal waken.

En gij, o Helden! die, ten koste van uw bloed,
Zoo meenigwerf de Zee werd in haer recht beleedigd,

De rovers hebt gestraft, en, onverzaegd in moed,
Uw volk, uw Vaderland roemruchtig hebt verdedigd.

Uw onverwelkbare lof verduurt zelfs de eeuwigheid:
Mijn staemlend lied kan u noch uwen roem vergrooten.

Van u zij 't hoogste heil, zoo lang men 't krijgsbeleid
Vol eerbied lof toedraegt, in overvloed genoten.

Dan, zal mijn Zangheldin den nooitvolprezen stoet
Van Neêrlands Helden in haer Zeegedicht niet roemen?

Daer Batoos wakker Kroost hun eeuwig hulde doet:
En hunne namen niet dan met ontzach! durft noemen.

Gewislijk ja! wij zijn 't gebruik der Vrije Zee
o Helden! aen uw' moed, naest God, alleen verschuldigd:

Gij hebt, als ramp op ramp ons kwijnend zuchten deê,
Bij 't redden van den Staet, uw' lof vermeenigvuldigd.

o Man-

o Mannen! op wier tal en deugd ons Vaderland,
 De wentlende eeuwen door, voor 't nageflacht kan boogen,
 Gij hebt den veegen Staet, door uw gevreesde hand,
 Uit 's vijands klauw gerukt: dank zij het Alvermogen.

Men zwaeje u eindeloos de lof lauwrieren toe!
 Gansch Leeuwendael blijve op uw daden eeuwig staren!

Dat u de dankbaerheid heur blijde hulde doe!
 En u beschermers heet van Haerdftede en Altaren!

Zoo moog' Erkentenis, in heure tempels, vrij
 Van uwen heldenmoed, door stomme grafzuils, spreken:

Dat eeuwig uwe deugd in 't hart gegriffeld zij:
 Zoo zal uw heilige asch weer nieuwe Helden kweeken.!

Maer stil!... Wat zachte stem hoor ik, uit 's Hemelstrans,
 Die, van mijn staemlend lied, de toonen komt vervangen.

Zij roept mij toe... „ Wat eer, wat aerdsche gloriekrans
 „ Het dankbaer Vaderland ons immer deed ontvangen.

„ Veel grooter heil schenkt ons de hoogste Majesteit:
 „ Zij kroont der heldenmoed met hemelsche lauwrieren:
 „ En heeft, ten loon der deugd, ons 't beste heil bereid,
 „ Daer we ceuwig, voor den Thron, volzalig zegevieren.
 „ Zeg aen ons Leeuwendael! dat nog die Godheid leeft,
 „ Die wakkre Helden schept in prangende gevaren:

„ Die 't zwoegend Nederland haer hulp gezworen heeft:
 „ Die 't heilig recht der Zee voor eeuwig zal bewaren ”.

Hier zweeg de stem. — Ik riep, verrukt door dit geluid,
 Haer Amen na! en werd in mijn gezang gestuit.

Pro Patria.

A E N T E K E N I N G E N.

(a) ALEXANDER DE VI. z. GROTIUS *Disf. de mare li-
 bero Cap. III.*

(b) V. MEPOS in vita Timothei *Cap. II & III.*

(c) Door geweldige knevelarijen der Ingezetenen, welke
 eindelijk door den tienden penning der roerende, en twin-
 tigste der onroerende goederen gevolgd werd.

(d) FILIPPUS DE II.

(e) Onoverwinnelijke Vloot.

(f) W. KRUL.

P. R I J S V A E R Z E N. ✽

D E

V R I J E Z E E,

D O O R

MR. THOMAS VAN LIMBURG,

AEN WIEN EENE BUITENGEWOONE ZILVE-
REN EERPENNING IS TOEGEWEEZEN.

o **G**ij, die op uw elpen Lier,
Door Godlijk Dichtvuur aangedreeven,
Den eeuwiggroenen Eerlaurier
Om 's overwinnaars kruin doet leven;
Daar ge in uw gouden zangen meldt,
Hoe 't oog in Elis glorieveld
Mogt op den palm der zege staaren!
Beziel *Pindarische Godes!*
Voor mijn te tedre Zangeres

Thans met dat vuur — dien gloed de heilige Citerfnaaren! —

✽ Gaat

P R I J S V A E R Z E N .

't Gaat wel: — gij grijpt de lier! — wat kracht!

Wat gloed! — onsterfelijke reiën!

Civilis dankbaer Nageslacht,

Koom, vlecht met mij hier laurenmeiën! —

Wat ziet ons oog, daar 't hart ontgloeit! —

De **VRIJE ZEE!** — zij schuimt en vloeit

En bruischt om tweepaar waerelddeelen? —

Reik, Belg! mij groene lauren aan:

Daar op den breeden waterbaan

Om Amfitrites koets de blaauwe Tritons speelen.

Hoe strooit de Zon haar leevend goud

Op 't vlak der zilverblanke baaren

En slikkert over 't schuimend zout

In 't oog van Neêrlands waterschaaren!

ó Vrijheidszoonen! strijdbre stoet!

Hoe tuigt de wentelende vloed

Van uw roemruchtig heldenleven!

't Was hier, waar ook dezelfde Zon

't Heerschzuchtig Spanje en Albion,

En, wie uw Vrijheid schond, zag voor uw' RUITER beeven!

ó Ko-

o Koninginne van den dag!

Meldt mij van RUITERS zegevieren;

Of vlecht om Neêrlands vrije vlag,

o Watergoôn! me uw Eerlaurieren!

Op dat, zo 't nog de Brit eens waagt —

Uw Vrijheid weêr op nieuw belaagt,

Dat doggennest zich in de golven,

Ten spijt van al zijn woest geschreeuw,

Door Batoos opgereezen Leeuw,

Die reeds de maanen schudt, voor eeuwig ziet bedolven!

Dan hoe! — een mastbosch rijst omhoog

Bij 't rijzen van de Zonnestraalen. —

Wat zie ik! — doet hier voor ons oog

De Brit zijn trotsche vlaggen praalen? —

Tracht dan de Heerschzucht nog, vol waan,

Langs d'overheerden Océaan

Den moorddolk, trouwloos, om te voeren?

Tracht zij, o RUITERS heldenkroost,

Voor slavernij den dood getroost! —

Tracht zij, door stroomen bloeds, uw Vrije Vaart te ontroeren?

Zijt

Zijt gij, zijt gij, roofzieke Brit!

Dan Chattams helden reeds vergeten?

En oogt ge nog op 't eerloost wit?

Wat durft de woede zich vermeeten? —

Nog voert mijn Leeuw en klauw en tand,

Die, zelfs in 't oog van eigen strand,

Dien trotsch welêer u mogt verleeren! —

Zija maanen krullen reeds omhoog: —

Beef, zeeharpij! zijn vlammend oog

En donderende keel zult ge in mijn helden eeren.

Gij houdt nog aan op Nederlands vloot! —

Steun vrij op overmagt van kielen!

Eer kiest de Belg den wreedsten dood,

Dan, om als slaaf in 't stof te knielen.

Hij staat gelijk een koopren muur. —

Wat stroom van bloed! — het bliksemvuur

Doet Nereus blaauwe golven rooken. —

Hoe davert alles op den vloed! —

Wat nood! de langgetergde moed,

De nooit gekreukte trouw heeft, Vrijheid! u gewrooken: —

God

God zet den zwakken krachten bij. —

God zelf bezielt 's Lands waterschaaren

En doet, ten spijt dier zeeharpij,

Hun oog op 't oog der Vrijheid staaren. —

Bataaven! streekt gij ooit de vlag

Voor 't albedreigend zeegezag!

Uw leus is: — „ sterf! of — zegevieren! ” —

Zoo, zoo herleeft de aeloude deugd —

Leeft zelfs in 't hart der tedre jeugd!

Triumf! reeds zwicht de Brit voor Batoos zeebanieren!

Triumf! hij deinst met fiddring af!

De naam van RUITER trof zijn ooren!

Daar vindt hij in het schuim zijn graf. —

o, Welk een loof is u beschooren!

o ZOUTMAN! wakkre Heldenstoet!

Gij wordt van 't zeegnend strand begroet!

Daar streeft de kiel de haven binnen.

Juich, dankbre Burger! VRIJE ZEE!

Volg, volg dien toon: bruisch vrolijk mee

Om 't brieschend waterpaard, met al uw vloedvorstinnen! —

En,

En, stort mijn Zangheldin een traan
 Bij 't graf van hem, die 't eerlijk leven,
 In zijn triumf, op d'Oceaan
Kloekmoedig heeft ten prooi gegeven? —
 Verheven schimmen! 't vrij Gewest
 Zal, daar het de oogen houdt gevest'
Op u, tot aan het eind der tijden
 Uw roem aan 't jongste Nageflacht
 Vermelden, op dat de eigen kracht —
Dezelfde moed uw kroost leer' voor de Vrijheid strijden!

Ook gij, Aartsgoedheid! 't was uw hand
 Die 't oude vuur in 't hart deed gloeien: —
 Och! 't zij uw wil, dat Nederland
Mooge, als welêer, in luister bloeien!
 Och! dat de trouwe Batavier,
 Zo snood belaagd, de Leeuwsbanier
 Steeds doe op 't vlak der golven gelden! —
 Zijn' boezem gloei van Vrijheidsmin:
 Op dat hij nog meêr loovren winn'!
Zoo kweek de vrije grond, als oudtijds, niet dan helden! —

Gij

Gij spraakt! — de ontombre Zee bleef vrij. —

Ze erkent, naast u, geen Opperheeren! —

Of, zou die band der Maatschappij

Iet boven uw Natuurwet eeren? —

De nooitbedwingbaare Oçeään

Kreeg, op uw' wenk, een vrij bestaan:

Zo, dat naar elke koers de winden

Het spoor ons baanen op den vloed:

Zijn schubbig kroost heel 't menschedom voedt:

Door deez' gemeenen band de Poolen zich verbinden.

Zij, die om d'Aardbol schuimt en speelt

En opbruischt uit heur waterkolken,

Verëenigt, schoon geen magt haar deelt,

Den Europees met andre volken. —

Hij voert langs haaren breeden baan

Een' schat van speçerijen aan,

Van Indus parelijke stranden:

Of, steevent op dat golvend pad

Den boeg, met wentlend schuim bespat,

Om 't gloorende metaal der wijkendste avondlanden.

Ook voerde 't eeuwig wijs Bestier,
 Opdat heel de Aarde 't moog vermelden,
 De zaligende Kruisbanier
 Langs 't golvend vlak dier pekelvelden! —
 Dan, was de Zee niet vrij geweest,
 Hoe zou haar zendling, door Gods geest
 Gedreeven, waarheidsstandert planten
 Bij Oost- en Westerindiïaan? —
 En, zou dan 't snoodst geweld, vol waan,
 Zich tegen de Almagt zelf, natuur en reeden kanten! —

Maar, niet alleen 't oorspronkelijk recht,
 Of, de overwinning in het strijden,
 Heeft reeds dit pleitgeding beslecht:
 Ook zelfs van de allervroegste tijden,
 Toen 't eigendom is ingesteld,
 Is nooit het hobblend waterveld,
 (Geschikt om schatten aan te voeren)
 Beschouwd, als *deelbaar*. Koopvaardij
 Bleef bij alle oude volken wijs:
 En, nooit, nooit zag de Zee haar rechten strafloos roeren.

Ja, —

Ja, — poogde Minos Rijk welker
 Naar 't meesterschap op Zee te dingen?
 't Zag fluks, door 't Lidiesch krijgsgeweet,
 Dien duldeloozen waan bedwingen —
 Zijn gloriezucht in eens vernield.
 Of kon de fiere Spart, bezield
 Door de eigen drift dus niet verdraagen,
 ô Cekrops stad! uw handelvaart? —
 Gij hebt het recht der Zee bewaard,
 En deedt daar, even schoon, de Zon der Vrijheid dasgen.

Zoo trachtte ook Tirus, stout en prat
 Op rijkdom, hier de wet te geeven:
 Maar moest, als Didoos Waereldstad,
 Voor 't Heldenkroost der Vrijheid beeven. —
 En zwaaide ooit Spanje, fier van moed,
 Zijn waterscepter langs den vloed,
 Om Neêrlands Vrije Vaart te sluiten;
 Gij, gij beschermdet d'Oceaan,
 Ja — wist den trotschen Kastiljaan
 En 't Albions geweld, mijn Leeuwendaal! te sluiten. —

Dus bleef, Bataaf! de Zee steeds vrij
 Om rijkbeladen bodems schuimen:
 En, roofzucht moest, met dwinglandij,
 Voor u, den waterzetel ruimen!

Ook hebt ge Euroope nog getoond,
 Hoe de oude moed uw hart bewoont —
 En ziet ge uw vrije Zeebanieren ¶
 In 't Vrijheidkweekend Nederland,
 God lof! nog door de dankbre hand
 Der trouwbefchermede Maagd, met eeuwig eerlooffieren! —

Door u pronkt zij, in Batoos Tuin,
 Met speer en hoed, ontzachtbre Helden!
 Daar 't Vaderlandsche strand en duin,
 In 't zegelied, uw grootheid melden! —

Door u, — maar hoe! — mijn scheemrend oog —
 Waar ben ik? — zweeft mijn geest omhoog? —
 Wat licht, — wat gloed, — zie 'k Serafs daalen? —
 Hier — hier ontglipt mijn hand de lier! —
 Zijt gij 't, onsterflijk Batavier! — —

Zie 'k in dien Hemelstoet de schim mijns RUITERS pralen?

Hoe

Hoe toont dat eerlijk, braaf gelaat

De grootste ziel: — die heldenöogen

Onkreukbre trouw voor Neêrlands Staat! —

Hij wenkt: — en, aan mij zelf ontkoogen,

Ontvlamt die wenk met nieuwen gloed,

Daar zij den boezem kloppen doet,

Mijn zwoegend hart! — al de aadren zwellen! —

Ik zal! — dan, zacht! — mijn Ninf! laat af!

Hij wenkt nog eens mij met den staf;

En zal's Lands Koopvorstinn' welligt iet grootsch voorstellen.

Wat taal! — „ Het zilverfchuimend nat,

„ Dat schatten teelt in de ingewanden,

„ (Zegt hij:) daar 't Rijk bij Rijk omvat,

„ Erkent geen trotsch van dwingelanden; —

„ De nimmerdeelbre Vrije Zee

„ Brengt, onverheerd, haar Vrijheid mee: —

„ Zij kent, naast God, geen' andren Koning. —

„ Gods wijsheid stelde haar gemeen: —

„ En, Belgen! door u vrijgestreên,

„ Is het gevoelvol hart van 't nakroost uw belooning! —

- „ 'k Zag, Landgenooten! mij zo waard?
- „ 'k Zag, van omhoog, uw' moed herleeven! —
- „ En, voot 's Lands dondrend schutgevaart',
- „ Gelijk welëer, de roofzucht beeven! —
- „ Daar zij, door 't mannelijk bestaan,
- „ Moest op d'ontembren Oçeään
- „ Voor Batoos zegstanderts zwichten.
- „ Ja, — 'k zag, ten spijt van 't zeegeweld,
- „ Mijn waterpaard op 't pekelveld,
- „ Door de Almagt bijgestaan, iet heerlijks nog verrichten! —
- „ Bataven! 't was dezelfde moed,
- „ Die ons — uw Vaadren, mogt bezielen; —
- „ Och! — mogt — mogt, wakkre Heldenstoet!
- „ De Brit om Vreede smeekend knielen! —
- „ Laat hij op weereloozen woën:
- „ Bij 't daavren van de Krijgsklaroen,
- „ Zal nog de Vrijheid zegevieren: —
- „ En, Englands roos, op haaren steel
- „ Geknakt, ziet van 's Lands Zeekasteel,
- „ Daar ze in haar *niet* verzinkt, uw zegewimpels zwieren! —
- „ De

- „ De Godheid hoort der braaven beê! —
 „ De Vrijheidszon rijst op haar wenken:
 „ Zij zal haar gunst van lieverleê
 „ Eens aan den dankbren Naneef schenken! —
 „ Den Naneef, die, op 't eerlijk spoor
 „ Van held CIVILIS, 't alles voor
 „ Zijn dierbre Vrijheid eens durft waagen! —
 „ Uw trouw, uw deugd, uw heldenmoed
 „ Ontvonkt eerlang 't aelöude bloed
 „ Bij aller Belgen Kroost, ten spijt van list en laagen. —

- „ Bekroon, bekroon dat grootsch bestaan! —
 „ ó God! leer, leer mijn Zoonen strijden:
 „ Terwijl uw arm eens d'Oceaan
 „ Zal van 't verächtlijk juk bevrijden! —
 „ Nog eens, ó God! de Batavier
 „ Zie Neêrlands vrije zeebanier,
 „ Dien glorielover haast beschooren:
 „ En — daar al 't uitheemfch zeegezag
 „ Zal fiddren voor der Belgen vlag,
 „ Moet'Vrijheidsliefde in'thart der jongfte Telgen glooren!—

„ Zoo blijft het fcheeprijk Nederland

„ Uw nimmerfaalbre liefde fmaaken:

„ En, fchoon 't den Vreedeflandert plant,

„ Zich, als weleër, ontzachlijk maaken!

„ Terwijl, tot 's Aardijks jongften ftond

„ De Vrijheid bloeie op Batoos grond"! — — —

Hij zwijgt. — Een floet van Serafijnen

Befluit hem, daar hij Troonwaards fneelt. —

Verrukking! — toef! — ik volg mijn' Held!

Dan, 'k zie hem in een wolk voor't ftaande' oog verdwijnen! —

ô RUITER! Godlijk Batavier!

'k Wijde aan uw fchim mijn zegezangen! —

Laat vrij op Peëns gouden lier

Een Flakkus nu mijn' toon vervangen!

Een Maro, daar hij 't al bekoort,

Plukk' voor mijn oog, in 't Lauweröord

Den palm! — of vlecht dien om zijn haaren,

ô Dichters! — 'k leg de Speelftift neër! —

Voldaan, met deez' zo ftreelende eer,

Dat ik in 't glorieperk mogt op dien zangprijs ftaaren!

Pro Libertate.

D E
N U T T I G H E I D
V A N D E N
H A N D W E R K S M A N ,
D O O R
M R. T H O M A S V A N L I M B U R G ,

AAN WIEN DE GOUDEN EERPENNING
IS TOEGEWEEZEN:

*In de JAARLIJKSCHE VERGADERING, gehouden
den 4. van Wiedemaand, 1783.*

E E R S T E Z A N G .

Ik zal, door de eer ontvonkt, de waare grootheid zingen,
Voor elk verkrijgbaar, die naar heur bezit durft dingen;
En eens — het heilig merk van Batoos vrijen grond.

Waar blinkt haar luifter meest op dit benedenrond? —
Is ze aan den glans geboeid van schitterende kroonen?
Zou ze in het zachte dons van 't vorstlijk purper wonen?

Of, 't liefst ontluiken op het heilloos Oorlogsveld? —
 Neen! — wie, ontäärt, den lof der dvinglandij vermeld', —
 'k Ben Belg, en v r ij, en haat — zelfs een geëerbiede kluiſter —
 En, zo zij grootheid ſchenkt, dan gruuw ik voor haar' luiſter! —

Koom, waare Wijsgeer! ſtaég gevoelig Menſchenvrind!
 Die de ongemuurde hut eerwaardig, aadlijk vindt,
 Als in haar' ſchaamlen kring de ſtille deugden ſpeelen!
 Terwijl de zetels, die gevloekte Monſters teelen, —
 De kroon op 't hoofd eens Flips, bij u 't verächttst vernis —
 't Affchuwelijkst ſieraad der drieſte boosheid is: —
 En, Weerelddwingers, die alöm verwoefling baaren,
 Beroemde peſten zijn — doorluchte moordenaaren. —
 Koom, neem den blinddoek weg, die 't licht der waarheid weert;
 Toon, hoe ge in 't minst beroep de waare grootheid eert; —
 Poog heel het Menſchdom die verheven les te geeven;
 Hoe, deugzaam voor zich zelv', en nut voor elk, te leeven,
 Den wil van God verëent aan d'eisch der Maatſchappij —
 De roem der menſchheid en de waare grootheid zij! —

♣ Gij! die eertijds in de liefſelijke daalen
 Van 't vruchtbaar Latium, of, langs een beek gingt dwaalen! —
 Gij, teedre Zangeres! naäämſter der natuur!
 Die, op uw Veldſchalmeij, beſpeeld met Godlijk vuur,
 De bosch- en watergoön enttoogt aan zorg en kommer
 En, in de koelte van het heilig beukenlommer,

Boeide

Boeide aan de toonen van uw rollend Landgedicht ;

Daal in mijn Dichtcel nêr! — bestraal door 't eigen licht

Mijn schaamle Zangeres! en leer haar zwakke viangren ,

Den lauwer om het hoofd der beste Burgers sningren! —

't Gaat wel! zij voelt uw hulp! — haar boezem klopt en zwelt:

Daar ze in het glorieperk naar de overwinning smelt,

En staaröogt op den glans der blinkende eerlaurieren! —

Mogt ze, in haar stoute vlucht, uw zijde, roemrijk, sieren ,

Verëeuwde Maro! — ja! — die 't Vaderland bemint —

Zijn' roem, zijn hoogst geluk, zijn' dierbren wellust vindt

In d'onverwelkten bloei van Held Civilis Neeven ,

En, voor dien dierbren bloei zijn' jongsten zucht durft geeven ,

Grijpt hier, met vrucht alleen, de staalen speelftist aan! —

Hij, en ook hij alleen, met glorieloof belaën ,

Plukt thans den palm, voor 't oog van Febus lievelingen! —

't Is grootsch, mijn tedre Nimf! schoon roekloos, meê te dingen

Naar eene onsterflijke eer, die d'eersten Zanger siert! —

Wie dan de stervling zij, die waardig zegeviert —

Die voor het keurig oog der beste Zanggenooten

Naauw 't hachlijk perk der eer, hoogstaatlijk, ziet ontflooten ,

Of, de eerkroon aanblijkt, grijpt, en, om zijn' schedel vlecht! —

Hem zij, bij zijn triumpf, mijn eerbied toegezegd! —

'k Zal juichen, wie ook 't wit op de eëlste wijs moog treffen! —

Nog eens, 't is waarlijk grootsch dien Zangstrijdaan te heffen,

Ontvlamd

Ontvlamd door de eigen zucht voor 't lieve Vaderland,
Aan elk rechtschapen ziel, door de Almagt, ingeplant!

Hij, die dat vuur, die drift voelt bruifchen door zijne aadren
En, op 't doorluchtig spoor van onze braave Vaadren,
Voor 't onderdrukt Gewest, voor Gade en teder Kroost,
In spijt der Hierarchie, den wreedsten dood getroost,
Zijn leven offren durft, ten prooi der Oorlogsvlaagen; —
Die, als een fiere Leeuw, het alles eer zal waagen,
Eer hij den vrijen hals zou vleiën onder 't juk
Van monsters, die op roof en snoode heerschzucht tuk,
Het dierbaar Vaderland, door euveldaën, bestooken: —
De krijgsörkaanen pas ziet, buldrend, losgebrooken, —
Of met de heldenvuist, verëeld om 't blinkend staal,
Dat bekkeneelen kneust, reeds vlamt op zegepraal:
Tot hij gevloekten dwang doet zwichten voor zijn' degen. —
Dees heeft, door zulk een trouw, gewis het recht verkreegen,
Dat hem een Maro zelf zijn heldenzangen wij'. —
Hij zet uw' fieren bloei den schoonsten luister bij,
Zeeghaftig Vaderland! — doet uw verdrukkers beeven! —
En, — heeft de onsterfelijkheid zich zelf, in u, gegeven! —
Maar; — is hij minder groot, — is hij min' achtting waard',
Die, schoon zijn nedrig hart op heldenglorie staart
Noch zegeloooven poogt, door stroomen bloeds, te winnen,
Toont, hoë hij 't Vaderland kan lieven en beminnen,

Wanneer

Wanneer aan 't Luchtgewest geen Oorlogsönweër broeit:
 Minerves vette olijf op weelige akkers groeit,
 En, de eedle Vrijheid boogt op vreedzaame Opperheeren,
 Die, als in Cekrops stad, het nuttig handwerk eeren? —
 Of, is, ô Roome! uw Held, de roem van zijn geslacht,
 Daar 'smans verheven ziel 't verfoeilijk goud verächt,
 En, hij met de eigen hand, door 'saardrijks ingewanden
 Het blinkend kouter stiert, waar meê hij eer' van 't stranden
 De kiel der Vrijheid heeft voor bank en klip behoed,
 Hier min' uw eerbied waard'? — verdient een braaf gemoed,
 Eene arbeidzaame deugd, getrouwe pligtbetrachting
 En onvermoeide vlijt, Bataaven! min' uw achting? —
 Min' 't eerlijk glorieloof van Neêrlands Dichtendom:
 Dan hij, die op 't gedreun van krijgsklaroen en trom
 Het Vaderland, zo trouw, zo grootsch, heeft vrij gestreden ?
 Neen, nijvre Burger! gij, wiens onvervalschte zeden,
 Wiens zucht voor 't vrij Gewest door al uw daaden blijkt,
 Gij vordert, en te recht, dat ge ook met lauren prijkt!
 De hoogste Wijsheid, door geen' Seraf ooit volpreezen,
 De aanbiddelike Oorsprong van ons leven en ons wezen
 Heeft, daarze, op 't veld, door'twoud, een' wondren groei ver-
 Den arbeidzaamen mensch 't gelukkig lot bereid, (spreidt,
 Dat zijn vernuftig brein, in vette en vruchtbre strecken,
 Naast haar, mag werkzaam zijn en wetenschappen kweeken.

Pas dreef hij 't vrolijk vee aan den begraasden voet
 Van 't ruig en steil gebergt, of, langs een' heldren vloed,
 Of zag, hoe 't noodig waar, op uitgekoozen plekken
 Zich voor belediging van lucht en stroom te dekken.
 De nood gaf toen de wet, die jongst de bouwkunst gaf.
 Een scherp gewetten kei hieuw boom en takken af. —
 Een boom was de eerste zuil, die zich ter schooring schaarde; —
 Doorëengevlochten riet, bedekt met leem en aarde,
 Verstrekte voor een dak; en, 't kunsteloos gesticht
 Was naar 't eenvoudig plan der nooddrift ingericht. —
 't Was mogelijk één Orkaan, die 't eerst een stulp deed stichten.
 Wie weet of zelfs geen dier, ó mensch! u voor mogt lichten,
 Daar 't zijn gerust verblijf aan klare stroomen bouwt. —
 Een land- en waterdier, dat leem en jeugdig hout
 Naar graazige oevers voert, en, van gevlochte muuren
 Een geestig dijken vormt, dat vloed en kan verduuren
 En zijn' bewooner hoedt voor 't woedend stroomkristal:
 Dit ruig en zeldzaam dier kon mogelijk, door zijn wal
 En nest, daar 's Bevers huid tot warmte en dienst moet strekken,
 In 't hart, voor 't eerst, de zucht tot orde en bouwkunst wekken;
 Zo wel, als 't bijtje, dat op bloem en geurig kruid,
 En wasch, en honig gaart, en van dien rijken buit
 Zijn zuivre korf vervult met welgeschikte raaten
 En, al de pligten volgt van vlijtige onderzaaten;

Gelijk

Gelijk de nijvre mier ook, door zijn werkzaamheid,
Zijn onvermoeide zorg en wonder kunstbeleid,
Ons, in een Maatschappij, leert voor 't gemeen te leeven. —

En, zoudt ge, ó proukftuk van uw'Schepper! zo verheven
Met denkingskracht begaafd en een' verlichten geest,
Een rijzige gestalte en welgevormde leest,
In werkeloos te zijn, uw waarde, uw grootheid, vinden? —
Zou, reedlijk schepsel! ooit de waan uw oog verblinden,
Als of 't geluk bestond in vuige ledigheid? —

Neen: — de Almagt heeft voor u een eedler taak bereid,
Wanneer ze, in mijn bij mijn, de stoffen heeft beslooten,
Zo nuttig voor u zelf — voor uw natuurgenooten;
En, in uw eedle ziel en rusteloos verstand,
Tot zulk een einde, een vonk van wijsheid ingeplant.

Dan, hoe! — welk een tafreel! — waar — waar, bespiegelingen!
Vervoert ge mij? — zal ik uw wondre werking zingen,
Aartsgoedheid! juichend oord! mijn boezem klopt! wat gloed!
Oogstrelend uitzicht! — ja: ik voel 't: — mijn blijde voet
Betreedt Gods Paradijs! de morgenstarren kweelen
Daar 't eerste loflied nog! — 'k zie 't zuiver golfje spelen
En dartlen, op dien zang, in Edens hoofdruier! —
Ginds heft een siere stam, naar uw alwijs bestier,
De vruchtbre kruin omhoog aan Pifons groene zoomen. —
De leeuw rust bij het schaap hier onder 't loof der boomen. —

De

De Godheid spreekt! — daar rijst het wonder van haar hand,
 Met een verlichte ziel, een onbeperkt verstand,
 Tot d'eersten gloriëtrap van 't scepflensheir verheven:
 Dat een bestaan verwierf, om u ten dienst te leeven,
 Pronkparel der natuur en aller dieren Vorst! —

De Koning van het woud, die om de breede borst
 De rosse maanen schudt, eerbiedigt, door zijn brullen,
 (Dat alles, buiten u, met sidring zou vervullen,)
 Uw heerschappij, zo wel als 't wormpje, 't kleinst infekt! —

De Schepper van 't Heeläl, die liefde en eerbied wekt:
 Wiens wijsheid in een blad, met naauwlijks zichtbre dieren,
 Zo wel, als in den rei der vlugge Troonstallieren
 En gloende Serafs, met denzelfden luister praalt:
 Wien geen geschapen tong, geen schachteens Cherubs maalt!
 Heeft u een flauwe schets van zijn bestaan geschonken,
 Waar in de trekken van zijn eigen grootheid pronken. —
 Alde Englen staan verbaasd! — dan, pas betreedt ge de aard',
 Of struikelt in uw' plicht, uw' Oorsprong reeds onwaard'! —
 Één boom — één enkle boom moet van uw' val gewaagen
 En, door bekoorlijk ooft uw aarflend hart belaagen! —
 Gij plukt! — laat af, misleide! — ô ramp! — wat drift! — hij eet!
 De hofslang schuifelt — en de Hel verheft een' kreet
 Van vreugd, daar alles treurt! — de schorre donderslagen,
 't Geloei van 't zuchtend vee, de wanhoop, schrik en 't klaagen,
 Vermengen

Vermengen zich: terwijl 't Heeläl in jammer stort! —

Dan, nog — nog bleef Gods liefde, ó sterfling! onverkort!

Zij schenkt, zelfs in den dood, u beter zaligheden! —

De Heilborg leeft! — ge erlangt, geen Aards, maar Hemels Eden:

't Geen ge, ó trouwlooze! door 't Geloofsöog reeds aanschouwt!

— En eischt de stugge grond, dat gij in traanen bouwt;

Hij zelf, hij levert u het ontöntbeerlijk ijzer. —

Dit, dit ontdekt zich rasch: — en gij, ó sterfling! wijzer

Dan 't onvernuftig vee, doet fluks, en bosch, en strand,

Weërgalmen van 't geklank, daar uw gespierde hand

Den forschten moker doet op 't zuchtend aambeeld vallen.

Wat verder richt 'er een om 't herdersleger wallen

Van groene zoden op: daar ginds, een heele rij

Van rieten daken rijst: en, 'k zie een Maatschappij

Van huisgenooten in dien breedten kring vergaären. —

Wat achtbre Grijsäard, die de zilverblanke haaren,

Op der Aartsvaadren wijs, met eenen tulband dekt,

Eenvouwig in kledij! doch, ('t geen elks eerbied wekt,)

Een lange witte baard, een voorhoofd, breed, verheven:

Een bloozend, zacht gelaat: een oog, vol vuur en leven:

Dit al — zijn merken van oprechtheid, vlijt en deugd.

Dees Grijze leert, bestiert de om hem vergaërde jeugd: —

De een doet, door slag op slag, de rijzigste eiken vallen:

Een ander klieft den stam: weër andre richten stallen,

Tot dekking van het vee, in vruchtbre dalen op. —

Hier doet het herdersvolk, op eenen heuveltop,
 Beplant met klavergroen, 't gefchoren fchaapje weiden,
 Daar, ginds de maagden reeds de zachte wol bereiden
 En kleedren vormen van de pasöntroofde vacht.

Volzaalge Maatfchappij, waar elk zijn' pligt betracht! —
 Waar 't lieve levenszout, gezondheid, 't eêlst op Aarde,
 Zich steeds aan 't kalm genot van uw genoegens paarde! —
 Ja! — waar' dit slechts het wit, waaröpge, ó arbeid! oogt:
 Nog was uw nuttigheid voor 't menschdom reeds betoogd. —

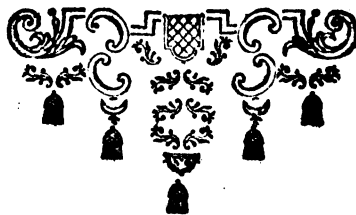
Dus leide, in Pniels veld en Mamres groene dreeven,
 't Aartsöuderlijk gezin een Godgeheilgd leven
 En kweekte een' braaven floet van nutte Burgers aan; —
 Een Volk, dat, toen de Vorst van Elam dorst bestaan
 Den vroomen Lot door 't juk der flavernij te prangen,
 Met 's Hemels hulp, den krijg kloekmoedig aan dorst vangen:
 Daar eike herderskuaap, met een verëelde vuist
 En grofgespierden arm, van stof en bloed begruisd,
 De forsche legerbijl, heldhaftig, om mogt zwieren
 En, met Gods hartvriend, op den vijand zegevieren:
 Toen Abram 't viertal van tijrannen heeft gevelde.

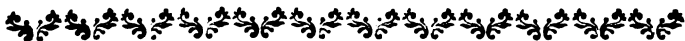
Een werkzaam Burger is, als 't nood verëischt, een Held! —
 Dir bleek in 's weerels jeugd: dat blijkt in laater dagen. —
 Hij, die geen droppel bloeds voor 't Vaderland durft waagen,

Wanneer

Wanneer de goede zaak hem vordert tot den strijd,
 Besteedt voor 't Vaderland, noch wakkerheid, noch vlijt:
 En, is niet waardig in een Maatschappij te leeven.

De hand, die Spanjes trotsch welêer deed siddren — beeven,
 Gaf blijk bij blijk hier van, tot eer van ons Gewest! —
 Getuig zulks, grijze Rhijn! die 't zelf in Leydens Vest,
 Door zulk een trouw verrukt, uit uwen stroom begluurde:
 Die Vest, die zo vol moeds, het zwaarst beleg verduurde! —
 Haar nijvre Burgerstoet stont, Vrijheid ten geval',
 Gelijk een kopren muur, in 't oorlogsönweêr pall! —
 Zij, die der braaven roem door vlijt en trouw verwerven,
 Zijn altijd waarlijk groot — en, — kunnen roemrijk sterven;
 Terwijl in Batoos Tuin, de Maagd door zulk een hand
 Den groenen Lauwerhoed ziet op haar Speer geplant.

T W E E D E Z A N G.

Waar toe deed de Almagt ons in Maatschappijen leeven? —
 Was 't, om door 't blinkend staal alleen naar eer te streeven,
 En als een briefschend ros, dat vlammen snuift en voedt,
 Door bosch en wildernis, in dartlen overmoed,
 Te rennen; of, verwaand op spoorloos triömfeeren,
 Gelijk de Macedoon, de Weereld te overheeren? —
 Of, is een rijk vernuft — een opgeklarde geest,
 De weërglans van Gods Beeld, ons eêlst sieraad geweest,
 Opdat wij 't waar geluk van 't algemeen betrachten —
 De weelde en ledigheid, als de ergste monsters, achten —
 En, leeven zouden voor het lieve Vaderland?

Een trek — een eedle trek is elk in 't hart geplant,
 Om zijn' geboortegrond, zijn onderlijke daken,
 Door kunst en wetenschap, beroemd, geducht te maaken. —
 Al sluimert eens die zucht: 't is voor een' korten stond. —
 Het veld ligt onbebouwd: de vaderlijke grond,
 Die eertijds mensch en vee met heilzaam koren voedde,
 Werd van der hengsten hoof, en 's overwinnaars woede,
 Vertrappeld en vergruisd, nog rookende van bloed.
 Dan, naauwlijks heeft de moord zijn' heeten dorst geboet, —

Nauuw

Nauw mag de Vreede in sचाeuw der malsche olijf herleeven,
 Of 't kouter wordt welhaast door 's aardrijks schoot gedreeven:
 En, ijder gloeit op nieuw, voor 't welzijn van den Staat! —

Nu danst de gulle vreugd, in 't groene landgewaad
 Bevallig opgetooid, langs bloesemrijke zoomen. —
 Gelukkig, zalig veld! waar, onder 't loof der boomen,
 De landman, ongestoord, het scherpe kouter slijpt!

Hij, die naar bloedige eer, noch heldenloovren grijpt:
 Die nooit zijn vreedzaam hart door driften laat verzetten:
 Het staal niet anders dan voor d' akkerbouw zal wetten:
 Den Vreede alleen bemint: het Oorlog vloekt en haat:
 En, 't waar geluk gevoelt van een' gerusten Staat: —
 Kan voor zijn Vaderland, in 't werkelijk akkerleven,
 Geen minder blijk van trouw, van liefde en eerbied geeven,
 Dan hij, wiens ijzren vuist en schittrend oorlogszwaard
 Voor zijn bedreigd Gewest de Vrijheid heeft bewaard:
 Een' fier' Spartaan gelijk, in 't strijdperk opgetoogen. —
 Atheene mogt zo wel op braave Burgers boogen,
 Als Sparte: — beider roem schiep Vaderlandsche deugd!

't Eenvouwig landverblijf toont 's Weerelds eerste jeugd-
 En ziet geen vleiërij op brallende tooneelen,
 Ten kosten van het hart, gevloekte rollen speelen;
 Noch 't heilloos zielfenijn, dat rampen teelt en voedt.
 Geen kroon, geen vorstlijk kled, hoe rijk van purpuren gloed,

Geen marmren zetel, of, met goud omzoomde zaalen,
 Vermogen ooit, in rang, bij spaade en ploeg te haalen! —

Gelukkige akkerman! die vreedzaam, ongestoord,
 Uit geen' vergulden kroes, als hij, wien de eer bekoort,
 Met beevende armen drinkt een giftig mengsel binnen!
 Geen wufte gloriezucht trof immer boersche zinnen.
 Op 't Land, op 't Land alleen, heerscht de oude eenvoudigheid.
 Het eerlijk zweet, dat u den vrijen kost bereidt,
 Moet van uw' overvloed de grootste steeden voeden;
 Terwijl gij zelfs den Vorst uw zorgen ziet vergoeden:
 Uw hand de helden spijs, en, 't welbebouwde veld
 Voor 't gansch Gemeenebest een' rijken oogst voorspelt. —

Met recht kweekt dus de Belg, in Neêrlands groene dreeven,
 Door 't gloorendst puikmetaal, de zucht voor 't akkerleeven,
 Die, schoon Gradivus nog op 't vlak der golven woedt,
 't Eerwaardigst handwerk, ja, den landbouw, bloeien doet!

Mijn dierbaar Vaderland! wat heil ziet ge u beschooren!
 Hoe kan dier braaven vlijt uw dankbaar hart bekooren!
 Hoe 'pronkt de eerst stugge grond met bloemrijk veldgewas!
 Dees klaverbeemd was eens een stinkpoel en moeras,
 En nu, nu doet hier 't vee een' stroom van boter vloeien.
 De boom zucht onder 't ooft! de volle halmen bloeien,
 Waar eertijds niet dan helm of dorre heester stond!

Zoo wordt in Batoos Tuin, op onzen vrijen grond,

Beroemde

Betoemde Maatschappij van Vaderlandsche mannen!

Reeds 't blind vooroordeel uit het eerlijk hart verbannen:

Daar leezucht, op uw' wenk, de hand aan 't kouter slaat!

En, gij, verdelgers van uw eigen Volk en Staat!

Geen Helden, dan in schijn! gevloekte Weereldgrooten!

Die niets, dan heerschzucht voedt: die uw natuurgenooten

De onschuldige offers maakt van snoodheid en geweld:

De beste Burgers door uw oorlogblikfems velt

En, nimmer kunsten kweekt, dan, die natuur verdelgen!

Gij, die, gewoon alleen uws naastens bloed te zweigen,

De Vrijheid laf vertreedt: een Rijk van slaaven bouwt!—

Treedt toe!— maar, siddert:— daar ge uw eigen lot aanschouwt

In eigen Vaderland, bloeddorstige Aartstijranne n

Die, voor altoos, 't geluk hebt uit uw Erf verbannen!—

't Zucht alles om u heen in 't onderdrukt gewest,

Waar gij, op bloedig puin, een' trotschen zetel vest',

Omringd en aangebeén door laffe, onëerbre slaaven:

Op 's vleiërs wenk en 't oog eens beuls gewoon te draaven:

Een Volk, dat d' arbeid zich, aan de aard den ploeg onttrekt,

Die tot een' Schouwburg van verraad en moordlust strekt:—

Een Volk, dat, op uw spoor, in zijn verachtlijk leven,

Een heir van driften voedt, waar voor natuur moet beeven:—

Nogeens; een Volk, dat deugd, noch recht, noch grootheid acht:

Den naam van mensch onwaard: en, nimmer loon verwacht,

Dan, 't geen de roofzucht schenkt op bloedige tooneelen!

Ziet daar 't vermaak, waarmee zich laffe zielen streelen,

Waarin ge u baaden moogt: tot een verraders hand,

Een uit dien drom, u 't staal in 't lillend harte plant —

Of, een geliefde hoer, die, met verpeste lonken

En haar verleidend schoon, u wist in min te ontvonen,

Door een gemengde kelk, u 't levenslicht ontroofst —

De Kroon haar' gunstling biedt! — zie, eerloos Opperhoofd!

Die 't alles van uw trotsch, uw knellend juk doet waagen; —

Zie hier 't rampzalig eind van uw gevloekte dagen!

Terwijl een Vorst, die de eer — den luister van den Troon

In waare grootheid stelt: door wijze Rijksgeboon,

In 't hart, het eerlijk hart van deugdzaame Onderzaaten,

De beste kunsten kweekt, tot opbouw zijner Staaten:

En, van een dankbaar Volk gevierd en aangebeên,

Zijn' grootsten wellust vindt in 't heil van 't algemeen. —

't Gebied van zulk een' Vorst, noopt mij voordaan te zingen!

'k Aanschouw in hem den roem en lust der stervelingen! —

Door de eedle deugd bestierd, volgt hij, in vreugde en smart,

Gods wil, Natuur, 's Lands wet, en de inspraak van zijn hart:

Den selften ramp getroost, die hem mooge overkoomen! —

Geen windrige eer vervult zijn brein met wufte droomen:

Geen vleiënd zelfbelang strooit roozen voor zijn treên:

Hij leeft niet voor hem zelf, maar — voor het algemeen;

En,

En, wie zijn' lof ook stel in bloedige eerlaurieren
 Te vaak 't gevloekte loon van 't haatlijkst zegevieren,
 Hij kent geen' andren roem, dan dien de deugd belijdt;
 Ja, — 't is hem meerder eers, wanneer zijn teedre vlijt
 Een sehamel huisgezin der armoë mooge ontrukken! —
 Hij peinst en overlegt: — God lof! 't mag hem gelukken!
 Dan, — niet voldaan, en, nog van meerder nuts gewis,
 Bootst hij der Godheid na, die aller Voedster is,
 En, staarende op 't geluk van al zijn Onderdaanen,
 Getroffen door hunn' nood, gevoelig voor hun tranen,
 Vindt hij een nieuwe bron van bloei en welvaart uit!

De kwijnende armoë wordt in haar gevolg gestuit:

En, 'k hoor, daar 't morgenrood den werkgast doet ontwaaken,
 Bij 't brommend spinnewiel, de weefgetouwen kraaken!
 Het stevig aambeeld trilt van 't klinkend hamerslaan.
 Wat verder voert 'er een 't verëischte werktuig aan,
 Om aan den hoogen muur van 't Heiligdom te bouwen.

De vreemdling staat versteld, durft naauw zijn oog betrouwen,
 Daar hij, Jerusaleem! uw poorten binnen treedt!
 Wat zorg, wat ijver wordt door Davids Zoon besteed,
 Om in zijn vreedzaam Rijk, uw welbeboude streeken,
 Een nijver arbeidsvolk grootmoedig aan te kweeken!
 Hij stelt op weetenschap en kunst den waaren prijs; —
 Ja, schoon de ijvooiren Troon, de Hofzaal, 't grootsch Paleis,

Het alles overtreft: geen schaamele Onderzaaten,
 Geen uitgeput Gemeen, ontmoet men langs uw straten.
 Rechtvaardig, wijs en groot, bewonderd door 't Heelal,
 Spreidt 's Vorsten hooge deugd, den Godsdienst ten gevall',
 Haar stralen uit zo ver de gouden zonnestraalen
 Aan 't ongemeeten zwerk voor sterflijke oogen praalen:—
 Terwijl door Hurams kunst, voor elks verwonderd oog,
 't Gewijde Praalgebouw de tinnen heft omhoog.

Ook deedt ge uw' Leeuwentron van handelbloei gewaagen,
 Doorluchte Salomon! daar, op uw welbehagen,
 Op werf bij werf, een Vloot werd moedig uitgerust,
 Die 't hout van Libanon, het goud van Ofirs kust
 En 't zuiver elpenbeen voerde in uw havens binnen.

Dus kweekte de Tirier, met arbeidzaame zinnen,
 Met vroeg den Scheepsbouw aan, door rijken winst bekoord,
 En streefde met de kiel, van 't een naar 't ander oord,
 Tot zinkens toe belaën met goud en handelwaaren.
 Deez kliefte 't eerst, gewis, de wentelende baaren,
 Met Memfis wakker volk, zo stout, als fier van moed.

Dan, schoon de Griek een Vloot deed hobblen op den vloed,
 't Was minder nuttig voor zijn trotsche en strijdbre steeden;
 Daar 't oorlogzuchtig volk alleen zijn bezigheden
 Opöfferde aan den krijg: en, 't eerst het pekelveld
 Bepurperde met bloed van een' verflagen held!

Veel

Veel wijzer, Batavier! zo warsch van slaafche boeien;
 Deed gij, in't vrij Gewest, den nutten Scheepsbouw bloeien;
 Terwijl ge uw handelvaart op 't golvend marmar kweekt
 En 't woest geweld der Zee met holle boegen breekt —
 Met boschen, stout vervormd in forsche Zeekasteelen!

Te recht dan, Zangeres! laat ge ook uw aandacht speelen
 Op Batoos Timmerwerf: verbaazing treft hier 't oog,
 Daar gij, 't gevaarte aanschouwt, zo trotsch, zo fier, zo hoog,
 Zo wonder opgericht, en hecht in een geslooten;
 Opdat geen holle zee, door schokken, bonsen, stooten,
 Bij 't loeien van den storm, het rijzig kunstgebouw,
 Dat schatten voeren moet, in eens verdelgen zou!

Maar — welk een blijde galm! — hoe woelen de arbeidslieden,
 Om 't log gesticht, dat lucht en zee moet weêrstand bieden,
 Te voeren in den stroom! — wat kracht, stouthartig volk! —
 't Beweegt zich! rijst, en glijt, en vormt een' diepen kolk,
 Bij 't plompen in den vloed! — de vlam vliegt uit het water
 En, de aarde dreunt en kraakt. — een vrolijk feestgeschater
 Verheft zich van rondöm! — elk bootsman roemt om strijd,
 Op 't juichen van den stoet, de welbestuurde vlijt
 Van 't noefsig ambagtsvolk! — de blanke golfjes speelen
 En dartlen om den boeg — ja, schijnen zelfs te deelen
 In de algemeene vreugd: daar ginds een Etna glosir,
 Waar gij, ô Wapensmit! den mooker, onvermoeid,

Op

60. P R I J S V A E R Z E N.

Op 't lillend ijzer doet met forsche slagen klinken;
De Werf weêrgalmt en dreunt — 't verdubbeldend rinkinken
Des hamers hoort m'alom, bij 't rustloos ankerfmeên.

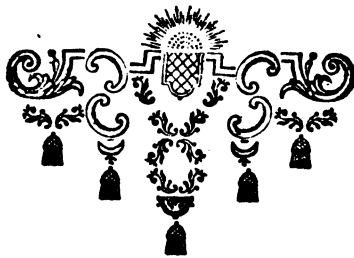
o Nuttigst werktuig, dat, in zo veel woefte zeên,
Wanneer de Hemel loeit van buldrende onweêrvlaagen
En 't ijslijkst bliksemvuur den stoutsten kan vertzaagen,
De rijkbevrachte kiel voor 't stranden hoeden moogt!

Dan, heeft mijn Zangheldin ook hier uw nut betoogd,
Bataafsche nijverheid! die Nereus blaauwe baaren,
Op 't spoor der oudren, doet door 't heldenkroost bevaaren,
Dat de achtbre Koopvorstinn' beschermt voor 't woest geweld
Der snoode zeeharpj op 't weemlend pekelveld,
Waar vrijë wimpels nog om vrijë stengen zwieren:
Zo ver 's Lands Waterleeuw, gewoon te zegevieren,
Met zijn vergulden klaauw voor de eer der Vrijheid waakt
En, dondrend, uit de keel een' vloed van blikfems braakt!

Gij zijt het, gij alleen, die met verëelde handen
Den bloei, de welvaart kweekt der zeven vrijë Landen! —
De Zeevaart leeft door u! — maar, ook de Weetenſchap
Beklom in Nederland den schoonſten gloriëtrap
Door u, in Koster's kunst, naar waarde nooit verheven!
Dees kan, bij 't wit papier, u zo veel luister geeven,
Als ooit de held verwierf, tot eer van ons Gewest,
Daar hij in ſtroomen bloeds den troon der Vrijheid vest!

P R I J S V A E R Z E N. 61

Ja: Neêrland zal zo wel uw zorg en vlijt vermelden,
Als 't zich beroemen mag op waare en strijdbre helden; |
Beide al den eerbied waard' van 't eerlijk Hollands bloed,
Dat Wijsheid, Vrijheidsliefde en Deugd in de adren voedt!

DERDE

D E R D E Z A N G.

Waar, in wat oord voert gij me, ó Dichtbespiegelingen! —
 Zie 'k u, doorluchte Rhijn uit rotzige Alpen springen,
 Of, de oevers kuschten van Theutates heilig woud?
 Waar held Arminius, op de overwinning stout,
 Den Roomschen keurling voor zijn legerknods deed beeven
 En, de eedle Vrijheid op Germaanschen grond herleeven!
 Of, wordt mijn Zangeres, door heel uw' waterstoet
 En dartlende Najaën, met feestgejuich, begroet
 In Batoos Leeuwentuin? waar, langs bebloemde boorden,
 Uw zilyren golfjes 't oog van Katmeers Zoon bekoorden!

Een vlugge stroomrei zwemt en duikelt, wendt en draait
 Zo verr' ge, ó grijze Rhijn! uw' watercepter zwaait,
 Om uw' kristallen troon, met vrolijkklonkende oogen: —
 Hoe zwiert elks golvend haar, door 't zacht geblaas bewoogen
 Der Sefirs, om den hals en pocflen boezem heen! —
 Het stroomgewaad hangt los en luchtig om de leën:
 Terwijl de vloednajaën zich, juichend, herwaards spoeien.

ó, Welk een feestmuzik! — de golfjes hupplen, vloeien,
 Of, luistren voor een poos, naar 't vrolijkrollend lied!

Een zingt 'er, hoe welëer in dit beroemd Gebied,

Voor

Voor haardstede en altaar, op Roomes veldbanieren
Civilis, als Armijn, mogt roemrijk zegevieren.

Daar ginds een tweede nimf de aloude heldendeugd
Van Bato zelf verheft: in 't bloeien zijner jeugd
Gevlucht voor Pentaas wrok, en hier, met stroomgezangen,
Door heel deez' waterstoet, in 't vrij gewest, ontvangen.
Zij melt ook, hoe de Vorst zijn' burgtmuur met een' wal
Van zooden hier omtuinde, opdat geen ongeval,
Bij't rijzen van den vloed, zijn nieuw gesticht mogt schaaden.
De schoone Vlietgodes, met versch gebloemt beladen,
Stelt in een' andren zang, nog juichende, aan den dag,
Hoe Roomes grootste Held een eerlijk vreedverdrag
Met strijdbren Kattenwald heeft in dit oord geslooten
En Batoos kroost erkend als Roomes Bondgenooten;
Ook, hoe de Batavier, in 't heilig offerwoud,
Een' groenen zetel voor de Vrijheid heeft gebouwd:
Terwijl zijn dappre trouw voor Roomes luister blaakte
En, Cefars heit geducht, — ja! onverwinnelijk maakte.
Dan, — op één oogenblik zwijgt heel de waterstoet,
En dobbert langzaam voort op den kristallen vloed,
Waar, met een zacht geruisch, de blanke golfsjes schuimen.

Een sneeuwit zwaanenpaar klieft met zijn zuivre pluimen
Den kabbelenden stroom, in 't blinkende gareel! —
Hier praat de vloedvorst zelf, zo achtbaar, fier en eel,

Als

Als vader Océän, wanneer dees, bij het daagen
 Des purpren morgenstonds, zijn hengstgespan en wagen
 Voert om den Aardbol heen. — Hoe blinkt de schulpkaros!
 Een blaauwe fluiër hangt, onächtzaam, vrij en los,
 Om 's grijzen forsche leën; en, al de Nimfen staaren
 Op 't bloosend weezen en de zilverblanke haaren,
 Met paaren, jeugdig lis en versch gebloemt bedekt.
 De witte baard, die langs de breede borst zich strekt,
 Houdt elk verrukt en, in verwondring, opgetoogen!

Hij wenkt! geen kruikeblad wordt door den windbewoogen:
 Geen biesje ritzelt. — 't is, of alles naar zijn taal

Eerbiedig luistert. — zacht! — dus rolt zijn stroomverhaal:

- „ Mijn Hofftoet! (zegt hij:) die der Barden heldenzangen,
 „ Met juichend feestmuzik, mogt in dit oord vervangen!
 „ Gij, die getuigen zijt van Held Civilis daën:
 „ Toen 'teedverbreekend Roome eens, eerloos, dorst bestaan
 „ Dit vrij, dit wakker volk, door dwinglandij te drukken! —
 „ Hoe kon dees Batavier uw en mijn oog verrukken!
 „ Daar, met-Vellede aan 't hoofd, een eedle maagdenstoet,
 „ Door haaren fieren zang, de alöude trouw en moed,
 „ Voor haardsteede en altaar, ontvonkte in 't hart der benden:
 „ Om, met verëende kracht het onheil af te wenden
 „ Van 't lieve Vaderland. — hoe blonk der heldenstaal
 „ In 't loofrijk ijpenwoud, op 't plegtig feestönthaal!

„ Waar

„ Waar zich Kaninefaat en Fries bij zijn banieren
 „ Vergaarde, om, met den Held, zo grootsch te zegevieren! —
 „ Maar, is dat roemrijk volk, zo trouw, zo stout van aart,
 „ Na Roomes nederlaag, min' groot, min' eerbied waard':
 „ Toen 't naauw de Vrijheid hadt aan 't Vaderland hergeeven,
 „ Of weér door nijvre vlijt voor 't Vaderland bleef leeven —
 „ De kunsten bloeien deed, van Cesar hier gebragt? —
 „ Want, schoon Civilis burgt, geen trotsche legerpracht
 „ Vertoonde voor het oog, zij was in veele deelen,
 „ Geschikt naar Roomsche wijs. — Een rei van hooge abeelen
 „ Beschaéuwde 't bouwgesticht; terwijl de Batavier
 „ 't Eenvouwig nut verkoos voor nutteloozen zwier
 „ En — marmren zuilen, hoog verheven zegeboogen
 „ Verächte, als ijde praal. — De terp was in zijn oogen,
 „ Op 't helmrijk, zandig duin, meér nut, meér van zijn aart;
 „ Daar hij, na Cefars tijd, 's mans bouwkunst heeft bewaard
 „ Voor legerplaatzen, om den vijand af te keeren.
 „ Dus zaagt gij Batoos kroost de Roomsche kunsten eeren,
 „ Maar Roomes dwinglandij verdelgen in dit oord. —
 „ Zulks tuigden slot bij slot, aan deezen groenen boord:
 „ Waar van dit muurwerk nog een flaauwe schets kan geeven,
 „ Door d'achtbren Batavier, met 's keurlings hulp, verheven.
 „ Het loon der noefte vlijt vertoonde zich in 't rond
 „ In goudgeele akkers, op den Vaderlandschen grond,

„ En weiden, als bezaaid met logge en traage koeien:
 „ Terwijl het handwerk, dat we aan deezen boord zien bloeien,
 „ Den Rlijndijk vroeg versierde in Alfens oud gewest! ” —

Hier zwijgt de stroomvorst — en, elks oogen zijn gevest’ —
 Op ’t wakker werkvolk, dat, om wondre bouwgestichten,
 Ginds Ijvert, zwoegt en zweet door arbeidzaame pligten,
 Ten nutte van ’t gemeen, in deeze vruchtbre streek, —

Daar zie ’k de zwaare klei, van zuiver nat doorweek,
 Gedolven uit den schoot der vette klaverlanden,
 Hervormd, op spil bij spil, door onvermoeide handen,
 In nuttig vaatwerk. — Dan, — wat zwarte en dikke rook
 Verheft zich langs den vloed? — ’t is, of de Sulferfmoek
 Uit Etnaas bergspelonk hier schijnt omhoog te klimmen:
 Een heldre flikring blijft door holle roosters glimmen,
 Zo dra de nacht haar floers om onzen aardbol trekt,
 Tot weër het morgenrood den nijvren Landman wekt.
 Dus wordt de zuivre kalk, die de Eeuwen kan verduuren,
 Uit Nereus schat bereid, met ligtöntvlamde vuuren.
 Terwijl, op deeze werf, de klei, gedroogd tot steen
 En hard gebakken door een gloed van zuiver veen,
 Hier al het nodige verschaft tot metzelwerken
 Van stulp, van Vorsttenhof en Godgewijde Kerken.

Wat verder, landwaards heen, toont langs den zilvren vliet
 Mij een der Nimfen in het uitgebreid verschiet,

Op

Op veentlijke akkertjes, het vlijtig turventreedén.
 Een losse en brooze stof, naar de ouderlijke zeden,
 Met netten opgevischt, in praatten, tult den vloed:
 En, door de zon gedroogd; met borden aan den voet,
 Al tsiplend vast getreén; geriemd en afgestoken,
 En, weér op nieuw gedroogd, tot branding losgebroken.

Dan, — 'k zie, nog wijder op, een rei van moolens staat,
 Die 't zilverschuimend nat, door haar gezwinde raén,
 Opvoeren uit den plas: die, eindelijk leeg gemaalen
 Door 't speelen van den wind, met akkerheil mag praalen!
 „ Zie daar (dus zegt de nimf, daar zij zich stroomwaardswendt):
 „ Wat nuttig handwerk, vroeg bij Batoos volk bekend,
 „ De bron en oorsprong is van dat geducht vermogen,
 „ Dat vlijt en taai geduld geduurig nog verhoogen! ” —

Maar, hoe! — daar groet de Rhijn, met kablend vloedkristal,
 Reeds, in het ruim verschiet, den vrijgestreeden wal
 Van zijn geliefde stad, die, 't Spaansch geweld kon keeren,
 En, voor vier Eeuwen deed haar burgers handwerk eeren. —
 O Ja: gij hoorde, o Rhijn! hier 't hortend weefgetouw,
 Door de eigen hand bestierd, die, met onkreukbre trouw,
 Voor 't Vaderlands Gewest, de Vrijheid deed herbloeien!

Dan; — 'k zie uw golfjes reeds in Leydens vesten vloeien
 En, dartlend, speelen om de blanke en zuivre vacht
 'an 't zacht en weérloos lam, door 't scherpe staal gellagt;

Opdat zijn fijne wol ons mag tot kleding strekken! —

Gewis; 'k voel, ijfrig volk! ik voel mijn eerbied wekken;
Terwijl ge, op uw getouw, hier saai en laaken weeft
En d'ouden bloei uw stad, uw Leyden, wedergeeft! —

Daar heft, ó ja: daar heft, omstuuwd van golvelingen
En vlugge plasnajaën, die Leydens glorie zingen,
De fiere Rhijn, op nieuw, de grijze kruin omhoog! —
Hij wenkt! — de Hofftoet staart, als met één hârt, één oog,
Op 's grijzen achtbren groet. — Bataaven! hoort hem spreken!—

„ Mijn Leyden! (heft hij aan:) dat burgerpligt bleeft kweeken
„ In 't eerlijk heldenhart! mijn Leyden! mij zo waard! —
„ 't Is niet alleen uw moed, voor 't blinkend staal vervaard
„ Noch 't heilloos marteltuig, gevoerd in 's dwinglands handen,
„ Dat al uw' roem voltooide in Batoos vrije Landen. —
„ Ó Neen: uw zorg, uw vlijt, verwierf u 't zelfde loon,
„ En, zette in Leeuwendaal uw' luister op den troon. —
„ De zucht voor 't Vaderland blinkt in uw weefgetouwen
„ En 's Burgren ijver uit. — Ja, zelfs dees praalgebouwen
„ Getuigen van de trouw en 't bloeien deezer Vest! —
„ Hoe werdt die trouw beloond, toen 't vrij Gemeenebest,
„ Met Held Oranje aan 't hoofd, deez' zetel op deed richten
„ Voor de eedle Weetenfchap, waar de eerste Letterlichten,
„ Tot roem van 't nieuw Atheën, in 't hart van Batoos Jeugd
„ De zucht naar Wijsheid voên, naar Godvrucht, Rechten Deugd!

„ De

„ De Tempels, 't Raadhuis, al deeze achtbre Kunsttooneelen,
 „ Ja, de oude Burgtmuur zelf, die 't Neêrlands oog kan streelen
 „ Door grijze eerwaardigheid, toont, braave Burgerstoet!
 „ De welvaart van een stad, die nutte Werkliên voedt. —
 „ En, scheen een poos uw bloei, uw handelbloei te kwijnen,
 „ Mijn Leyden! diebre Vest! die neevlen, aan 't verdwijnen,
 „ Door 's Burgervaadren zorg en 's volks vernieuwde vlijt,
 „ Ontdekken bron bij bron, der welvaart toegewijd! —
 „ Al woedt nog 't oorlogsstaal, gescherpt op woest vernielen,
 „ Op 't golvend vlak der zee: al dondren nog de kielen,
 „ Belaaden met den bloem van Batoos heldenjeugd;
 „ De zon van voorspoed rijst! en, Leyden zag, vol vreugd,
 „ In vroeger tijd zijn' bloei, zijn' handelbloei, herbooren,
 „ Eer nog de vredeölijf in Leeuwendaal mogt glooren: —
 „ Eer Spanjes Legermagt door Neêrlands grootsten Held
 „ En onzer Vaadren moed, ten spijt van 't snood geweld,
 „ Den vrijen grond verliet, bij 't juichen der victorie! —
 „ O Ja: de Patriot, die al zijn' roem, zijn glorie
 „ Steeds hier in stellen bleef, dat hij in 't vrij gemoed,
 „ Zo wel als oorlogsdeugd, een werkzaame ijver voedt,
 „ Bekroont den Burger, en den Held, met eerlaurieren! —
 „ Zie daar, doorluchte stad! den aart der Batavieren,
 „ Die, schoon de fiere ziel op de overwinning staart
 „ En 't recht der vrije Zee met stroomen bloeds bewaart,

- „ Nooit uit het oog 't belang, den bloei des Lands verliezen! —
 „ Een hart, dat eer' den den dood, dan slavernij zal kiezen —
 „ Een ziel, die enkel leeft voor 't lieve Vaderland,
 „ Verheven boven 's lot, brengt haast u tot dien stand,
 „ Mijn Leyden! dat ge, op Aard', geen stad behoeft te wijken! —
 „ Nog eens! — de Belg zal eer' den vrijen wimpel strijken
 „ Voot 's vijands zinkend wrak, waar'op hij zegeviert;
 „ De woudvorst siddren voor 't langd'orig log gediert:
 „ Of, 't schubbig watervee, op wapperende pennen,
 „ Door 't hooge luchtgewest, klapwiekend, heenen reunen,
 „ Eer Leydens handelbloei geheel te gronde gaat! —
 „ Ó Neen! mijn Leyden blijft, in Nederlands vrijen Staat,
 „ Een Sparte in moed gelijk, zo warsch van slaafsche boeten;
 „ Een Tirus in geluk, waar kunst en handwerk bloeien:
 „ En, een Atheene in roem, door weetenschappen deugd! ” —

Hier zwijgt de stroomvorst: — en een zachte en lieve vreugd
 Verspreidt zich op 't gelaat van al de vloedgespeelen
 En waternimfen, die, met gulle lachjes, deelen
 In Leydens naadrend heil. — Ja, zelfs de blanke zwaan
 Heft hals en borst omhoog, langs den kristallen baan
 Voor 's grijzen waterkoets, door blijdschap opgetoogen! —

Zo glipt de stroomstoet voort. Maar, hoe! wat achtbre boogen!
 Wat praalgesticht ontvlamt, op nieuw, 't verslaauwend vier! —
 Hoe klopt, hoe zwoegt mijn hart: wat kunst! wat eedle zwier!

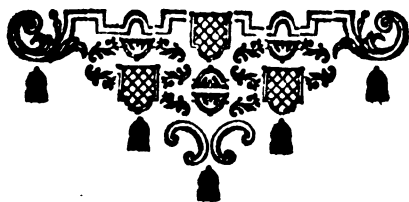
Waar

Waar ben ik! — welk een rei van beeltenissen pronken
 Aan deez' albasten muur, door Fidias geklonken
 Uit onvergangbre stof! — zijt gij 't, Latonaas Zoon!
 Die in deez' marmeren nis een groene lauwerkroon,
 Bij 't streelen van de lier, blijft voor ons oog verheffen? —
 Dan, — zwijg, mijn teedre nimf! wie kan dien lulstar treffen?
 Daar Hij met glorieloof den fieren schedel siert
 Van een vergoden Telg, die heerlijk zegevlert,
 En, in dit strijdperk mogt den gouden palmtak plukken! —
 Drijf, drijf in laager lucht! — of, zou 't u ook gelukken,
 Dien palm! — vermeete! — hoe! — maar, 't is toch edel, stout,
 Schoon gij uw ruutheid kent, in 't heilig lauwerwoud,
 Naar zulk een schitterende eer, ter heirbaan op te streeven!
 Uw loop is haast volëind! — wat nood! — uw leden beeven! —
 Nog eene pooging! — en, uwe eerezucht is voldaan! —
 Triumf! wat achtbaar Beeld zie 'k aan mijn zijde staan?
 Zijt gij 't, Homeer! — ô ja! — de langgerekte snaaren
 Herleeven! — Zangeres! blijf, blijf op 't eerloof staaren!
 Daar gij, reeds afgemat, het rustpunt naadren ziet;
 Waar Febus, van zijn' Troon, den groenen lauwer biedt!

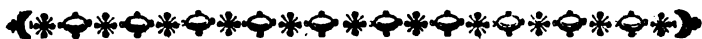
Hier leg ik 't Speeltuigneêr. — Kan u mijn Zang bekooren?
 Is 't edelgloorend loof, Kunstrechtters! mij beschooren?

Heb ik uw' eisch voldaan? — dat, dan mijn dankbre hand
 Dien glorielover wij' aan u, mijn Vaderland! —
 Verheerlijkt voorwerp van mijn doffe maatgezangen!
 Gun, dat ik, u ter eer, hem, staatlijk, op mag hangen
 In dit gewijde Choor! — of — schenkt ge, ó Dichtrenstoet!
 Een grootscher Puikpoët den groenen Lauwerhoed,
 Daar hij uw aandacht boeide aan Godlijk Cimbelspeelen?
 Mijn teérgevoelig hart zal in zijn' wellust deelen —
 Verrukt, zo 't Vaderland in hem, die overwint,
 Een eerlijk Batavier, een waardig Burger, vindt!

AAN 'T VADERLAND.

H E T

D E

N U T T I G H E I D

V A N D E N

H A N D W E R K S M A N ,

D O O R

M. G. V A N D E R W E R K E N , W E D . D E C A M B O N .

A A N W I E D E Z I L V E R E N E E R P E N N I N G
I S T O E G E W E E Z E N .

Kan iet meer wellust aan een denkend weezen geeven,
 Dan de beschouwing der geheiligde natuur?
 Dier wis'lende orde van de kloot, waarop wij leven,
 Dier wonderwerken van het hemelsche bestuur?
 Neen 't schepsel ademt om de Schepping te bewonderen:
 God gaf het licht, opdat men 't all' op aarde aanschouw';
 Hij doet het zwerk, bevrucht met zwaveldampen, donderen,
 Opdat men 't kunstwerk van zijne Almagt hooren zou.

E 5

Hij

Hij schiep en aarde, en zee, en lucht, en starrekringen,

Hij schiep het AL uit NIET, het vee en all' wat leeft,

Ter eer van zijnen naam, tot nut der waereldlingen,

Die hij van 't ondermaansche als Heer verkooren heeft.

Ja! de aarde werdt voor ons en wij voor de aard geschaapen;

Maar 't kleinste plantje eischt ook de hulde van 't gemoed;

't Verzuim van deezen pligt is slechts een rust'loos slaapen,

Dat aan het oogmerk van ons aanzijn niet voldoet.

Als we op den invloed der natuur opze aandacht leenen,

Dan is de ziel zich zelv, dan voelt zij haar bestaan:

Een tedre veldbloem, door de morgenzon bescheenen,

Bied in eenvoudigheid ons duizend wondren aan.

Men zie het veldgewas vernieuwt uit de aarde rijzen,

En 't jeugdig gras, waarop wij achtloos heenen treên?

't Roemt all'des Scheppers magt, des Scheppers gunstbewijzen;

't Geringste op aard heeft recht op onze opmerkzaamheên,

Een kruipend wormpje, hoe verachtlijk in onze oogen,

't Veelverwig vlindertje, volmaakt in ieder deel,

Een enkel stofje draagt het merk van 't Alvermogen,

En heeft zijn aandeel in 't onmeetbaare geheel.

Niets is op aarde onnut; niets kreeg vergeefs het leeven,

Of 't waar het maaksel niet van een Alwijs bestuur;

't Onsindig groot moog 't onbemerkbare overstreeven;

't Is beide een schakel aan de keten der natuur. —

Is dit de grondwet van het aanzijn aller dingen,
En krijgt het één hier om het ander zijn bestaan;
Die orde heerscht niet min in 't lot der stervelingen,
De slaaf leeft voor den vorst, de vorst voor d'onderdaan.
Het vruchtbaar Aardrijk baart gewassen, planten, kruiden,
En draagt het voedsel van elk scepfel in zijn' schoot:
Het aëmt de krachten in van 't leevenwekkend zuiden,
En kweekt de bloempjes aan, die de uchtendzon ontfloot;
Maar 't Aardrijk dient bebouwt om vruchten voort te teelen;
Het dient bezaait, bepoot, beplant;
't Zal ons een' rijken oogst van graanen mededeelen;
Maar 't eischt der menschen vlijt het eischt der menschen hand.
De Schepper zorgt omhoog; het scepfel hier beneden:
Die magt van booven, met den *Arbeid* hier op aard,
Te saamen werkend saam gepaart,
Maakt hier een bron van zaligheden.
't Oneindige Bestuur, ten nut' dier ordening,
Stelde onderscheid van staat in 't ondermaansche leeven:
De een stervling werdt geschikt, zoo ras hij 't licht ontving,
Om aan zijn broedren op den troon de wet te geeven;
Een ander, niet min mensch, niet min Gods Beeld dan hij,
Niet min een weezen voor een eeuwigheid gebooren,
Werdt, schoon een nuttig deel aan zijne heerschappij,
Geschikt om mét ontzach zijn wetten aan te hooren.

De

De een zwoegt in 't Staatsbestuur ten nutt' van d'onderdaan,
 En heeft het brein vol zorgen;
 Die weder, vol van vlijt, voorkomt den vroegen morgen,
 En spaart den arm niet om natuur ten dienst te staan.
 Dit is het richtsnoer aller dingen;
 Elk is een werktuig in Gods hand,
 Dat, tot behoud der waereldlingen,
 Hier de orde houd in stand. —
 Doch, zijn de menschen hier geschaapen voor elkander,
 Vind ieder hier zijn' pligt in 't lot hem opgeleid;
 De een is van meerder nut dan de ander,
 En heeft een grooter recht op onze dankbaarheid.
 Men moog zich aan den voet eens gulden troons verneëren,
 En bidd' den scepter aan, die 't oog trekt door zijn' glans;
 Dit kenmerk van gezach is minder te waardeeren
 Dan 't nuttig werktuig in de hand des ARBEIDSMANS.
 Dit is het onderhoud van 't leeven:
 Dit is alleen de spil, waar op het alles wend:
 Dit moet den Vorst zijn troon, zijn' kroon en scepter geeven;
 Dit vormt de praal, waar aan zijn grootheid wordt gekent.
 Wen de ARBEIDSMAN zijn vlijt en *Arbeid* wilde spaaren,
 Dan was deeze aarde slechts een vruchtbre woestenijs;
 Dan zou zij te vergeefs haar lieve kinders baaren;
 Dan zette ze ons vergeefs haar milde gunsten bij.

De alkoestrende natuur zou kwijnen,
 In een' onnutten overloed;
 't Zou alles onbevallig schijnen,
 Wat thans den stervling streelt en voed.
Men roeme vrij op de eer van hooge praalgebouwen,
 Wier trans 't verwondert oog bekoort;
Het marmer weet zich zelv' niet uit de rots te hœuwen,
 De hooge ceder groeit; maar brengt geen tempels voort.
De zon vermag in 't hart der aarde goud te teelen;
 Nochtans haar invloed vormt noch hoofd- noch halscieraad.
 't Goud maakt den luister uit van een' verheeven Staat;
Maar de *Arbeid* moet daar aan zijn vormen mededeelen.
 Natuur bevrucht de mijn met ijzer en metaal;
Maar de ARBEIDSMAN moet hier in het gevaar van 't leeven
Het lieve licht, voor hem zoo waard, ten beste geeven,
 Opdat hij 't voor elks nut uit diepe groeven haal'.
Ramspoedig weezen! dat, in een geduurig sterven,
 Schier de ademtocht verliest in dikke duifternis;
Wat waar' dit aardsch verblijf als men uw vlijt moest derven,
 Die van elks bezigheên het groot beginsel is?
Uw armoê maakt ons rijk, uw leed baart ons genoeg;
 Wat zegge ik! zonder u kan niets op aard bestaan;
De nijvre Landman zou zijne akkers niet beploegen;
 't Gebrêk aan werktuig deed den WERKMAN ledig gaan.

Wat

Wat zijn we u niet verplicht, hoognutte elendelingen!

Wier vlijt, voor schraale winst, zoo wrang een lot verkoor
Op uwen arm berust het weezen aller dingen

Uw doodlijke *Arbeid* gaat hier allen *Arbeid* voor.

De *Smeder* gloeit en giet, en vormt de ruuwe staaven,

Geteelt in 's Aardrijks ingewand,

Bij 't aaklig scheemerlicht vergaart en uitgegraaven,

En stelt het werktuig in des WERKMANS kloeke hand:

Elk kan, met dit geschenk, natuur zijn hulp bewijzen.

De *Landman* drijft met lust het kouter voor zich heen,

Hij doet het veldgewas uit vruchtbre gronden rijzen,

En zorgt voor luttel winst ten nutt' van 't algemeen.

De rijke, die dikwerf zijn laagheid durft verachten,

Krijgt uit zijn hand zijn brood zijn levensonderhoud,

En moet van zijne vlijt den milden zegen wachten,

Die de natuur daar aan ten duurst heeft toebetrouwt,

Het teder schaap knielt voor de schaar van zijnen hoeder,

Die hem bij de avondzon gerust ter kooi doet gaan,

En bied hem, voor wat stroo en voeder,

De dikbewoldde vacht tot een belooning aan.

Een hondertjarige eik valt voor den *Arbeid* neder,

En wordt met zaag en bijl ter bouwkunst toegericht,

Dees vormt, tot eene wijk voor 't guur en stormend wedet,

De hut des armen mans en 't koninglijk geslacht.

Hoe

Hoe zou de liefling van 't geluk zijn' stand beklagen,
 Wiens zwak gestel bezwijkt in d'allerkleensten nood,
 Wen hem, bij hagelijagt en buldrende onweersvlaagen,
 Zijn werkzaame evenmensch geen veil'ge schuilplaats bood!
 Wat foltring zou de kranke lijden,
 Die op een rustloos bed verlangt naar 't uiterst uur,
 Zoo niet een digt gewelf en ondoordringbre muur,
 Hem voor den wrangen aëm des noorden winds bevrijdden.

De *Veenman* voert het veen van 't veld,

(Het voortrecht van den Nederlander.)

Doot hem gestikt, gekneed, gedroogt en toegestelt,
 En staapt in de schuur den voorraad op elkander.

De vruchtbre wolboom heft zijn botten uit den grond;
 Hier kan ons de *Arbeid* weër met weldaën overlaaden.

Men kamt, men kaard, en draait het snorrend wiel in 't rond,

En spint de knot tot fijne draaden.

Gints plukt, en weekt, en perst, men 't vlas,

Dat nut, dat heilzaam plantgewas

En treed met deezen Hemelzegen

Met korven, vol gelaën de vlugge *Spinsler* tegen.

De *Wever* kromt den rug en zweet voor zijn getouw;

Opdat de vrucht des velds het menschedom kleeden zou:

't Wordt alles van belang in zulke waarde handen:

Men scheidt door 't moolenrad oud lijnwaad tot papier,

Waarop

Waarop de zwaaneschacht, met een' verheeven zwier,
De zielsgedachten voert naar afgelegen landen.

Dees vormt van loot en tin, ontstolt bij 't hevig vuur,

Door kunstig en geduurig blaazen,
(Wat vonden leert ons de natuur!)

De keur van bekers en van vaazen.

Of, 't geen noch meerder eischt van onze erkenenis,

Hij fluit door sijngesleepen ruiten,
Wier digte stof voor lucht noch wind doordringbaar is,
De koude en 't minste tochtje buiten.

Gewis, wat was voor ons het allerfchoonst gesticht?

Een dikke duisternis zou ons des daags omringen,

Wen niet de nutte zorg dier braave stervelingen

Een ruime doortocht baande aan 't koestrend zonnelicht.
Zoo dienen ons op aard der vooglen lugte pluimen,

Door *Arbeid* toegericht, tot zachte legersteên,

Waarop een stille rust de smart het hart doet ruimen,

En 't bang gevoel ontrukkt aan wederwaardigheên.

En wie, wie dringt hier in 't oneindige der zaaken?

't Is niet genoeg, dat steeds des WERKMANS nijvre hand

Voor 't nut voor 't nodig zorgt, voor onzen levensstand,

Hij zorgt niet min voor 't geen ons streelt en kan vermaaken.

Hij bood den Harpenaar het heerlijk kunststuk aan:

Om onzen God te looven:

Door

Door hem mag het muziek alom ten reije gaan:

Door hem voert snaarspel 't verzonken hart naar booven.

Hij zaagt en schaaft het glad paneel;

Of schenkt den schilder doek, en verwen en pençeel,

Opdat men 't beeltuis der natuur ons af moog maalen.

Het denkend weezen voed hier weér een nieuwe vreugt;

Het weid in 't stil vertrek den geest langs bosch en daalen,

En staart, bij guuren herfst op 't zoet der lente jeucht.

Dus bied ons de *Arbeid* ook het stift voor 't kunstgraveeren,

Dat de oudheid hegt aan de eeuwigheid,

Waaruit wij het geschicht van Griek- en Romer leeren,

Terwijl 't ons denkbeeld naar 't begin der Schepping leid.

Jal 't menschelijk vernuft, in vond op vond bedreeven,

Maakt zelfs een bloedloos dier, dat in 't verborgen werkt,

Waaråan het keurig oog naauw levenskracht bemerkt,

Ten nutte en tot vermaak van 't leeven:

Het maakt van 't spinsel van een' worm een zijden stof,

Geschikt tot prachtige sieraadjen

Van 't Bruidsfalet of Koningshof,

En bied der jufferschap de keur van pronkkleåadjen.

Het uurwerk, een gewrocht van nutte kunst en vlijt,

Te saamgesteld uit juiste en sijngewerkte raderen,

Herinnert ons gestaag de vlugheid van den tijd,

En telt ons de uren toe, die ons aan 't graf doen naderen.

En slaan wij 't oog eens op elk kunststuk in 't gemeen;
 Beschouwen wij naar eisch die dierbre stervelingen,
 Die, om een stukje broods, met kleene whast te vreên,
 Van zoo veel nut zijn in den saamenloop der dingen;
 Hoe zwakt dan 't hart voor hun in diepe erkenenis!
 Hoe ziet de hovaardij zich selv' dan niet verneeten!
 Hoe zeer moet ons 't bezef van onzen nooddruft leerren,
 Dát zelfs de rijke min, dan zijne mindren is.
 Wie is hij, die zich trots durft op zijn' stand vermeeten,
 Omdat hem 't los geval wat meerder aanziens geeft;
 Elk brood, elk druppel wijns belet hem te vergeeten,
 Dat hij zijn' eevenmensch het all' te danken heeft.
 Zijn rijkdom, eer, en staat, zijn grootheid, zijn vermogen,
 't Zijn alle giften van die zogenrijke hand,
 Die staag voor hem in 't stof geboogen,
 Hem huisvest, voed en kleed en zorgt voor zijn bestand.
 Hij miste 't all' wat thans hem tot vermaak kan strekken,
 Indien de laaghe man, dikwerf door hem veracht,
 Hem zijnen bijstand wilde onttrekken,
 En geene schatten in zijne arme woning bragt.
 Elk mogt hier voor zich zelve een leeme hut bereiën,
 En met der dieren vacht zich kleên;
 Men kon 't vermoeide hoofd op de aarde nedervleiën,
 Wen de *Arbeid* zich niet leende aan elks behoeftegeên.

Waar

Waar zou de gierigãart de gouden schijven haalen,

Dat voorwerp van zijn' hartewensch,

Indien zijn werkzaame evenmensch

Niet delfde in duifternis naar 't zog der zonnestraalen?

Hoe kleen, hoe laag, hoe arm, wordt hier een aardstiran,

Die zich op 't purper durft verheffen,

Wen hij in 't rond ziet op zijn pracht en durft bezeffen:

Dit is 't geschenk van mijn' verdrukten ARBEIDSMAN,

„ Waar was mijn luister zoo 'k zijn ijver moest ontbeeren?

„ Waar zou mijne eer, mijn grootheid zijn,

„ Mijn magt, mijn meerderheid, die slechts bestaan in schijn,

„ Wen zich de naarstigheit niet voor mij kost verneeren? ”?

Waar bleef de handel, 't heil van 't halve waereldrond,

Als niet de nutte bouw der scheepen,

Die thans van pool tot pool de waaren oversleepen,

Geen werktuig, geene stof, geen kloeke handen vond?

Wie zou den disch met melk en boter overlaaden,

Met vrucht bij vrucht, waarop de Landman ons vergast?

Wie gaf ons 't brood, dat zoo veel monden moet verzaaden,

Dan hij, die 't morgenlicht steeds in het veld verrast?

De tedre züigeling ontvangt niet eer het leven,

Of de Arbeid zorgt voor zijn bestaan:

Dees moet hem bakermat en kleed en schuilplaats geeven,

Eer hij de gunst bemerkt, die hem wordt aangedaan,

Dees moet in 't ondermaansch hem op zijn' tocht geleiden;

Dees blijft zijn gangen bij noch verder dan den dood;

Dees zal voor hem een graf bereiden,

Dat hem een zachte rust zal bieden in zijn' schoot. —

o Gij, die vaak u streelt in uw verheeven standen!

Treed voor een kleene wijl der laage hutten in!

Beschouwt, eerbiedigt hier het *werk* van duizend handen;

En vormt op dit gezicht uw hart tot broedermin!

Legt uw verachting voor die laage grootheid neder,

En leert wat ge al behoeft uit ieder kunstgewrocht.

De WERKMAN geeft u 't brood; gij geeft het brood hem weder:

Ons aller lot is aan elkanderen verknocht:

Blijft, als ge u voed en kleet uw' eevenmensch gedenken,

En legt der dingen loop altoos in 't eevenwigt:

Gij loont den ARBEIDSMAN; maar doet hem geen geschenken;

Hij is noch min aan u, dan gij aan hem verplicht.

't Is hij, die alles ons moet geeven:

Hij deelt de giften uit der heilige natuur:

Zijn kloeke werkzaamheid is 't leeven van het leeven

De drijfveer van de gunst van 't Hemelsche bestuur.

Gewis, zij, die gestaag in zwaaren *Arbeid* zweeten

Al is hun stulpje klein, hun huisraad zonder glans,

Verdieneu 't allermeeste op aarde om *Mensch* te heeten;

En alles draagt hier 't merk van 'T NUT DES ARBEIDSMANS.

Le Travail est le principe du bien-être.

D E

R E G T S C H A P E N

B U R G E R V A D E R ,

D O O R

J A K O B P E T R U S V A N H E E L ,

A E N W I E N D E G O U D E N E E R P E N N I N G
I S T O E G E W E E Z E N :

*In de JAERLIJKSCHE VERGADERING, gehouden
den 26ten van Bloeiemaend, 1784.*

Verheven — schoone — beste stof,

Voor Belgen, Vrijheidkeurelingen —

Des besten Burgervaders lof,

Voor 't oor der Belgen, optezingen!

De koorstem eischt dien grootschen toon —

Den hoogsten wacht de zegekroon!

De Dichtkunst zelf noopt ons haar kampveld interukken,

Speel, Zangster; daer het goud reeds in uw oogen blinkt!

Ja, klinkt, mijn siterfnaren, klinkt!

Doetme in der Dichtren perk een' friskschen lauwer plukken.

o Gij, die, in 't Bataeffche Atheen,
 Waer wijsheid hulde wordt gezwoeren,
 Der Vrijheid eeuwige eertrofeen —
 Der kunstte altaren hebt beschoren!
 Ik staer — ik vlam op 't keurmetael,
 Den loon der 'schoonste zegeprael!
 't Hangt in uw' tempel op, beroemde Rhijnpoëten!
 Uwe edle Vrijheidmin doortintelt ook mijn ziel —
 o! Zoo 't mij ooit te beurte viel,
 't Worde aen die fiere drift — mijn kunst nooit — dank geweten!

Diep peinzende op de zaligheid,
 Door wijze en waekzame Overheden,
 Aen Volk en Vaderland bereid,
 Richtte ik mijn ongewisfe schreden
 Naer een gewijd en somber woud,
 Waer zich de stille rust onthoudt,
 En in geen slepende eeuw de zonnestralen blonken —
 'k Trad over struiken, langs een schaerschbetreden spoor —
 'k Drong tot in 't aklig midden door —
 'k Zonk neer — straks was mijn ziel in mijmring weggezonden.

De

De stilte van dat lomrig oord

Wilde aen die mijning gunst bewijzen;

Zij bragt in mij een slumring voort,

Die beelden voor mijn' geest deed rijzen.

Mijn oog beschouwde een grafgeftigt,

Met orde en stoutheid ingericht,

In 't midden van een oud en statig kerkgevaerte.

's Lands Grootheidschepper, onder God, rust hier beneên:

Dit schrift praelde op een' marmersteen;

Vier zuilen schoorden dien in zijn gelijke zwaerte.

Nabij dit eerbiedeischend graf

Was, in een nis, een groep gehouwen:

Een deftig beeld ontving een' staf,

Uit handen van het Volkvertrouwen:

't Zag zich door Vrijheid kransen bliên:

De Dwinglandij kroop aen zijn knên:

Het deed, door burgermin, den krijg en honger zwichten;

't Wordt door een' glans omringd! — ik sidder — ik besterf —

'k Treed trillend toe — 't was VANDER WERF!

Wie, riep ik, liet hier 't beeld van Leydens Redder tichten!

Gevoelloos — voor één oogenblik,
 Scheen zich mijn ziel van 't stof te ontboeijen —
 Kil — door een' huiverigen schrik —
 Een heilig vuurme opnieuw te ontgloeijen —
 Ik voelde opnieuw 't Bataeffche bloed,
 Toen een gemengde Burgerstoet,
 Door de opgesloten poort, ten tempel in kwam dringen.
 Het wieroockoffrend volk schoolde om de graffpelonk,
 Terwijl het rijm gewelffel klonk
 Van galmen, die 'k den stoet dier Burgren hoorde zingen.

Een oud en achtbaer redenaer,
 Eerwaerdig in gewaed en trekken,
 Wenkt met de hand — straks zwijgt de schaer:
 Elks aendacht is in 't oog te ontdekken.
 Mijn Medeburgers! (vangt hij aen)
 'k Zie in uw zwellend oog een traen,
 Nu wij, met feestgebaer, dees doodfche tombe nadren:
 Ja, Vrienden! stort een traen van fijn gevoel — hier rust
 De luister van ons Land — de Lust,
 Het Toonbeeld, de Eer, het Puik van alle Burgervadren.

Te

Te regt komtge, elken zonnekring,

Zijn schim verëeren met uw klanken,

En God, voor zijnen Zending —

Nu tot hem weérgekeerd — bedanken.

Wat zegen viel dit Land ten deel —

Dit Land, welëer een moordtooneel,

Waer heerschloosheid en dwang de hoofdrol beurtlingspeelden,

Daer 't in een' baeijerd van verwoesting schieen verkeerd,

Zag deugd en trouw door, hem verëerd,

Hoedanigheên, die 't in een paradijs herteelden.

Mijn Landgenooten! 't sta mij vrij —

Ach! kan ik dit te vaek herhalen? —

U weér 's Mans levensschilderij,

Met echte verwen, aftemalen:

De wraek ontwong gerechtigheid

Het zwaerd, tot straf der schuld bereid,

Om wreed de onnoozelheid in 't weerloos hart te treffen;

De teugels van 't gezag ontglipten 's Regters hand;

De twist ontbond den eëndragtband;

De dolle dwinglandij deed oproer 't hoofd verheffen.

De zuivre Godsdienst lag vertrappt:

De hierarchij werd aengebden.

Daer 't bijgeloof ten kansel stapt,

Wordt waerheid op het hart getreden.

De Vrijheid was dit oord ontvlugt:

Verbannen vree sचेpte elders lucht:

De uitheemsche krijg verzwolg wat burgerkrijg nog spaerde:

De vreemde foudenier, schoon minder woest, min snood,

Dan dien 's Lands Veldheer zelf gebood,

Misvormde dit Gewest in 't akligst hol der aerde.

Nog doet dit vreeslijk tijdsgewrict

't Gevoelloost mensch van sidring ijzen,

En, op het naer teruggezig,

Het klamme hair te berge rijzen.

In 't barnen van 's Lands ongeval

Was echter nog een kleen getal

Van hun, die de Almagt op den eerstoel had verheven,

De wetten van een wijs, alwetend, wrekend God,

Het heilig regt, het staetsgebod

En hunn' bezworen pligt bestendig trouw gebleven.

Zij

P R I J S V A E R Z E N .

Zij kenden 't vlug verstand , de deugd
Van hem , wienwe onze tranen wijden ;
Zij wisten hoe hij , in zijn jeugd ,
Met eer , den letterkamp mogt strijden ,
Dat hij , volleerd in 't burgerregt ,
's Lands keuren fiks had uitgelegd ,
De diepste duisternis der Staetkunst kon doordringen ,
Den aert der volken kende , en hun belang verstond ,
Zich oeffende in het heilverbond ,
En juiste kennis had van 't hart der stervelingen .

Dat zijn gevoellig christlijk hart
Hem menschenmin ten Vriend deed wezen ;
Hij lijdende onschuk redde uit smart ,
En 't kwaed zijn wrak en straf deed vreesen .
Bemind , geëerd en aengebeên ,
Door zoo veel deugds , bij groot en kleen ,
Daer ijder vrijheidzucht in zijnen boezem voedde ,
Geloofden zij , met regt , wen zulk een Burgervriend
Verheven wierd in 't hoog bewind ,
Eens 't eind te zullen zien aen Burgeroorlogswoede .

Na

Na eenen drom van tegenheên,

Gelukte 't hun; hij werd verkoren.

Hoe heilrijk 't zij voor 't Algemeen,

's Mans stille zielrust ging verloren:

Een felle tweestrijd grijpt hem aen.

„ Kan ik mij van dien post ontslaen? —

(Dus borst hij uit) o God! wat weg staet mij te kiezen? —

Aenvaerd ik hem — mischien — o akelige tijd!

Zal ik, aen 's Lands belang gewijd,

Mijne eer — mijn vrij gemoed — mijn deugd — het lijf verliezen!

Maer is mijne eer mij dan zoo waard,

Dat zij 's Lands nut kan overwegen? —

Dat voert mijn' roem aen 't eind der aerd' —

Wierd immer beter roem verkregen? —

't Géweten — zou 't mij rustloos slaen? —

't Spreidt rozen op der braven paên —

Mijn deugd zal, met Gods hulp, 't verëend geweld trotseren;

En, zoo ik 't leven derv' — wat nood? — breng' dit het Land

Tot zijn aelöuden gloriestand —

En, sneve ik op 's Lands puin — wie zou daer 't licht begeren? —

Het

Het staet geen' dengdzaam' Burger vrij,
Zijn kunde aen 't Vaderland te onthouwen.

Als 't hem, schoon in een rampgetij,
Het slingrand staetschip durft vertrouwen.

o God! die mij zoo heerlijk schiept,
En tot den post dier hoogheid riept!

o! Geef mij moed en kragt, om voor 's Lands heil te waken;

Bestuur mijn poogingen; schenk mij een wijs beleid;

Vergroot — volmaek mijn kundigheid.

Leer mij dit Oord geducht, beroemd, vrij, vreedzaam maken!

Beraen, streeft hij ter raedzake in,

En zet zich op zijn' eersstoel neder.

Hoe vriendlijk lacht de burgermin!

Gerechtigheid omhelst hem teeder;

De heerschzucht grimt hem ijslijk aen,

Wenscht zich terstond van hem te ontfanen,

En wet den ponjaerd reeds, om hem naer 't hart te steken.

De wijsheid siddert nooit — 's Mans diepe schrandereheid

Peilt wie voor regt of onregt pleit —

Eerlang ziet de edle deugd zich op de boosheid wreken.

Nu

Nu heeft hij zijn* geheelen tijd
 Aen 't zorglijk Staetsbestuur geheelligd:
 Zijn slaeploos oog waekt wijd en zijd —
 Welkuest zijn Stad en Land beveiligd —
 Door zijn beleid en mannaetel
 Ontzinkt der Dwinglandij het stael,
 Rukt hij het nevlig vlies den achtbren Raed van de oogeng;
 Daer hij dien stout doet zien, hoe 't vuige zelfbelang,
 Gewapend met vervloekten dwang,
 In schijn van nijvre zorg, 's Lands Vadren heeft bedrogen,

Een trits van Raden, die nogthans
 In 't heimlijk met den vijand heulden,
 Die, sneed verlokt door gouden glans,
 De Vrijheid naer de slagbank zenden,
 En eertijds 't grootste deel des Raeds
 Verleidden, tot bederf des Staets,
 Hun landverradend doel in duigen ziende spatten,
 Bewust dat laffe vrees noch looze vleijerij
 Den Held verlaefde aen dwinglandij,
 Beproefde nu zijn deugd te kluistèren door schatten.

Hem

Hem worden 't ligtverleidend goud

En de eerste waardigheid geboden,

Zoo hij, in schijn tot 's Lands behoud,

Wil samenpannen met die Snooder.

„ Wijkt, Beulen! — siddert voor dees hand!

Verraders van uw Vaderland!

Verfcheurders van de borst, welêer door u gezogen!

(Dus spreekt dees Fabius) zoektge ook een' schelm in mij?

Vlugt, Pesten van de Maetschappij!

Eer u Gods bliksemvuur verpletter' voor mijne oogen!

Terwijl hij 't heilloos Rot verftomt,

En gramschap in zijne oogen schittert,

Had hij hun zwarte ziel ontmomd,

Maer tevens op het felst verbitterd.

Voor 't grootsch besef van schuld te klein,

Zocht hunne wraek bij 't laeg Gemeen,

Door 't ontrouw priesterdom, tot muitvuur aengeblazen,

De hulp, die in den grond wel 't laf gemoed ontdekt,

Maer de Ovrigheid toch zorg verwekt,

En soms den fiersten Held het eerste kan verbazen.

's Mans

's Mans nimmermoede waekzaamheid

Ontdekte rasch het morrend woelen :

Den ponjaerd , voor zijn borst bereid ,

Deed hij zijn' beulen zelf gevoelen.

Een afgerichte hureling ,

Die last tot 's Raedsheers moord ontving ,

Zocht hem 't gevloekte stael in 't eerlijk hart te stooten :

Hij merkt in tijds het doel — fluit de opgeheven hand.

De schrik biedt zelden wederstand —

De moorder siddert — zwicht — en noemt zijn Vloekgenooten.

Een traan van deernis rijst in 't oog

Des diepgetroffen Burgervaders :

Zijn hart , welk niets 't gevoel ontoog ,

Doemt wel het kwaed , maer nooit de daders.

„ 'k Vergeef (zegt hij) uw jongkbeid ligt ,

Dat gij den moorddolk op mij richt ,

Maer 't geen gij God misdeed — kan ik u niet vergeven.

Vlugt , toon een waerberouw , wordt deugdzaam , en die God ,

Die u misfchien op 't schandfchavot ,

Al woedend , sterven deed , gunne u gerust te leven !

Sta op — Verdoolde — kniel niet neêr!

Gods beeld kruipe aen geen sterfvlings voetent!

Bedank uw' Regter — 's aerdrijks Heer —

Mogte ik u voor zijn' troon ontmoeten"! .

De moorder — nu geheel gevoel —

Toont hem 't bewijs van 't gruwlijk doel,

Om hem te ontzielen — 't Land door oproer omtekeeren.

Thans twijffelt hij niet meer aen 't smeên der mouterij;

Hij kent de stokers van nabij:

„ o Almagt! (roept hij uit) waer om moest ik regeren"! .

Wat doet, hoogmoedig Sterveling,

Wat doet uw hart en heerschzucht blaken,

En — voor eene ijde flukkering —

Uw zielekalnte — uw rust verzaken?

Nooit vindt gij in een' Weereldheer

't Vernoeugd gemoed des Burgers weêr:

Beschouw deez' Voogd van 't Volk: kan hij gelukkig heten?

Hij waekt voor elks belang, en kent zelfs geen belang:

De wangunst zoekt zijn' ondergang:

En wat is al zijn loon? — een onbevlekt geweten.

Tot heilbevordring van den Staet

Was de Ovrigheid bijeen vergaderd.

De Held ontdekt 'er 't loos verraed:

De boosheid heeft — haer tuimling nadert.

De moed der snoode Raden zwicht,

Voor slechts één blik van 's Mans gezigt!

Zij smeeken om genaë voor al, wat zij misdreven.

De Raed — verstomt van schrik — doet hen in boeijen slaen,

En biedt 's Lands Baek de rigtplaets aen.

De wet stemt voor hun straf — zijn hart voor 't grootsch vergeven.

Hij wikt en weegt in eenzaamheid,

Of iets hun misdaed kan versoonen:

In 't hart, dat voor de zachtheid pleit,

Kan wreedheid, wrack, noch straf lust wonen;

Maer daer hun schuld, opzetlijk snood,

Niet uit eene enkle zwakheid sproot,

Kan hij door geen genaë den eisch van 't regt verkorten:

Dat regt eischt hunne straf; hij voert Gods wrekend zwaard:

Wee hem, die, laf of wreed van aert,

De misdaed strafloos duldt — of schuldloos bloed durft storten.

Reeds

Reeds dikwerf zag de vierschaertrans
Hem de onschuld aen 't geweld ontrukken,
En, bij het weiffen der balans,
Altoos de schâel der zachtheid drukken;
Reeds dikwerf had hij regt verschaft,
Een feil verschoond -- het kwaed gestraft,
En met meêwarigheid een vonnis onderschreven;
Maer nooit streên menschenliefde en pligt dus in zijn hart,
Dan nu hij zelf 't verraed ontwart --
Nu hij zijn vijandèn ter straf moet overgeven.

Met 's evennaestens schuldig bloed
Het zwaerd des beuls te doen besproeijen,
Is -- met één slag -- uit zijn gemoed
De hoop der zielbekeering roeijen.
't Vooroordeel werpt van 't straffchavot
De schande op 't schuldloos overschot --
Op'tkroost van hem, wiens feil alleen 's Volks haet moest wekken;
Daer een gevangenis ook 't regt zijn' eisch betaelt,
De straf bij 't schuldig hoofd bepaelt,
En mooglijk voor zijn ziel tot zaligheid kan strekken.

Hij stijgt, in 't eind', ten regterstoel,
 Om 't billijk vonnis uittespreken —
 Hoe doet het nijpende angstgevoel
 De schuldigen van vrees verbleeken! —
 Van edle denkingwijs ontbloot,
 Verwachtenze een' verachten dood,
 Als 't wis — maer schriklijk — loon van hunne gruweldaden.
 Terwijl zij, siddrende, op den Regter de oogen slaen,
 Grijpt hen 't ontwaekt geweten aen,
 En opent een gordijn van all' hun levenspaden.

Mij dunkt, ik zie 's Mans gul gelaet,
 Vol minnelijke wezenstrekken,
 Maer die den pleger van 't verraed
 Schrik — ijzing en ontzag verwekken —
 'k Zie hoe 't gevoel de wang ontgloeit —
 Een teedre traen het ooge ontvloeit —
 Zijn heufche stem noemt zijn beledigers nog vrienden.
 „ 'k Doe, zegt ze, u geen verwijt; 'k beklag uw dwaes bestaen;
 Maer — hadtge mij alleen misdaen —
 Nooit zoudtge een' Regter in uw' medeburger — vinden,
 Maer —

Maer — waertge ook thans mijn eigen bloed —
 Ik zou — de Godheid hoort mij 't uiten —
 Daerge op 's Lands welvaert hebt gewoed —
 'k Zou echter tot uw straf besluiten.
 Uw doemenswaardig Landverraed
 Bragt u in deez' verachten staet —
 Gij kunt u zelf alleen uw jammeroorzaak heten —
 Een kerker zij uw straf — dat die uw' levenstijd
 Voor verdre gruweldaën bevrijd' —
 Vind daer uw' beul — kan 't zijn — uw' trooster in 't geweten.

Hoe zacht dit vonnis wezen mogt,
 Het Volk, misleid door snoode vonden,
 Had, loos tot oproer aengezocht
 Zich hunner redding onderwonden.
 Het eischte van den Burgerheer
 De vrijheid hunner vrienden weêr,
 Of 't zou, met dol geweld, hen van hun boei ontheffen.
 Een deel des Raeds stemt voor dien eisch, om't Volk te ontzien;
 Maer de andren willen 't weêrstand biên;
 De Held doet hun 't gevaer van beider stem beseffen.

Altoos zich zelv' gelijk, en groot,
Kan zijn verstand door alles dringen.

„ Wen 't Volk (sprak hij) zijn' wensch genoot,
't Bleev' dan een rot van muitelingen.

De boosheid wierd dus voorgestaen;

En de onschuld zou in boeijen gaen;

Dan zou 't Regeringroer ons uit de handen glippen;

Dan waer' het schip van Staet, bestuurd door 't woest geweld,

Aen duizend rampen blootgesteld,

En zou verbrijzlen op de vijandlijke klippen.

Maer 't zou niet min een dwaesheid zijn,

Het Volk met drift het hoofd te bieden —

Dit droeg een' dwingelandschen schijn;

De Burgers zijn hier vrije lieden —

Van hun ontleenen wij 't bewind —

Zij schonken 't ons, om, eensgezind,

Om trouw hun Vrijheid, regt en heil te zien bewaken —

Hiertoe verbondenwe ons, op 't plegtigst, met een' eed,

Voor 't oog van Hem — die alles weet —

En vreeslijk tref Gods wrack hen, die dien eed verzaken.

Zij

Zij zwoeren ons gehoorzaamheid —

Dees zien wij thans door hen verbreken;

Maer 't schijnschoon heeft hun hart misleid —

't Bezweek voor looze huichelstreken.

Men hoor' hen zonder trots of schroom,

En houd' hen vriendlijk in den toom,

Door hun het schuldbewijs der snooden aentetoonen —

En, daer hun billijk regt, voozheen misfchien verkort,

Hen tot gepaste klagten port,

Dan moete onreedlijkheid noch weigering hen hoonen".

De Raden stemmen met hem in —

Hij keert zich tot de woeste scharen —

De blijken van zijn burgermin-

Doen de oproerstormen dra bedaren.

Hun stout vergrijp grieft hen, schoon spaê:

Het oedgenootschap smeekt genadê —

's Volks Vader gloeit van vreugd — zou hij 't genade ontzeggen!

Hij vindt zijn loon in zijn — in aller Burgren hart.

Hij weert hun tegenspoên en smart,

En breekt het juk, dat hun de dwang poogde opteleggen.

Historiekunde wees hem 't spoor
 Naer de adeloude hofgewelven;
 Hier poogt hij, uit hun puin, den gluur —
 Den aert der Vorften optedveln —
 Een' Titus, Antonyn, Trajaen,
 Ziet hij met heilige eerbied aen —
 Hij wil hun deugd in zich als tot één punt verëenen —
 ,Maer all' die zuilen van 't Romeinsche staetsgebied
 Zijn in zijn oog een louter niet,
 Is slechts één VANDER WERFF hem voor den geest verschenen.

o Gij! wiens asch, wiens kil gebeent',
 Bij uwe Stad- en Landgenooten,
 Elk oogenblik nog wordt beweend —
 Sieraed der Nederlandsche Grooten!
 Hoe vaek heeft niet uw heerlijk beeld
 Des Burgervaders ziel gestreeld! —
 Hij stichtte 't in dees kerk, ten richtsnoer van zijn leven —
 Wen zijn standvastigheid een' schok van 't noodlot leed —
 't Verëend geweld 's Mans hart bestreed —
 Zag hij 't zich vaek den moed — de zielrust wedergeven.

Toen

Toen deze Stad, als Leydens vest,
Bij 's oorlogs teisterende rampen,
Met oproer, hongersnood en pest,
Zoo jammerzalig, had te kampen,
De burger, angstig voor den dood,
Hem dwong om de overgaaf — of brood —
Toen leerde uw voorbeeld hem — zich zelf ten offer bieden,
Opdat zijn vleesch hen spijsde, en 't slepend leven rekk',
Zijn oog zich zoo veel ramps onttrekk' —
Dit gaf den burger moed — zij bleven vrije lieden.

Daer zieh de Godsdienst door den Held
Als 't Landpalladium ziet eeren,
Ruimt dweerpzucht overal het veld,
En laet de dengden triumféren.
Het Land, inwendig nu in rust,
Ziet de oorlogstoorts eerlang gebluscht,
Door, met beleid en kragt, kloekmoedig krijg te voeren:
De lieve vree herleeft — het heil des Staets herrijst —
Des Staets — wien elk ontzag bewijst —
Geen nijdig nagebuur durft thans het Land beroeren.

Mijn Vrienden! slaen wij nog een poos
Op 's Burgervaders zorg onze oogen —

't Geluk des Volks klom eindeloos,
Door zijn aenhoudend ijvrig poogen.

Hoe steeg de noeste Koopmanschap,
Door zijn beleid, ten hoogsten trap!

Hoe doet hij Akkerbouw en Wetenschappen bloeijen!

De welvaart van het Land neemt daeglijks meerder toe,
En de Overvloed, nooit gevens moê, (groeijen,
Doet, met 's Lands grootheid, ook 's Lands schatten duurzaam

De liefde voor het Vaderland —

Hoe hoog hij elke deugd moog' loven —

Dees deugd, waervoor zijn boezem brandt,
Stijgt, acht hij, alle deugd te boven:

's Lands heil, aen 't heil des Volks verknocht,
Erkende zich als zijn gewrocht.

Gij, Burgers! kunt het — gij, Alwetende! — getuigen,
Of hij de stem des Volks ooit eerloos heeft gesmoord,
Of, als de stem van God, verhoord —

En of hij Burgren ooit het bloed poogde aftezuigen.

De

De laegbezielde vleijerij

Kon nooit op zijn bescherming hopen;

Hij stelde in rijkdom geen waardij,

Noch ooit voor schatten ampten open;

Dees liet hij nimmermeer bekleên

Dan door verdienste en kundigheên.

Wie zich vergreep zag zich straks van zijn' post ontzetten.

De gunst bereidt door hem geen zitplaats in den Raed,

Maer 't waer belang van Stad en Staet.

Hij wijkt om lief noch leed van 's Lands bezworen wetten.

Zijn schamele Natuurgenoot

Bad nooit vergeefsck 's Mans mededoogen.

Der weeuw — den wees, van steun ontbloot,

Wiesch hij het tranenvocht van de oogen.

Menschlievendheid, den schoonsten pligt,

Had hij een outer opgericht —

Daer heeft hij vaek zijn' Vriend — zijn' Vijand hulp gezworen —

Daer schonk de gulle deugd hem vaek een' zoeten lach —

Daer rekende hij ijden dag,

Waerop zijn fijn gevoel geen weldaet deed, verloren.

De

De pracht, die kanker van den Staet,

De schemerglans der Aertstirannen,

De luiheid, weelde en overdaed

Zijn uit zijn huis en hart gebannen.

Van 't loos gelonk der driften vrij,

Is hij de Lust der Maetschappij.

De lage dienstbaerheid is vreemding in zijn woning;

De rijkdom is zijn slaef — hij de armoë tot een' Vrind.

Daer hij in elk 'zijn' broeder vindt,

Befeerscht hij ijdere hart, als een vrijmagtig Koning.

Men zie hem in zijn huisgezin,

De Staetszorg, voor een poos, ontweken,

Om 't kroost der beste gemalin

Tot Christenburgers optekweken.

Men vraeg' niet of hun teedre jeugd

Ontlook voor Vaderland en deugd,

Of 's Vaders wakkre vlijt die in hun hart deed rijpen —

Hij, die, aen God getrouw, in ijver onvermoeid,

De hand — de ziel des Volks ontboeit,

Kan nobit voor minder doel de jonge zinnen slijpen.

Verbeeld

Verbeeld u 't gul-gelaet des Mans,

De eerwaardigheid met grijze hairen,

Gelauwerd met een' eerekrans.

Na 't hoog getal van tagtig jaren

Ontwringt de afnemende natuur

Den achtbren Vader 't Staetsbestuur.

Zijn Zoon, door hem gevormd, wordt in 'sMans plaats verkoren,

Hoe oud, hoe afgesloofd, klopt nog zijn hart voor 't Land:

* Die zielzucht leert zijn huwlijkspand —

Wij moeten 'sVaders les — een les voor 't menschedom — hooren.

o Grooten! — Goden dezer aerd';

Die aen het hoofd des Volks moogt pralen,

Gevoelt gij 't zoet, dat deugdmin baert,

Zijn stem klinke in uw marmren zalen —

Beef, Tijdgenoot — beef, Nageslacht,

Zooge ooit die donderstem veracht!

Zij leere aen u, uw Volk — u selv' — gelukkig maken;

Maer streelt Aurelius u min dan Neroos lot,

Ken dan in haer de wraek van God,

En hoorze, als uw beulin, in uw gewelven kraken.

Mijn

Mijn Zoon, (dus vangt de Grijsaert aen)

Gij zult in mijne plaats regeren!

Sla de oogen op mijn levenspaên;

Gij kunt, gij zult 'er veel uit leeren.

Volg mij, in 't volgen van mijn' pligt.

'k Deed veel — doof u zij meer verricht.

Begin altoos met God, den Oorsprong aller dingen:

Houd hem en de echte deugd, ziju keurvriendin, in 't oog:

Bemin de moeder, die u zoog,

Het Land, de bron, waeruit de heilfonteynen springen.

Die edle zucht maekt Staten groot:

Zij deed Carthago heerlijk bloeijen:

Door haer vliegt Regulus ten dood;

En 't kampend Rome is vrij van boeijen.

Zij zwicht — Carthago is niet meer;

En Rome rukt haer zuilen neêr!

Vergeet nooit mensch te zijn, om Burgerheer te wezen.

Denk, dat ge om,'s Volks belang — niet voor u zelv', regeert.

Nooit worde 't regt door u ontêerd;

De deugd erlange uw gunst — 't kwaed hebbe uw straf te vreezen.

Waerdeer

Waerdeer altoos den lieven vr eē!

Bindze aen den Staet, met eendragtvoeren.

Maer moet 's Lands krijgswaerd uit de scheē,

Doe dan kloekmoedig 't oorlog voeren.

Zoo breng' het, in dit Vrijheidsoord,

Een' loffelijken vr eē hervoort.

Demp kerk — en burgertwist alom in deze streken.

In uw vergaderzael loope altoos elk besluit

Op 't heil van Kerk en Burger nit;

Zijt een CAPELLE, als dwang 's Volks regt naer't hart darft ~~leken~~.

't Is beter, met een' BARNEVELD,

Ten offer van zijn' pligt te sneven,

Dan, als een slaef van driest geweld,

Het menschdom — God ten vloek te leven.

De vuige beul — 't veracht schavot

Bereide u 't ijslijkst martellot;

Dit baert uw ziel geen pijn — geen worm knaegt uw gewoten.

Mijn Zoon! al perste u al, wat ooit bezwijken deed →

Blijf eeuwig trouw aen pligt en eed —

En — boven 't moordtooneel zal God u welkoom heten.

Al grimt de boosheid nog zoo fel,
 Al tart zij de Almagt zelf vermetel,
 Haer eind' genaekt — de Vorst der hel
 Ruktze, op Gods oogwenk, van den zetel —
 Mijn Zoon — ombels mij — 'k trof mijn doel —
 Gij stort een traen van 't fijnst gevoel —
Neen, nimmer zultge om u uw' Vader zien vervloeken.
 o! Haek, zoo welgerust, zoo vergenoegd als ik,
 Naer uwen laetsten levensnik —
Zal u dan nooit vergeefsch in 't Choor der Englen zoeken!

Nu zag Gods Vriend zijn taek volbragt:
 Steeds zachter slaen hem hart en adren.
 Hij ziet, door de ondeugd slechts veracht,
 Een schaer zijn sponde treurig nadren,
 Zijn sponde, waer de dankbaerheid,
 Uit duizend oogen, om hem schreit.
Niets breekt haer snikken af, dan 't smeeken om 's Mans leeven.
 o Gij, die slechts bestaet — u selv' — 't heelal tot schand',
 Van deugd verpeste Dwingeland —
Treed herwaerds — sidder — bloos, en leer gelukkig sneven.
Mijn

„ Mijn Kinders, (zegt hij) in uw' druk

Vind ik de vrucht van all' mijn pooging —

'k Zie, gij verdiende al uw' geluk:

Dit was mijne eenigste beëoging.

Maer denkt niet dat mij lof verheugt —

'k Volbragt mijn' pligt — is dit een deugd?

Smeekt om mijn leven niet, wilt gij mijn' wensch volnaken,

Vertraegt mijn heil niet meer; mij walgt het aerdsch genot!

'k Verlang reeds naer den troon van God;

'k Zal daer den vollen loon der pligtbetrachting smaken”.

Hij sterft — o neen! zijn ziel ontvlugt —

Verwifelt de aerdsche rampwoestijnen —

Voor beter goed — en fijner lucht —

Om hoog gevoerd door Cherubijnen.

Zijn laatste — stamelende beë

Is voor 's Lands heil — hij voertze mee.

Elk staert hem spraekloos na — schijnt in zijn' druk te smoren.

Getuig, Alwetende, of ons hart, zijn' pligt getrouw,

Niet — ook nog heden — smelt' van rouw!

Deze immers zal uw rust, gezaligd Mensch, niet storen.

V. DEEL.

H

Uw

Dw kil gebeent' verkeere in stof,
 De wind moog' de aerd' dat stof ontrukken —
 De onstuitbre tijd moog' — met één plof —
 Dees' tempel voor zijn woën zien bukken.
 Dat zelfs de ondoofbre zon verteer' —
 't Heelal weër tot zijn' baeijerd keer' —
 Maer niets is magtig uw gedachtnis uitteroeijen.
 Hij, die voor Land en Volk zoo grootsch zich onderscheidt,
 Trotst dood en tijd — In de eeuwigheid
 Zal nog uw naem, uw lof van Englenlippen vloeijen.

De Rednaer zwijgt, verkropt door smart —
 Die smart vernieuwde elks zielöntroering.
 Dit griefde mijn aendoenlijk hart;
 Nooit voelde ik sterker driftvervoering.
 'k Ontwaekte, en riep: Almagtig God!
 Gun — schenk ons Land dit heerlijk lot —
 Laet zulk een' Burgervorst aen 't hoofd der Raedzael pronken!
 Kunstmeesters, schept mijn Zang in één Batacf die deugd,
 'k Smack dan de wenschelijkste vreugd —
 Dan zie 'k me een' rijken prijs — schoon goud noch veil — ge-
 schonken.

Senatui Populoque Batavo.

DE
REGTSCHAPEN
BURGERVADER.

DOOR
DIRK ERKELENS,

AEN WIEN DE ZILVEREN EERPENNING
IS TOEGEWEEZEN,

*In de JAERLIJSCH E VERGADERING, op den
26. van Bloei maend 1784.*

Ik zing voor u mijn Vaderland,
Voor u, regtschappen Batavieren,
Wier moed de speer der Vrijheid plant,
Bij 't zwaeijen van de Krijgsbanieren;
Voor u, die voor het heilig regt,
Nooit door natuur, den mensch' ontzegd,
Voor rust, voor haertsteên en ch altaren,
De wreedste foltring hebt gevreesd;
Die nimmer grooter waert van geest,
Dan in het barnen der gevaren. —

Van hier! — gij die, om zelf belang,
 De Vrijheid op den nek durft treden,
 De Vrijheid! die der trotschen dwang
 Op Neêrlands grond heeft afgestreden;
 Gij, wiens ontaerte en vuige ziel
 Den wil eens slaafs te beurte viel,
 Die nooit u zelven durft verheffen;
 Maer steeds in 't stof ter nederbukt,
 Niet voelt wat juk uw schoudren drukt,
 Noch 't heil der grootheid kunt beseffen!

Van hier! — maer 'k zie gij wijkt reeds af —
 Vertrekt vrij, wrokkende aterlingen;
 De schaemte en wroeging zijn uw straf, —
 'k Zal Vaderlandsche Deugden zingen —
 Blijf, luffe Vleier, blijf! — aenschouw
 Een Voorbeeld van Bataeffche trouw —
 Dat mijn regtschapen Burgervader
 Uw ziel doorgrievet! — zie zijn deugd,
 En ken in hem der Burgren vreugd,
 Der armen heil, der Weezen rader.

Wa-

Wat glans! — wat achtbre majesteit
Mengt zich, met vriendelijke trekken,
Op uw gelaet! — wat onderscheid
Doet mij uw Geest- gestel ontdekken,
Verheeven Zielen! die door 't beeld
Des grooten stervlings wordt gestreeld;
Die 't stil genoegens straelt uit de oogen;
Ik ken u aen dien zachten gloed,
Het merk van uw gerust gemoed.
Uw deugd zal mijn gezang verhoogen.

Ja, Zuilen van ons Vaderland!
Onwrikbre Pijlers van de Vrijheid!
Gij biedt mijn teedre nimf de hand,
Uw lof vervult mijn ziel met blijheid.
Ik zal, door 't gloeiend dichtpenfeel,
Uw heerlijk beeld in mijn tafreel
Voor 't oog des jongsten Naneefs malen.
Is tot die taek mijn kragt te teêr
Ligt zal, de beste deugd ter eer',
De schoonste Kunst mijn' geest bestralen.

Wie zal, uit uw' verheven stoet,
 o Edlen! mij ten voorbeeld' strekken?
 Daer ge allen de eigen deugden voedt,
 Daer ge allen draegt de zelfde trekken,
 Op u, dien 'k hier Civilis noem;
 Der Burgren vreugd, der Vadren roem,
 De redder der verdrukte scharen,
 Die, schoon de Orkaen op 't hevigst loeit,
 De Dwinglandij aen wetten boeit,
 Op u zal mijn verrukking staren!

Kunstregters! die, in 't Leydsche Atheen,
 Den Zetel vest der Zang-godinnen,
 Wier schoon door u wordt aengebeên,
 Die u als egte telgen minnen;
 Uw zucht voor 't heil der maetschappij',
 Doet mij, in 't koor der Poëzij',
 Naer onverwelkbre lauwwren dingen;
 En aemt mijn Dichtaarf kunstgebrek,
 Het is een ligtverschoonbre trek
 Der Belgen grootheid op te zingen.

Be

Beschouwt met mij Civilis jeugd,
Daer Hij, op 't groot tooneel getreden,
Zich in zijn' dierbren pligt verheugt,
Zijn driften bindt aen 't snoer der reden;
Elk noemt hem de eer der Jonglingschapp';
Hoe klimt zijn roem van trap tot trapp'!
Ziet hem in 't perk der Deugden rennen.
Hij spoedt met mannenschreden voort,
Aenschouwt hem die aen elk bekoort
En zich uit duizenden doet kennen.

Hoe houdt zijn achtbre beeldtenis
Ons in verwondringe opgetogen;
Zijn hart, dat enkel goedheid is,
Lacht de Onschuld aen uit Godlijke oogen,
Zijn groote geest, zijn kloek verstand,
De liefde tot het Vaderland,
De zucht tot deugd, 't gerust vertrouwen,
De Vrijheid in den Burgerstaet
Vetoonen zich op 't grootsch gelaet
Dat elk met eerbied moet beschouwen.

Het oordeel, dat zijn' smaek beftuurt,
 Doet hem naer nutte kennis ftreven,
 Zijn vlijt, door lofpraek aengevuurd,
 Wordt door geen glorizucht gedreven;
 Het heil van zijnen evenmensch
 Is 't eenigst wit van zijnen wensch,
 En, voor het kapitoel geboren,
 Is hij voor al dien luister blind,
 Zo flechts zijn Stad hem waerdig vindt,
 Den rang hem door het lot befchoren.

Zal hij, tot heil van 't Vaderland,
 Voor Raed en Volk 's Lands wet doen gelden,
 Welfprekendheid biedt hem de hand,
 En voert hem in het fpoor der helden,
 Die, in Athene en Rome's Raed
 Zich ftelden voor 't belang van fttaet. —
 Geen Cato zal voor Cefar bukken! —
 Hij uit' zich in verheven tael!
 Die vrij van wicd'fche woordenprael'
 Den Mensch en Wijsgeer kan verrukken.

Nu

Nu naekt de lang-gewenschte tijd!
 De Jongling klimt tot mannen-jaaren;
 Elk Burger roept, in 't hart verblijd,
 „ Civilis zal ons regt bewaren!
 „ Zijn deugd, zijn rang en wetenschap
 „ Bevordren hem ten eertrapp’;
 „ Der Belgen bloed zweeft door zijne adren!
 „ Geroemd, van al het Volk bemind,
 „ Der schaemlen heul, der braven vrend
 „ Siert hij den rei van Neêrlands Vadren!

Bij dit gejuich der dankbre vreugd
 Slaekt mijn Civilis stille zuchten;
 De wankle staet der grootste deugd*
 Voorspelt zijn hart wat hij moet duchten,
 Hij weet dat de onrust hem verbeidt
 Hij kent het zwak der menschlijkheid,
 De staetzucht en haer snoode lagen,
 Hem drukt reeds in vooruitgezig,
 De zorg des lands met al 't gewigt
 Datze ooit den sterkste heeft doen dragen.

Maer zou de last van 't hoog bewind

Een groote ziel ter nederdrukken?

Die in de deugd zijn' wellust vindt,

Zou die voor moeite en zorgen bukken? —

Civilis! — neen, uw heldenmoed

Staet pal, hoe ook de noodstorm woed';

Het Vaderland eischt uw vermogen, —

Gij biedt u zelf gewillig aen,

Gij zult voor regt en wetten staen,

En 't heil van Neêrlands volk verhogen.

Juich nu, regtschappen Burgerij! —

Hoe rijst uw glorioem, Bataven!

Uw held zal 't regt der Maetschappij',

Uw deugd en zijne grootheid staeven.

Hij heeft tot nut van 't Vaderland.

Zijn zorg aen uw belang verpand;

Hij zal 't gebouw der Vrijheid schragen,

Zijn onuitdoofbare ijvergloed

Wekt Neêrlands ouden heldenmoed,

En doet de Zon van voorspoed dagen.

Ja!

Ja! Steunfels van dit vrij gewest!
Ja — deugdbeminnnaers! achbre wijzen!
De luister van 't Gemeenebest
Zal met der Vadren grootheid rijzen, —
Heeft hunne trouw, in vroeger tijd',
's Lands roem aen de eeuwigheid gewijd?
Gij doet dien roem steeds hooger stijgen,
Uw Vrijheid-min, uw wijs beleid,
Heeft Neêrlands lof alom verbreid;
Doet u onsterflijke eer verkrijgen!

Civilis volgt dit loflijk spoor. —
Als een regtschapen Burgervader
Geeft hij geen' Vleijer ooit gehoor,
Het zelf-belang is nooit zijn rader: —
Daer treedt mijn Held ter raedzale in!
Hoe gloeit zijn hart van Burgerminn'.
Schoon elk geen regt heeft tot regeren,
Noch eisch op een' verheven rang,
Civilis heeft slechts een belang
Met hun, die hem, als Vader, eeren.

Hij

Hij kent geene andere Oppermagt
 Dan die der Vaderlandsche Wetten,
 Die hij eerbiedigt, mint, en acht,
 Wier kragt hij ijvrig voort zal zetten;
 Zij zijn het rigtsnoer zijner daên,
 Wie hun gebod durft tegenstaen,
 Of zich wil boven hun verheffen,
 Heeft hij de wrack des regts bereid,
 De donder hunner mogendheid
 Zal dier vermeetlen schedel treffen.

Ontaerte! die, uit vuig belang,
 Der Dwinglandij' durft hulde zweren,
 Kniel onder 't juk van slaeffchen dwang',
 En durft u zelven dan nog eeren
 Uw staet vergroote, uw schat groeije aen!
 Een groote ziel durft u versmaên. —
 Een vrij gemoed, een stil geweten,
 Is 't heerlijkst loon der ware deugd'.
 Civilis smaekt de grootste vreugd'
 Heeft hij zich van zijn' pligt gekweten.

Dit

Dit is! — dit is het heilrijkst goed,
Waer bij geen schatten zijn te noemen, —
De kalmte van 't gerust gemoed
Bestrooit des levenspaên met bloemen;
Mijn Burgervader looft zijn' God;
Wanneer zijn ziel in 't ruim genot
Eens kalm gemoeds zich mag verlusten;
Al wordt hij door den nijd bestreên,
Al worstelt hij met tegenheên,
Niets kan zijn reine ziel ontrusten.

Laet in het Godgeheiligd Choor
Het Euangelie- woord zich hooren,
Civilis treedt den Volke voor,
Zijn voorbeeld moet aen elk bekoren,
Voor dweeperij en ongelooft,
Voor trots en laegheid even doof,
Is hij opregt in al zijn' handel,
Hij mint de zuivre Christen- leer,
Zijn dankbre ziel geeft Goël de eer,
En toont haer eerbied uit haer' wandel.

Dat

Dat Duitschland op geleerden roem!
 De wrevle Brit zijn trotsch vertoone,
 Zich de ijvrigste aller volken noem,
 En heel de waereld smaedlijk hoone;
 Hij wijze ons op zijn 's Konings gunst,
 Tot nut der Wetenschapp' en kunst';
 Parijs boge op zijn letterbraeven;
 Mijn Leeuwendael treedt hun op zij,
 Zet hun geleerdheid luister bij,
 En toont de grootheid der Bataven.

Civilis kunstmin strekt ten blijk'
 Hoe Hollands wijze en Achtbre Vadren,
 In Staet — en Letter - kunde rijk,
 De zucht tot oeffning zweeft in de adren;
 De last van 't hoog bewind van Staet,
 Die mannen - kragt te boven gaet
 Kan geen' Bataeffchen moed verslappen,
 Drukt geen onwrikbre schouders neêr,
 Verdrijft geen zucht naer letter-ecr,
 Verdooft geen' lust tot Wetenschappen.

Dit

Dit is! dit is der Belgen aert,
Omringd door zorgen en gevaren,
Blijft hun verheven geest bedaerd,
Niets kan hun kloekheid evenaren,
In 't midden van het staets-gewoel
Is dit mijns Burgervaders doel
Om lust tot Wetenschap te wekken;
Hij weet dat wakkre lettervlijt
Het dom vooroordeel vaek bestrijdt
En dus aen 't land ten nutt' moet strekken;

Dus leeft hij voor zijn' evenmensch !
En ziet daer door zijn heil volmaeken;
Zijn hart heeft nu zijn' hoogsten wensch;
Daer 't zich in Burgermin voelt blaken,
Zijn magt is aen zijn wil gelijk;
Zijn keus geeft van zijn oordeel blijk,
Daer niet dan braven hem omringen;
Zijn vrienden, die hij mint en acht,
Wier groothed geen vergelding wagt,
Bekleên de plaets van gunstelingen.

De

De nood der armen trestt zijn hart ,
 Hun nare klagten doen hem zuchten ;
 Der schaemlen ramp is zijne smart ,
 Hun smart zijn eigen ongenuchten ;
 Hij straft het kwaed , hij loont de deugd ;
 Zijn 's naesten welvaart , is zijn vreugd ;
 De droeven redt hij uit hun nooden ;
 Hij biedt hun hulp , en troost en raed ,
 Hij is der burgren toeverlaet ,
 Der braven steun , de schrik der snooden .

Blijmoedig neemt hij 't grootsch besluit .
 Ik wil mijn' evenmensch mishagen ,
 Wen uit mijn daën zijn heil slechts spruit ,
 Ik zal mijn's Naesten ongunst dragen ,
 Om hem te dienen tot zijn nut —
 Ja , hij die Neêrlands heil beschut
 Ziet ook zijn Burgermin verachten ;
 Doch 't waer belang der Maetschappij'
 Zet zijnen daën meer luisters bij ,
 Dan Hij van Loffpraek kan verwachten .

De

De deugd verheerlijkt Hij door eer;
Verdienſten kroont hij met belooning;
Bekwaemheid gelt bij Hem veel meer
Dan ſtaet of ijde praelvertooning,
Hij ſchenkt nooit rang of waardigheid,
Dan daer verſtand en kloek beleid
Zich paren aen de reinſte zeden;
Nooit zal zijn Vaderlijk bewind
Zoo lang hij brave Burgers vindt,
Aen Vreemden zijne gunst beſteden.

Zijn zorg ſlaet ſteeds een wakend oog
Op 't handenwerk des Ingezeten;
Hij acht de hand des Kunſtnaers hoog,
Heeft nooit zoo ver zijn' pligt vergeten,
Dat Hij 't uitheemsche meerder acht,
Dan 't geen, in Neêrland voortgebragt,
Den Burger doet in welvaert leven,
Hij zet den vrijen handel voort,
Wiens uitgebreidheid, in dit oord,
Den Lande zelfs 't beſtaen moet geven.

De Koopvaerdij, die zuil van 't Land,
 Die Bato's erf weleer deed bloeiën,
 Waer door zijn glorie blijft in stand,
 Wier voorspoed ons geluk doet groeiën,
 Wordt, door zijn trouwe zorg, beschut,
 Zijn Wijsheid strekt aen haer ten stutt',
 De staetzucht moog' haer onderdrukken,
 Zijn ijver waekt voor haer belang,
 't Geweld ture op haer' ondergang,
 Geen' List' geen' dwang' zal ooit gelukken.

Hoe tweedragt, hoe ontzinde haet
 En doller razernij ook woeden,
 Civilis zal het schip van Staet
 In nood en storm voor 't stranden hoeden;
 Wen Hij de hand aen 't roer mag slaen
 Zwicht Hij voor 't gieren van Orkaen
 Van Blikfemschicht noch onweervlagen,
 O neen, Hij staet onwrikbaer pal,
 En wen hij valt, zal Neêrlands val
 Van 's Burgervaders moed gewagen.

Ja,

Ja, 't waer belang van 't Vaderland
 Is aen der Vaden deugd verbonden;
 Met haer blijft Neêrlands roem in stand,
 Met haer wordt Neêrlands heil geschonden;
 Zoo lang de Heldendeugd en trouw,
 Die Zuilen van ons Staets-gebouw,
 Gegrondvest zijn in aller harten,
 Zoo lang blijft dit Gemeenebest
 Op een' onwrikbren grond gevest,
 En kan den drang der eeuwen tarten.

Getuig dit, nooit volprezen stoet,
 Getrouwen, die in vroeger tijden
 In Leydens wal, door heldenmoed
 Ons van 't verachtlijk juk bevrijdden;
 Hoe treft, bij 't denkbeeld van uw deugd,
 Me uw druk dien mijn Verbeelding' heugt,
 Ik voel 't gewigt van al uw rampen,
 Uw leed schokt mijn getroffen hart,
 Ik zie! ik voel uw felle smart,
 'k Heb met uw tegenspoên te kampen.

Ik hoor 't gefchrei, het ach en weel
 Gemengd bij 't dondren der Kartouwen —
 Men rukt den moorddolk uit de fcheê,
 En woedt in 't hart van zwangre Vrouwen —
 Help God! — wat fchouwſpel ziet mijn oog?
 Daer ſtijgt een Vuurgloed naer om hoog!
 Ginds waert de dood langs veld en wegen.
 Het hongrend rif kruipt langs den grond —
 Of ligt, met opgeſperden mond',
 Bij krenge en meſtfaelt neêrgezegen! —

Grootmoedig volk! dat peſt en dood
 Min vreest dan 't woên van aertſtirannen;
 Gods arm verloſte u uit den nood,
 Door 't grootsch beſtaen dier achtbre mannen,
 Wier Heldendeugd en Stads beſtuur
 Uw jammren, in het zorglijkſt uur
 Vervangen doen in blijde toonen;
 Uw VAN DER WERFF! uw Burgervriend,
 Die meer dan Menſchen-lof verdient,
 Moet eeuwig in uw harten woonen.

Het

Het taei geduld en kloek beleid,
 Die wapens van regtaerte Wijzen,
 Die telgen der Voorzigtigheid,
 Nooit in den nood genoeg te prijzen;
 De Krijgsmans deugd — de Heldenmoed —
 De Vrijheidmin — een ijvergloed
 Die voor 's lands heil den dood durft tarten,
 De hoop, op een' regtvaerdig God —
 Een kalm gemoed in 't ijslijkst lot,
 Zijn 't merk van regt Bataeffche harten.

Dit kenmerk schitterde in de daën
 Van Neêrlands grootsten Burgervader. —
 Zie 't beeld van VAN DER WERFF slechts aen!
 Het teekent zoo veel deugds te gader —
 Civilis, wiens verheven ziel'
 Der Vadren grootheid steeds beviel,
 Slaet, in verrukkinge opgetogen,
 Des Burgemeesters voorbeeld gaê
 En volgt zijn helden-deugden na,
 Die eeuwig Neêrlands roem verhogen.

Hij zal, wanneer het oorlogsvuur
 In 't vreedzaam Vaderland mogt woeden,
 Het vrij — maer waggelend Staets- bestuur
 Voor een' gedreigden val behoeden; —
 Zou immer dit Gemeenebest,
 In 't edelst heldenbloed gevest,
 Zichzelve in slaeffche boeiën kluiſtren?
 Of zou 't zeeghaftigst volk der aerd',
 Wen 't op zijn' roem en grootheid ſtaert,
 Den naem van Batavier ontluiſtren!

Neen! — neen, zoo lang Civilis deugd
 In aller braven hart zal leven,
 En Bato's Kroost zijn afkomst heugt,
 Zal ons de Vrijheid nooit begeven! —
 Zoo lang de Leeuw in 't woeste woud
 Zijn' ingefchapen moed behoudt,
 Zijn kragten kent, en, door zijn brullen,
 Alom ontzag en vrees verſpreidt,
 Zal ook der Belgen danperheid
 Elk die haer dreigt met ſchrikk' vervullen.

Wie

Wie vreesst dan voor het driest geweld
Van rust-verstorende aerts-tirannen?

Laet elk, wanneer het vrijheid geldt,
Slechts vrees en eigenbaet verbannen!

Mijn Burgervader treedt ons voor —

Komt! — volgen wij zijn loflijk spoor! —

Het denkbeeld dat wij 't dierbaer leven

Verzekren als een onderpand,

Voor Vrijheid, Godsdienst, Vaderland,

Heeft menig dwingland reeds doen beven.

Bataven! slechts dit grootsch besluit

Bevestigt u in uw vermogen;

Hoe blijkt hierin uw grootheid uit!

Uw wenk weêrhoudt der trotschen poogen! —

Denkt wat uw strijdbare arm vermag! —

Worde ooit het jammerend geklag

Van onderdrukte Burgerfcharen

Gehoord in 't vrije Leeuwendael,

Dan zwaeye uw vuist het blikkend stael

Voor rust, voor haersteen en altaren.

Zaegt Belgen! zaegt ge, in vroegren tijd,
 Uw Vaders 't spaensch-geweld trotseren,
 Zaegt gij hun hart, der deugd' gewijd,
 De Vrijheid boven alles eren!
 Nog leeft die moed, nog heerscht die zucht,
 Wie is 'er die wanhopend ducht?
 En dit geslacht te rockloos lastert,
 Als waer 't het lafste volk der aerd'?
 Van zijner Oudren deugd' ontaert,
 En van zijn' eersten stam verbasterd?

Mijn Zangster eert haer Vaderland —
 Wat heil regtschappen Batavieren!
 Der Burgervadren deugd houdt stand,
 De Heldenmoed volgt uw banieren. —
 Herkent hier in uw' ouden roem,
 Uw grootheid die 'k met eerbied noem',
 Het bloed, waeruit gij zijt gesproten!
 Erkent in mijn' regtschappen Held,
 Wiens burgertrouw zijne afkomst meldt,
 Een telg dier Vaderlandsche grooten.

Wan-

Wanneer de Vrede ons lieflijk streelt,
Is 't heil van 't Vaderland zijn leven;
Wen 't Oorlog ramp op rampen teelt,
Durft Hij voor Neêrlands welvaert sneven.
Het zij Hij leve in stille rust!
De dood hem als Gods engel kust
Of 't wreedst geweld hem neêr kooft vellen;
Bij 't slaken van den naeuwsten band,
Zal zucht op zucht voor 't Vaderland
Zijn' laetsten doodsaik nog verzellen.

Kunstregters! trof mijn zwak penfeel
Het beeld van uwen Burgervader?
Gelijkt verheevner dichttafreel,
In houding, zwier en kunst hem nader.
Mijn Zangster kent heur teedre kragt;
'k Heb slegts het mijne toegebracht
Om der Bataven roem te zingen;
Mijn Vaderland — Civilis deugd —
Het heil des Volks — der Burgren vreugd
Deed mij naer frische Lauwren dingen.

*De Zuilen van het Staatsgebouw
Zijn, Wijsheid, Heldendeugd en Trouw.*

I N H O U D

DER

PRIJSVAERZEN.

<i>De Vrije Zet</i> ; door KORNELIS VAN DER PALM.	Bladz. 3
————— door MR. THOMAS VAN LIMBURG.	27
<i>De Nuttigheid van den Handwerksman</i> ; door MR. THOMAS VAN LIMBURG.	41
————— door M. G. VAN DER WERKEN, <i>Wed.</i> DECAMBON.	73
<i>De Regtſchappen Burgervader</i> ; door JAKOP PETRUS VAN HEEL.	85
————— door DIRK ERKELENS.	115

MENGELDICHTEN.

MENGE D I C H T E N.

G O D S

GOEDERTIERENHEID.

O D E.

Wat drift bezielt mijn zwellende aëren?

Wat koestrend vuur ontgloeit mijn leën?

Mijn stilverrukke ziel scheidt toonen in mijn snaaren,

En trilt door heel mijn speeltuig heen. —

Een zacht gevoel van 't eeuwig leven,

Dat uit God zelve nederstroomt,

Vervult mijn zwoegend hart, dat, aan het stof ontheven,

De Aartsgoedheid nader koemt.

• Gij!

o Gij! — hoe zal mijn mond U noemen? —

o Ziel van al wat is of wordt!

Wien Zonnen, waerelden, 't Gewormte en Englen roemen,

Die zaligheid op allen stort! —

Wat naam kan 't Niet van U zich vormen,

o Zegenaër van 't Stargewelf! —

o Bron! — zo peilloos voor Aartsenglen als voor Wormen,

En alles voor U zelv'!

Sints gistren slechts spoelde op uw wenken

De schepping uit haar' duistren nacht;

En deeze uw kleinste gunst verzwelgt gevoel en denken,

En aller wezens denkskracht. —

En toch geen Waereldstelsels wikken

Uw goedheid, Eeuwiget bij wien

Hun glans een schaduw is, hun duuring oogenblikken,

Die als een nevel vliên. —

Ze

Zo denkt de Seraf, hoog verheven,

Uw grootheid na, en stijgt een poos,

Maar voelt straks de eindigheid door heel zijn wezen beven,

En 't kleenst verschiet blijft eindeloos. —

Hij zwijmt, en, door uw glans omscheenen,

Juicht bevende in zijn zalig lot,

En de afstand van den Worm tot hem is reeds verdwenen;

't Heelal is worm tot God.

't Beperkt vernuft noem' beuzelingen,

Bij vergelijking groot en klein —

Bij U, o Eerste en Laatste! o Oorsprong aller dingen!

Bij U is Mier en Engel één! —

Dat zon bij zon, dat aard' bij aarde

Door 't ongemeten ijdel roll' —

't Is groot voor 't eindig brein! — Bij U heeft de eigen waarde

De stip en Waereldbol,

o God!

44 M E N G E L D I C H T E N .

o God! lang eer het aaklig duister

Voor de eerstontstoken Zon verdween,

Voor dat de stille Maan, met haar' ontleenden luister

Op 't effen vlak der baaren schein;

Toen nog tot U geen toonen stegen

Van 't vrolijk juichend stof,

Nog in den nacht des niets de Morgensterren zwegen

Van uwe Liefde en lof. —

Toen reeds, toen zaagt ge op 's afgronds paden

Een diepgezonken Waereld aan —

En geen ontelbre reeks van gruwzaame euveldaaden

Konde uw Genâ te boven gaan!

Uw Heiligheid zag al haar vlekken

En bliksemde om uw' Glorietroon;

Het bloed uws Zoons alleen kon voor dien bliksem dekken;

En Gij — Gij schonkt dien Zoon!

On-

Onpeilbre gift voor Englen oogē!

Gefchenk, der hoogste Godheid waard! —

Gij zet het laatste merk van eindloos Alvermogen

Op 't worden van een nietige aard! —

o Liefde, zonder grond en perken!

Verheven, onnadenklijk Plan!

Dat slechts uw Wijsheid vat, uw Magt, o God! bewerken,

Uw Goedheid vormen kan! —

En ik — ik zou die Goedheid zingen

Die de Eeuwigheid ten omtrek koos? —

Ik voel, ik voel haar' gloed door heel mijn aanzijn dringen,

Maar tong en lier wordt spraakeloos —

o Gij! die zelfs 't geschrei wilt horen

Van afgrond, woestenij en veld;

Zou U de stille zucht eens dankbren Worms verstoren

Die U ten lofzang zwek? —

V. DEEL.

K

Ach!

Ach! kan mijn ziel die zucht verbannen? —

Natuur, 't Heelal is een paneel,

In 't eindloos ijdel door uw Almagt uitgespannen,

Ten toon voor ieder waerelddeel —

Daar hebt ge U selv' in duizend merken

Aan sterflijke oogen meêgedeeld;

Maar Liefde is overal het hoogzel van uw werken,

De Grondtrek van uw Beeld.

o God! waar hier mijn voeten treden,

'k Ontmoet geen distel op mijn paên

Of ze is de wrange vrucht van eigen spoorloosheden,

De teelt van eigen euveldaên;

Maar uw onëindig Mededogen.

Verlicht den nacht van 't bangst verdriet,

En liefde — ook in uw straf! — sluit ge uw ontfermende oogen

Voor harte-traanen niet!

Waar

Waar leeft de snoodaart, hoe verwacht

Zijn euvelmoed uw wetten schond,

Die, tot uw' Troongevlucht, schoon van 't Heelal verlaten,

In U geen' teedren Vader vond? —

Hoe fel voor 't oog uw blikfems blinken,

't Is Liefde, die hun pijlen drijft;

Wat immer in den nacht der eeuwen moog verzinken,

Uw liefde, ô Vader! blijft.

o Ozeaan van allen zegen!

o Vader! Vader heinde en veer!

Gij stort de Vruchtbaarheid en d'eigen milden regen

Op Deugd en Ondeugd stroomend neêr. —

Den glans dier zelfde zonnestraalen

Die 't vroom gemoed van zorg ontleên,

Doet ge ook op 't schuldig hoofd uws vijands nederdaalen.

En lacht hem reddende aan!

Ach! maakten immer zegeningen

Den stervling wederstrevens moê,

Kon immer dankbaarheid hem 't rotsig harte ontwringen ;

Dat hart behoorde U eeuwig toe.

Waar ooit uw Goedheid wierd geprezen,

't Zou vuurigt onder 't Menschdom zijn. —

o God! geheel deeze aard' zou straks een' Hemel wezen,

De Mensch een Seraphijn!

o Gij, nog onbezochte, dreeven!

Gij grond, voor eeuwig zaad bereid!

Waar eens de onzichtbre keerm van dit verstorven leven

Rijpt voor de onsterflijkheid —

Aan geenen kant van uwe velden

Verrijst een schaduwlooze dag —

Daar zal ook eens de mensch uw liefde, o God, vermelden,

Die hier zichzelf' slechts zag.

Daar

Daar zal, na duizend vorderingen,

Door tallooze eeuwen meer volmaakt,

En rijper voor uw' lof, mijn ziel uw Goedheid zingen

Die nooit haar toppunt raakt. —

o Gij! wien alle lof ontluistert,

Hoe rein uw Grootheid hem erlang —

Vergeef, vergeef den Worm, aan 't zinkend stof gekluisterd,

Zijn liefde en lofgezang! —

Moet daar, ook daar! mijn tong bezwijken!

o God! wat tong bezwijkt daar niet!

Triumf! ik zie het koor der vleklooze Englen wijken

Op d' aanhef van mijn staamrend lied —

Wie ooit voor U hun toonen mengen,

Wat luister eens uw' Troon omschijn',

Toch zal het schuldige kroost van Adam onder de Englen

Uw hoogste lofzang zijn!

O D E

A E N D E

D E U G D.

Door u voel ik mijn' boezem gloren

Door u mijn' zwakken zang bezielde,

o Deugd, die boven 't stof den blijden zang kunt hooren

Van Serafs, voor uw' thronn geknield!

Voor u zeevaerdte mijn hand de veder,

Voor u, die zelf de Godheid blaekt,

Die, schiet ge één' enklen straël op 't nietige aerdrijk neder,

Van Menschen Englen maekt!

Wat

Wat zeg ik? — meer dan Hemellingen

Zijt gij, wier hart de deugd ontgloeit,

Schoon duizend ijdelheên, te schitterend vack, 't omringen,

En 't logge stof 't aen de onmagt boeit.

Dat de Englenrei aen God, in 't midden

Der zaligheên, haer hulde zweer',

Bij 't drukken van den ramp 't Alwijs beftel te aenbidden,

Dit zegt oneindig meer.

Van hier o-fchijn, die ieders oogen

Verblindt en waer en valsch vermengt,

De zwakheid zelf fchijnt deugd, fchijnt edel mededogên,

Als 't oog zijns ondanks tranen plengt:

Kan de eer het zwellend harte ftreelen,

Dan kweekt zij helden voor 't gebied;

De tederheid van 't hart kan Vaders, Minnaers telen,

Maer Deugd — die teelt zij niet.

De Deugd is boven 't eng bedoelen

Van Vader, Vriend, van Held of Man,

Die enkel voor haar leeft, hem doet zij meer gevoelen.

Dan Gade of Held gevoelen kan.

Gij slechts, δ onbevlekt geweten!

Gij maelt zijn hart — hij kent uw stem,

Hij is 't verëenigpunt van al wat groot mag heten,

De Godhêid woont in hem!

Nu stort zijn oog die ziltten droppen,

De tolken van 't getroffen hart:

Hoe doet het teêrst gevoel zijn' eedlen boezem kloppen,

Wanneer hij deelt in andrer smart:

Maer zal zijn ziel zich ooit verzetten,

Hoe 't onheil ook op hem moog woën? —

o Neen — de bliksem gloei' — zij zal zijn hoofd verpletten,

Maer nooit hem schrikken doen.

De

De ramp vergiftig' vrij zijn leven,

Zijn ziel staet onverwrikbaer pal;

Een ander bukk' voor 't lot, de wanhoop doe hem sneven;

Hij leeft ten trots van 't ongeval:

Maer kan hij vrijheid hulp verleenen,

Of Vaderland of Lotgenoot,

Dan dringt hij door het stael van duizend dolken henen;

En vliegt vol roems ter dood.

Hier doet zijn hand den snoodaert beven,

Die andrer heil belagen dorst;

Gindseh hoedt die zelfde hand zijns eigen vijands leven :

En drukt zijn haetren aan de borst,

Zou wraek zijn' boezem ooit bewonen,

Die, deelende in het zaligst lot,

Zijn vrijpraek in zijn hart, en, wie hem ooit moog honen,

Zijn' Vriend vindt in zijn' God!

In God! — volzalige oogenblikken,

Waer in 't verrukt, verwijd gemoed,

In hem zijn' vriend beschouwt, wiens wenk 't heelal verschrik-
ken

Of in genoegens baden doet.

Wannecr 't, vertederd van gevoelen,

En, warsch van d' ondermaenschen schijn,

Geen grooter vreugde kent, geen edeler bedoelen,

Dan God gelijk te zijn.

Gij doe: den mensch aen God gelijken,

Gij, hemelsche, onbevleete Deugd!

Wat menschelijke kracht moet niet geheel bezwijken

Voor zulk een overwigt van vreugd?

Gij zijt het, gij, die stervelingen,

Eerlang den prooi van 't vuig gewormt',

Ver buiten 't enge perk der menschlijkheid doet dringen

En hen tot Goden vormt!

o Deugd.

o Deugd! uw onbesefbre waerde

Is boven 't ondermaensche lot;

Zou 't stof uw woonplaats zijn? — neen — veel te groot voor
(de aerde,

Woont ge enkel voor den throon van God.

Toen ge eens uw' luister op deedt klaren,

Uw beeld vertoonde in d' aerdſchen kring,

Toen moest het eindloos Al aen 't eindig stof zich paren,

En God werdt ſterveling!

Ja, God werdt mensch! — verbazend wonder!

Aenbiddeſijke Immanuël,

Uw deugd verrukte de aerd', zij ſtilde 's Hemels donder,

En breidelde 't gejuich der Hell':

Uw bloed, Gods toorn ten zoen gegeven,

Uw liefde, die ons heil bewaakt,

Doen nog in onze borst één vonk der deugd herleven,

Die de aerde een Eden maekt!

J. H. v. D. P.

D E

S C H O O N H E I D ;

O D E .

Wat vuur is in mijn borst ontstoken!

Een nieuwe dag verlicht de zee;

Het zout wordt wit van 't schuim, door 't koken,

En baart de blonde Cithéré.

Hoe! zij, die elk de wet kan geven,

Ontvangt in eenen storm het leven!

Wat voorspook voor 't verliefde hart!

o Schoonheid! eerste vonk van 't minnen,

Heerscht ge enkel op de teedre zinnen,

Tot voeding van onlijdbre smart'!

Gee-

Geene edle ziel kan dit geloven;

Niets overtreft de Schoonheidkracht;

Zij streeft de Godheên ver te boven,

In schittring, majesteit en magt.

De fierste tree haer onder de oogen,

Straks is zijn moed — zijn trots vervlogen,

Daer alles aen haer voeten zwicht.

Maer . . . ach! wat teelt zij wrange vruchten!

Zij brouwt de grievendste ongenuchten,

Zelfs hem, die blij hare outers sticht.

Vermeete knaep, wat durft gij wagen,

Tot Junoos en Minervaes spijt!

Kan Venus dus uw hart behagen,

Dat gij haer hand den appel wijdt?

Rampzalige — den twist te voeden —

Beef — hoor de stormen om u woeden —

Het hemelheir volgt Junoos wet —

Minerf gebiedt Bellonaes zonen —

Maer vruchtloos zijn haer gramme toonen;

Uwe oogen voerden u in 't net.

Reeds

Reeds zijn Scamanders groene zoomen
 Geverfd door 't Frygiaensche bloed.
 Niets kan het vuur of stael ontkomen,
 'k Zie hof en huis in vollen gloed.
 Held Hektor moet de lijkëer derven ;
 Aclilles sleept hem mecnigwerven
 De vest, door hem verdedigd, rond —
 Hij wordt op Pelcus zoon gewroken —
 Maer vruchtloos ziet gij 't wraekzwaerd roken —
 Haest gaet gij nevens hem ten grond'.

Deze offers doet ge, o Schoonheid! slachten
 Uwe outers zijn 'er van bedekt,
 Daer ons de Goôn misdadig achten,
 Om de eerbied, die ge in ons verwekt.
 Gij, gij alleen, wordt aergebeden:
 Wij smecken om uw zaligheden:
 Uw dienst kan 't best ons hart voldoen.
 Zie daer de bron van zoo veel lijden:
 De Goôn, die u deze eer benijden,
 Begeren bloed, hun wraek ten zoen.

Maer

Maer, Hemel! volgen uwe schreden

Niet dan elende, ramp en druk?

Sproot gij uit drie bevalligheden

Allcen tot 's menschen ongeluk?

'k Stel hooger prijs op uw vermogen.

Meer dan één hart, door u bewogen,

Toont zich reeds grimmig om mijn lied,

De liefde, uit uwen schoot geboren,

Zou zich om zulk een' hoon verstoren;

En wie toch ducht de liefde niet?

Zou 't Godendom in toorn ontsteken,

Zoo wij — in u — het hulde biên?

Neen, 't is om andren smaed te wreken,

Dat we Iliön verdelgen zien.

Door hem, die Helena dorst schaken,

Zien we al de Grieksche helden blaken

Van krijgsvuur, tegen Priäms stad.

Nooit had men Trooijen zien vernielen,

Zoo Paris (om voor u te knielen)

Enone alleen geliefkoosd hadd'.

Ont-

Ontvonk nooit trouwelooze harten.

Uw wenk wordt elk een wil — een wet —

Uw magt kan duizend dooden tarten,

Zoo ge u den pligt ten regel zet.

Wen Laïs — Phrynis wulpsche lonken

U slechts met glorieloof deên pronken,

Gij praelde in geen geschiedenis :

Neen, gij doet kuischer vuur ontbranden,

Slaet Theodolius in banden,

En kroont door hem Athenais.

't Is waer, de minnenijd vermoordde

Weldra de rust in 's Keizers ziel ;

Daer 't puikschoon, dat zijn oog bekoorde,

Rasch in dit toornig oog verviel.

o Minverachtters, norsche wijzen !

Wilt ge in ons hart den waen doen rijzen

Dat liefde 't redendoel weêrstreeft ?

Poogt beter haren aert te leren :

Kan 't ooit de lieve min ontëeren,

Wen 't hart zich zelf vergiftigd heeft ?

Wat

Wat blinkt 'er schooner in onze oogen,
Wat schiep de kunstige natuur
Zoo zuiver als de azuren bogen
En 't vlekkelooze zonnevuur?
Maer zijn 'er ook geen wolkgordijnen,
En doen die nooit een' storm verschijnen,
Wiens woede 't aardrijk siddrend hoort?
o Ja! maer niet dan aerdsche dampen
Verduistren 's Hemels heldre lampen,
En brengen 't blikkend onweér voort.

U, Schoonheid, is dit lot beschooten :

De bron van weelde, die ge ons scheekt,
Heeft al haer zuiverheid verloren,
Zoo 't hart niet juist, niet edel, denkt.
De min, geboren uit uwe oogen,
Verkrijgt dikwerf te groot vermogen.
Dit spoort ons tot de misdaed aen.
Maer nimmer zij het u geweten;
Ons hart alleen kan schuldig heten,
En boet ook 't eerst zijn dwaes bestaan.

Dat we u zoo spoedig moeten derven,
 Is voor mijn jeugd de zwaerfte plaeg;
 De hand des-tijds kan u doen sterven,
 Gelijk der bloemen geur en vaeg —
 Die dwingland voert u op zijn vlerken
 Van hier, eer wij het zien of merken —
 o Jammerlijk vooruitgezig! —
 Waerom kunt gij hem niet trotscren?
 De Goôn, wier beeld wij in u eeren,
 Zijn u de onsterfelijkheid verpligt.

Het Fransche van Mad.
 BARBIER vrij naergevolgd.

J. P. v. H.

DICHTGEDACHTEN

OP EENEN

Z O M E R S C H E N

MORGENSTOND.

Op Deugdlief 's Landverblijf in 't zachte dons gedoken,
 Wekt mij de wakk're haen, bij 't krieken van den dag;
 Aen de Oosterkinmen schein een glœiënd vuur ontstoken;
 Mij dacht, dat nimmer mensch een groot scher schoonheit zag
 Het koele dacuwte rijst; Het vee giet vrolijk tieren;
 De Landman spoedt ter wei; de Werkman staet gereed;
 Daer rijst de Dagtoorts selv', zij moet het alles fieren;
 De stroom herneemt zijn' glans, het veld zijn groene kleed.
 De morgen-waessem helpt mijne oogen, bij 't aenschouwen
 Van 't prachtig Zonnelicht, zoo trotsch in gloed en kleur.
 Nu kan mij 't logge dons niet meer gekluisterd houën;
 Ik rijze, en gae te gast op frissten reuk en geur.

Tans, in het ruim verblijf der Vriendschap neergezeten,
 Bemerke ik, dat de Kunst Natuur, zoo 't schijnt, wel tart,
 Maer dat al 't Kunstwerk door Natuur eerst schoon kan heeten;
 Dit treffe, dit verbaez', .. maer zij verrukt het hart.
 Nu is het al verlicht! Gins schitt'ren Stad en Hoven;
 Hier schuilt de boerenstulp in 't zacht en donker groen;
 Al stijgt het trotsch Gebouw den hoogen Eik te boven,
 Natuur doch spant de kroon; haer moet ik hulde doen;
 Zij doet haer schoon alom verrukkend zegevieren
 Ook boven 't kunstrijkst werk der rijkstbegaefde hand,
 't Zij 't oog, langs bosch en veld, het kronk'len der rievieren
 Of 't zil'vren meir begluurt, of sluit op duin en zand.
 Wat hore ik? 't windje zwelt en doct de golfjes dart'len;
 De straks zoo cffen stroom schijnt uit haer' slaep gewekt;
 Daer haelt men 't zeil in top; gins zie ik 't vischje spart'len,
 't Deelt alles in de vlijt, waertoe ons 't daglicht trekt.

En zou dan ik alleen slechts bloote aenschouwer wezen
 Van zoo veel schoons en goeds, van zoo veel noeste vlijt?
 o Ncen; dit morgenuur zij U, o eeuwig Wezen!
 Ja, ook de ganfche dag zij uwen dienst gewijd!

O!

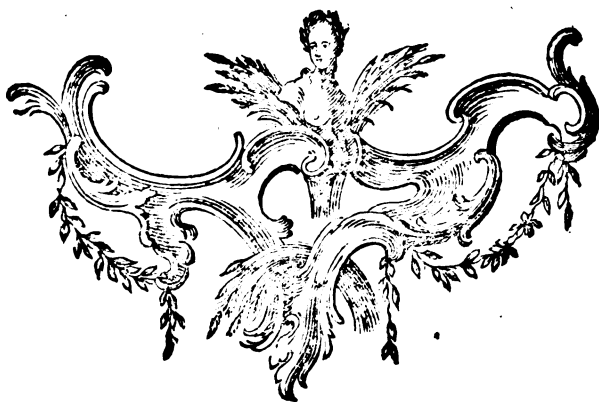
O! Schepper van de zon , van veld , en bosch , en stroomen ,
 Van kruid , van vee en mensch ! wie zou dit alles zien ,
 En niet met dankbaerheit eerbiedig tot U komen ,
 U niet een blijde ziel ten morgenoffet bién ?
 Gij , Heerscher der natuur ! gij schaft mij al dit goede ;
 Door U is 't , dat men 't zoet der gulle Vriendschap smaekt ;
 Ik was den laetsten nacht nog veilig door uw hoede ;
 't Is hoop op uwe gunst , die 't zoet nog zoeter maakt .

Die gunst geleide mij door 't wisselvallig leven ,
 Daer 't duister volgt op licht ; storm op den zonneschijn ;
 Daer 't zoetste zoet gestaég met bitter is doorweven !
 Och ! mogt mijn ziel met U altoos in vrede zijn !
 Dan kan deez' morgenstond ter flacuwe voorproef strekken
 Der vreugde , die mij wacht , wanneer de morgenstond
 Vand' eeuwig held'ren dag mij uit den doodslaep wekken
 En voeren zal in 't Licht van 't zalig Vreëverbond .

Is alles hier zoo schoon , zoo goed , zoo groot van waerde ,
 Gelijk mijn ziel gevoelde in dezen Dageraad ,
 Veel grooter Heilgenot wacht hem , voor wien deze aerde
 Slechts dient ten voorportael van een' volmackten staet .

o God! leer mij voortaan uw wijs beleid erkennen
 Door dankbaerheit in voor - geduld in tegenfpoed;
 De Godvrucht doe me op aerde aen Hemelvreugd gewennen,
 En houd' mijn ziel verliefd op 't eeuwigduurend goed!
 Al daelt dan deze zon haest weêr ter westerkimmen,
 Ja, schoon mijn levenszon ook dan met haer verdween,
 Geen nood! — de Heilzon zal haest eeuwig voor mij klimmen,
 Om nimmer fchuil te gaen, in 't Rijk der zaligheên.

D. H.

HET

H E T
O N W E D E R.

Wat zwart een middennacht zwoegt ijling om mij heenen!

Hoe vreeslijk loeit de lucht! —

De zon verbleekt van schrik, haar glans heeft uitgescheenen

En 't rookend aardrijk zucht.

De Bliksem meldt alom de traage komst zijns Heere,

Des Gods die eeuwig leeft!

De Donder roept om hoog: Jehovah! God der Eere!

En 't hart des Afgronds beeft! —

De God der Eere spreekt! — De zwangre Orkaanen melden

Uw Grootheid, God der Goôn!

De noodkreet der Natuur verrijst uit woud en velden

Tot uw' geduchten Troon.

De God der Eere spreekt! — De ontzielde bergen rooken,

Hun afgrond spuuwt aan 't zwerk.

De zee rukt brullende aan, haar woede slaat aan 't kooken,

En spot met paal en perk.

Voor zijnen adem krimpt de diepstgechooren geder
 Gelijk een spichtig riet.

Het dampend eikenwoud ploft als een strohalm neder,
 En 't snuivend slag ros vliedt.

o Gij, Almagtige! die op uw' Donderwagen
 Door 't davrend luchtruim rijdt;
 Die 't brullend windenheir uw pijlen voort doet draagen,
 God! — vreeslijk in den strijd!

Zal't schuldig stof uw wraak, die felle wraak verduuren,
 Die in Orkaanen stormt? —

De Bergen smelt als wasch en onverwinbre muuren
 In rookend puin hervormt? —

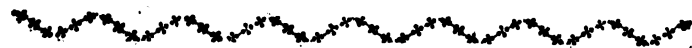
Jehovah! spaar — Gij slechts, Ontfermer! Gij kunt spaaren
 Den Worm, die voor U beeft! —

Nog staat mijn laage hut — Blijf, blijf mijn Erf bewaaren! —
 Zwijgt, Donders! Jesus leeft! —

Ach reeds, reeds druipt de lucht! reeds wijkt de schorre donder!
 De nacht rolt uit mijn oog! —

God spreekt in 't zuizen van een' zachten wind, en onder
 Zijn voeten rijst de Vredeboog!

R. F.

O D E

A A N

G O D

N A E E N

O N W E D E R.

(Uit het Hoogduitsch van Moses Mendelsohn.)

De Donder, die al raazend brulde,
 En woud en veld met schrik vervulde,
 Rolt nu niet meer door 't blaauw azuur;
 De lucht, van zwaveldampen zwanger,
 Verschrikt den reiziger niet langer
 In 't somber dal, door bliksemvuur.

De Stormwind zwijgt, de weste-winden
 Gaan door de takjens van de linden,
 En zuizen zagt door gras en riet;
 Het vog'lenchoor stemt nieuwe wijzen,
 De ontlooken roos begint te rijzen,
 Terwijl zij frische geuren biedt.

Wie is 't, die in den stormwind loeide,
 De opéengepakte wolken boeide,
 En straks met donderend geluid
 Al rommelende uit een deed scheuren? —
 Wie spant dien Boog van zoo veel kleuren
 Van pool tot pool zoo heerlijk uit? ...

Gij, God! mijn Rots! wiens naam is wonder,
 De geest uws monds ontsteekt den Donder,
 Blaast — en ontkerkert storm en meer;
 Gij zwaait gevleugelde verderven,
 Doet waerelden als gras versterven,
 En heel Natuur zijgt vreugdloos neer.

Gij licht! — straks zijn de heuveltoppen
 Versierd met vruchtbre paereldroppen;
 Het dal is in fluweel gekleed. —
 Gij toernt! — de waereld is verzwonden,
 Als damp in zwoele lucht ontbonden,
 Als vonken uit het staal gesmeed. —

De dwaal- en vaste starren-kooren
 Zijn van uw' wondren voet de spooren,
 En Eeuwigheid is uw gewaad

Gij goot onmeetbre waereldbollen,
 Die naauw als heldre stippen rollen

Door 't ijdel, dat hun heir beslaat.

Toen

Toen woeste Nacht het ledig vulde,
 En heel natuur in ijzing hulde,

 Wart gij het, die zijn' Scepter braakt —
 Daar' gaaft ge aan 't Niet den last te baaren,
 Toen ge onafzienbre Waereld-schaaren
 Met één bevel in wezen spraakt.

Gij blikft slechts — en die blikken ronnen
 Terftond tot zoo veel heldre zonnen,

 Tot vonken van uw heilig licht. —
 Een Niet moet Dierenriem en Waagen,
 Boötes en Orion fchraagen,

 Gij hangt ze aan Niet in evenwigt.

Hoe groot, o God! zijn uwe werken!

't Heelal doet uw vermogen merken,

 Uw fterkte davert in den ftorm.

Maar o (hoe lieflijk bruischt mijn ader!)

De volle Liefde van een' Vader

 Verrukt ons in den kleinften worm.

Gelijk de Zon, die, door den luister

Van haar gewaad, het akligst duifter

 Verkeert in louter majefteit,

Haar gunst en zegen-zwangre ftraalen

Zoo wel op 't nedrig gras der dalen

 Als op den trotschen geder fpreidt;

Zoo

Zoo zijn de musfchen die daar hupplen
 De Burgers van de waterdrupplen,
 De worm, die wriemelt in het slijk;
 De mensch, die aard en hemel strengelt,
 En 't heir dat voor uw' Zetel engelt,
 Door uwe goedheid even rijk.

Hef u, mijn geest! op vlugger vlerken;
 Geen stofklomp moete uw' vaart beperken,
 Verlaat den loggen, aardfchen, toon:
 Klim fiddrend in bespiegelingen
 Van trap tot trap, door 't rijk der dingen
 Tot God, en kniel voor zijnen throon.

Looft uwen Schepper, vliegende orgels!
 Looft, Schepsdendom! met blijde gorgels,
 Of stamelt zijne heerlijkheid.

Buigt u, gij bergen, heuvels, duinen!
 Gij wouden! neigt voor Hem uw kruinen,
 Hij gaf u al die majesteit.

Op, eindelooze wezensketen!

Op, waerelden, niet af te meten!

Dat elk om strijd de snaaren span!
 Neen! zwijgt — meer wordt het Opperwezen
 Door uw bestaan alleen gepreezen
 Dan Hem uw staamlen prijzen kan.

J. K.

B R I E F

V A N

Z E Ì L A

A A N

V A L C O U R.

Een Maagd in 't stille woud eenvoudig opgegroeid,
 Vindt in den avondstond een' Jongeling, vermoeid,
 Getroffen door een' pijl, het oog reeds half geloken,
 De doodverf op 't gelaat, van alle hulp verstoken:
 Zij nadert, rijkt hem toe een liefderijke hand,
 Helpt hem als broeder, schoon hij vreemd is in haar land,
 Doet hem met moeite in een der naaste hollen treden,
 Houdt schreiend op haar borst zijne afgematte leden,
 Behoudt hem 't leven, en geneest in 't eind zijn wond;
 Hij raadpleegt met natuur, en hoort haar stem terstond,
 Getrokken tot elkaer, geneigd elkaer te minnen,
 Beheerscht dezelfde drift welhaast hun beider zinnen:

Na

Na twee jaar tijds, gefpild in de allerteérste min,
 (Wat wierdthem ooit ontzegt van zijne zielsvriendin?)
 Verlaat zij welgemoed haar bosfchen, veld, en beken,
 Streeft met hem over zee naar and're Wereld-streken,
 En landt in vreemden oord, bestevend door zijn kiel,
 Daar sneedt hij 't fnoodst bedrog in zijn ontrouwe ziel;
 Hij neemt zich voor, de bron van al zijn heil te ontvlugten;
 Terwijl een stille rust haar voor geen ramp doet dugten,
 En zij aan de oorzaak van haar wakend zielsverdriet
 Mifchien nog in den droom een teder lachjen biedt,
 Poogt die ondankb're zich, hoe teér bemind, te ontrukken
 Aan de armen, die hem nog aan haren boezem drukken;
 Vreest haar te wekken; en, δ gruwel! δ verraad!
 Vertrekt, terwijl hij haar ten prooi der wanhoop laat.

δ Valcour! dit verhaal moet u gewis doen blozen;
 Gij beeft, gij fchrikt met recht, gij kent den trouwelozen,
 Herdenk een ogenblik aan 't Floridaanfche veld,
 Dat veld, waar 't eerst mijn hart bezweek voor 't vreemd
 Der onbekende min, wanneer ik in uw' trekken (geweld
 En rijzige gefalte een Godheid dacht te ontdekken);
 Ja ik, het voorwerp van uw woede, ja ik ben't,
 Die uit mijn ballingschap u deze lett'ren zend;

Ja.

Ja, 't is uw Zeïla! zij zelve die u 't leven
 Behield, die gij den naam van wilde plagt te geven
 En die haar wildernis voor u, voor u alleen!
 Wist om te scheppen in een dal van zaligheên.
 Gij hoonde mij te fel, om me immer te vergeten.
 Ligt, Valcour! ondervindt ge alrede in uw geweten
 Een wroeging, die uw lot vergiftigt door heur pijn.
 Ach! mogt ik echter nooit op u gewroken zijn!
 'k Aanbidde u nog, ik heb mij eens aan u gegeven,
 En dit, ô Valcour! ja dit was voor al mijn leven.
 Mijn hart, dat u altijd zo teder heeft bemind,
 Vliegt telkens naar de plaats, waar Valcour zich bevind;
 Uw Zeïla wil nooit zich aan die liefde ontrukken;
 Zij kiest voor de ontrouw zelfs de hevigste ongelukken:
 Zij kiest den jammerstaat, waarin uw haat haar stort,
 Veel eer, dan dat ze aan u, aan zich, misdadig word'.

Wie spelde me in 't genot dier dagen, vol van weelde,
 Terwijl me een eindloos heil in uw omarming streelde,
 Dat ik mij eenmaal nog, gedompeld in den rouw,
 Aan Valcour, door het schrift, van hem beklagen zou?
 Dees letters, Valcour! ja, die op dees bladen zweven,
 Dees letters heeft de hand van Zeïla geschreven.

Sints

Sints 't haat'lijk ogenblik, dat ze uwe vlugt beschreit,
 Heeft Zeïla zich daar alleen op toegeleid,
 Dat, schoon ge onmeetbaar verr' haare oogen waart ontweken
 Zij in uw eigen taal u van u zelv' mogt spreken.

Ja, 'k leerde deze taal, helaas! aan mijn gemoed,
 Eer ik die zelfs verstond, alrede veel te zoet:
 Ik lei mij op die kunst, een kunst zo waardig te achten.
 Die, door de min bedacht, haar droefheid kan verzachten,
 Die menigmaal de vreugd van minnaars heeft verhaald,
 En mij niets baten kan, dan dat ze u 't onheil maalt,
 Het onheil, dat mij prangt, en u de borst doet schrikken!
 Verschrikk'lijk, Valcour! ja, zijn al mijne ogenblikken,
 Daar ik, in de aakligheên van dit uitheemsche strand,
 Sterve in de slavernij van eenen dwingeland.

Ik kwijne verr' van u, steeds heb ik voor mijne oogen
 Een' trotzen meester, die vervreemd van mededogen
 Mij 't schreien zelfs verbiedt, niet toestaat, dat een zucht
 Mij'n bangen boezem in zijn prangend wee ontvlucht.
 'k Heb al de rechten, die natuur mij gaf, verloren.
 Wie had van vreeze of smaad mij ooit in 't woud doen horen?
 Thans ondervinde ik die, daar een barbaarsche wet
 Mij'n ziel in bitt'ren rouw, mijn oog in tranen zet.
 't Is vruchtloos, dat mijn zoon (zoude u die naam verstoren?)
 Die zoon, ô Valcour! is uw bloed, uit u geboren,

En

En gij, gij hebt den God, die snode valscheid wreekt,
 Dit pand van onze liefde op 't vurigst afgesmeekt;
 Die zoon, uw eigen bloed, toen gij mij hebt verftoten,
 Gij weet het, Valcour! in mijn ingewand besloten,
 't Is vruchtloos, dat die zoon, zo waard, dewijl uw beeld
 In 't kinderlijk gelaat met zo veel leven speelt,
 Mij vriendlijk aanlacht in de rampen, die mij treffen,
 Voor zijn onnozelheid onmogelijk te bezeffen;
 Dat hij mij om den hals zijn tedere armtjes slaat,
 En zijne lipjes drukt op mijn verbleekt gelaat:
 'k Mag nooit, dan zuchtende, zijn lief gevele ontvangen;
 'k Aanschouw' hem nimmer, dan met tranen op de wangen.
 Beroofd van hulp en troost, van allen steun ontzet,
 (Tenzij de schoonheid ooit beminlijke onschuld redd'.)
 Kan ik aan hem, als mij, geen' and'ren troost bereien,
 Dan 't noemen van uw' naam, en op mijn borst te schreien.
 Gevoelloos voor 't geluk, waar door gij Vader zijt,
 Ontruikt gij me alles, wat een moeders hart verblijdt.
 Gij hebt door de ontrouw, die, ô wrede! mij doet klagen,
 Uw minnares en zoon met éénen slag geslagen.

Gij weet het echter, hoe mijn zorg, hoe al mijn vlijt
 Aan uw genoegen, aan uw welzijn was gewijd.

V. D E E L .

M

Gewis;

Gewis; beschoor mij 't lot dat ik u moest beminnen.
 't Verwierf me uw weermin ook, ik heb ze mogen winnen.

Met welk een drift, δ Goôn! van 't onbezuisde hart
 Vloog ik u in den arm! van spraak en zin verward;
 Verrukking, die geen taal met woorden kan verhaalen,
 Wist u mijn tederheid door zwijgen af te malen.

'k Was verr', geloofme, van te bloozen om dien gloed;
 De min, 't geluk der min beheerschte mijn gemoed.
 Bestaande alleen door u, dien 'k had mijn hart gegeven,
 Zocht ik mijn leven te vernieuwen in uw leven,
 En in die stonden, zo verruk'lijk voor mijn' geest,
 Is Valcours tederheid geheel mijn wensch geweest.

Herinner u die zorg van uwe jonge Wilde,
 Haar onbezweken trouw, haar' moed, wanneer gij trilde
 En beefde voor 't gevaar, haar ongeveinsde min:
 Herinner u die' grot, die lieve grot, waarin
 Geen stoornis van gerucht ons immer dorst verrasfen;
 Rondom had ik ze omringd met geurige gewasfen,
 Een eeuwig lommer van geboomte, hemelhoog,
 Verborg den ingang daar voor 't allerscherpziendst oog,
 Daar had mijn minnaar door mijn voorzorg niet te duchten
 Des nachts voor koude, noch des daags voor hete luchten.

Een

Een lieflijk windje vloog daar spelend door de blaadn
 En dichte takken, om uw rustplaats af en aan.
 Bij de cêlste vog'lenstem, en 't tederst kwinkeleren
 Gelegen op het dons van de allerzachtste veëren,
 En scheppende den geur van bloemjes, versch geknot,
 Hield niets dan uw geluk u bezig in 't genot.
 Ik was het, die in 't bosch uit de allerdichtste hoeken,
 Gewapend met mijn' boog, u voedzel op ging zoeken.
 Ik schepte 'smorgens, bij het rijzen van de zon,
 Om u te laven, 't nat uit de allerklaarste bron.
 En, als de middagglod het gras der velden blaakte,
 Geen vogeltje den top der bergen méér genaakte,
 Onttrok ik me aan 't heelal, en vlijde me aan uw zij,
 Bedacht op geestigheên, en zoete boerterij.
 Nu vlocht ik biezen om de wijnrank vast te hechten,
 Dan weder zaagt ge mij een tenen korfjen vlechten.
 Waarin ik telken keer de smakelijkste vracht
 Van geurig boomooft aan mijn' Afgod, Valcour, bragt.
 Wat vond ik een vermaak, met gloeiende angelieren,
 Met riekend tijm doormengd, uw golvend hair te sieren!
 En als uw schone stem de grot weërgalmen deê,
 Dan paarde uw' Zelfa daar heuren wildzang meê:
 Ik zag u lachgen om mijn kunsteloze zangen:
 Gij vloogt mij om den hals, bleeft aan mijn lippen hangen

En drukte me in uw' arm : wij kenden geen verdriet ;
Ja de uren vloten heen , wij beiden merkten 't niet.

Wanneer de moede zon haar uitgeschenen stralen
In 't westen samentrok , en in het meir deed dalen ,
En 't weste windje met een zagten adem 't kruid
Verkwikte , dan lokte ons de koele schaduw uit ,
Om 't frisch bedauwde veld door duizend ted're kusjes
Getuige te doen zijn van onze minnelusjes ;
Dan was 't , dat ik verheugd met u het einde vond
Van elken schoonen dag door schoner avondstond.

Een dicht vertrouwlijk bosch verleende aan onze weelde ,
Daar 't met zijn schaduwen op dichte telgjes speelde ,
Het lommerig verdek van wapperende blaën.
Wij hoorden 't pluingediert daar met de vlerkjes slaan ,
En trekkebekkende op de takjes onder 't kwelen ,
Met al wat ons omringde , in onzen wellust deelen.
Wat kusjes werden daar met één verliefden zin
Gegeven en herhaald , verdubbeld door de min!

o God-

o Godheid van ons woud, wie de euveldaën verstoren,
 Maar nooit de tederheid, die 'k Valcour heb gezworen:
 o Godheid! die alleen geen wanbedrijven duldt,
 Mijn hart getuigt het mij, gij kent mij vrij van schuld.
 'Twee wezens, die zich in de zoetste weelde baden,
 Twee wezens, door de min met wellust overladen,
 Die daag'lijks, smeltende hun beider ziel in een,
 Elk zonlicht groeten met vernieuwde vrolijkheên;
 Die tranen, die hun vaak verheugd uit de oogen schieten,
 Die bigg'lend langs de wang op hunnen boezem vlieten,
 En, onder 't storten van zo teêr een' tranenvloed,
 Hun vergenoegd gelaat, die kalmte in hun gemoed,
 Die 't blij herdenken aan hunn' heilstaat kan verwekken,
 Is 't eelfte voorwerp, dat natuur u kan ontdekken,
 Neen, gij veroordeelt die zo ted're vlammen niet:
 't Geluk van 't menschedom is 't, dat u genoeëgen biedt.

Ach Valcour! welk geluk deed mij uw bijzijn smaken!
 Trouwloze Valcour, ach! herdenk eens die vermaken,
 Hoe dikwijls vond de nacht, hoe dikwijls 't morgenrood
 U op die zelfde plaats nog rusten in mijn' schoot?
 Ik vond geen onderscheid in nachten of in dagen;
 Het minste windje kon me een' schrik aan 't harte jagen;

Op 't ritz'len van een blad was Zeila gereed
 Tot uw beveiliging, zelfs voor 't geringste leed.
 Ik stelde uw hart gerust, als ge om mij waart verlegen,
 Ik veinsde dikwerf, dat de slaap, op mij gezegen,
 Mijn oog geloken hield, en waakte tot uw rust ;
 Wat tijdstip maakte u niet van mijne drift bewust?
 Het blozend morgenlicht mogt op de heuvels blikkeren,
 De heete middagzon met gloenden luister flikkeren,
 De starren blinken in den valen avondstond,
 Maar Valcour was voor mij het licht van 't wereldrond.

Somwijlen hoorde ik u in uwe taal iets uiten,
 'k Dacht uit uw houding dan uw meening te besluiten,
 Mijn hart verflond, van 't geen uw tong mij zei, den zin :
 Het geen de min verhaalt, verstaat men door de min.
 „ o Mijn getrouwe hulp, (was zekerlijk uw reden,)
 „ 'k Aanbad u gisteren, en ik aanbidde u heden ;
 „ , Mijn waardste Zetla, ik kan 't heelal voortaan
 „ , Voor 't heil, het welk ik in uw bijzijn smaak, versmaên.
 „ 'kZal u nooit trouwloos zijn, geen tijdsverloop 't vermogen
 „ Van uwe schoonheid ooit vermind'ren in mijn oogen.
 „ Uw hand alleen behield uw' minnaar 't levenslicht ;
 „ Mijn leven is voor u, ik ben 't aan u verplicht ;
 „ Ik

- „ Ik stel het in uw magt; ja 'k neme tot getuigen
 „ 't Geboomte van dit woud, dat voor den wind moet buigen,
 „ Dit geurig groen, de throon, waar onze min gebiedt,
 „ Waar 't neêrgedrukte kruid nog versche blijken liet
 „ Van onze lustjes, van 't vermaak, dat wij genoten;
 „ En deze grotten, die met weelderige loten,
 „ En purpren trosfen van den wijnstok zijn versierd;
 „ De golf van deze beek, die door het palmbosch zwiert;
 „ Dees nieuwe bloemtjes, die mijn hand voor u zal plukken;
 „ En duizend kusjes, nog op uwen mond te drukken”.

Dit was uw taal, zo ik mijn hart geloven mogt;

Welk een verand'ring nu! en hemel! hoe gewrocht!

Wat woede deed u toch mijn heil, mijn rust verstoren?

Kon voor een wis geluk 't onzekere u bekoren?

Geen schatten hebt gij ooit bij mij uw vreugd genoemd;

't Goud groeit in Florida bezijden 't veldgebloemt';

De bloemtjes plukte ge af, het goud liet gij aan de aarde,

Dat flonkerend metaal schein u gering van waarde:

En waartoe ook, waartoe het heilloos goud gezocht,

In plaatfen, waar men niets voor blinkend geld verkocht?

Is Valcour sints dien tijd veranderd van gedachten?

't Geen hij met voeten trad, kan hij daar heil van wachten?

Een onbekend geluk wierd moog'lijk u ten last ;
 En Valcour nog te jong door ijd'len waan verrast :
 Vermet'le gloriezucht, die door bedrieglijk vleien
 Het jeugdige gemoed weet in 't verderf te leien,
 Sloop buiten twijfel, van verveling vergezeld,
 Uw' jongen boezem in. Nogthans had ge in ons veld
 Die driften van uw jeugd, die zugt, zo onbezonnen,
 Welligt voldaan gezien, uw' wensch verkrijgen kunnen.
 Hoe menigmaal sloeg ik mijn oog verwonderd op,
 Wanneer ik 't wilde volk, van berg en heuveltop
 Door uwe stem gelokt, met huppelen en springen
 Ons in 't weërgalmend dat nieuwsgierig zag omringen :
 Dat ongetemd geslagt lei zijne woestheid af
 Op 't aangenaam geluid, dat uwe Cyter gaf,
 Wanneer ge uw schone stem huwde aan den klank der snaren ;
 Straks lieten ze in der ijl hun boog en pijlen varen ;
 Zij dansten om ons heen, en staken blij te moe
 Met juichend vreugdgeschrei u bes hunne armen toe.
 Hun hart wierd dag aan dag meêr door u ingenomen.
 Dat teder recht, alleen uit de onschuld voortgekomen,
 Dat recht, waar 's hemels wilde deugd meêr heeft bedeed,
 Heeft in dier wilden vreugd zo vaak uw hart gestreeld.
 Ach! die den woesten aart dier volk'ren kon verzachten,
 Mogt billijk over hen het hoogst gebied verwachten.

Zij

Zij hadden u gewis verheven op den throon;
 Ik u met eigen hand den sceppter aangeboon;
 Dan had uw onderdaan, voor u ter neêrgebogen,
 Eerbiedig lettende op het wenken van uwe oogen,
 In Zesla geëerd met een vernoegden zin
 Zijn's Konings minnares, en Valcours gemalin.

Maar door wat ijd'len waan laat zich mijn geest bekoren?
 'k Heb Valcours hart door goud of heerschzucht niet verloren.
 'k Wijt mijn rampzalig lot en wreden tegenspoed,
 Die daagelijks mijn oog in tranen zwemmen doet,
 Aan 't weinig schoon alleen, waarmee ik ben beschonken,
 Te zwak, om in uw borst een duurb're vlam te ontvonken.
 Ja ligt, dat ge in der daad zo zeer niet schuldig zijt,
 Ligt ging ik alles, wat u eens bekoorde, kwijt.

Men zegt, 't is in uw land geoorloofd, zijn gepeinzen,
 De meening van zijn hart met listigheid te ontveinzen;
 Men biedt de liefde daar een' strengen wederstand,
 En legt haar' fellen aart aan een' gehaten band.
 Men zegt, daar is de trouw, en tederheid in 't minnen
 Steeds onderhevig aan een wank'le drift der zinnen,

Men zegt, de schoonheid zelve aldaar een enkele schijn,
 Een masker vol bedrog en louter kunst te zijn,
 Waarmée men 't vaas gelaat des uchtends kan bedekken
 Om 't 's avonds wederom van 't aangezicht te trekken.

Maar ik zette in ons woud, ver van bedriegerij,
 Aan mijne schoonheid nooit een' vreemden luister bij,
 Tot opschik had ik niet, dan bloemtjes faam te voegen
 En tot blankerzel niets, dan blosjes van genoegen.

Mijn hairlok, door den wind bewogen gindsch en weêr,
 Viel achtloos op mijn borst, of op mijn schouder neêr,
 Ik liet die zonder erg en zonder oogmerk speelen;
 De zuivre onnozeibeid, waarmeê 'k u plagt te streelen,
 Ontaarte nimmer van de eenvoudige natuur.

De kunst verkoelde nooit mijn blakend minnevuur.
 Mijn mond bleef aan uw' mond, mijn hart aan 't uwe hangen;
 In uw vermaak vond ik al 't mijne, al mijn verlangen.

En strekt mij nu een drift, zo wettig, tot verwijt!

De min bluscht dan de min! de min alleen, o spijt!
 Doet Zula, als had ze een schendig stuk bedreven,
 De min doet Zula in bitt'ren rampspoed leven!

Dan ach, zo 't waarheid is, dat gij mij niet meêr mint:
 Indien ik vruchteloos mijn klagt strooie in den wind:

Laat

Laat dan de menschlijkheid ten minsten tot u spreken:
 Het noodlot , dat mij toeft , moest u het harte breken ,
 Ach ! haateen minnares , die u steeds aanbidt , nier .
 Ik redde u van den dood , ei red mij van 't verdriet ;
 Behoed me , δ Valcour ! voor den wreden schrik der schanden ,
 Die ik te wagten hebbe in dees mijn slaafsche banden ,
 Gij zijt me ontvlugt ! helaas ! ik ben te fier van zin ,
 Ach ! 't is te veel . dat ik den naam draag van slavin !
 Sluit toch uw hart niet meêr voor mijn bedrukte klagten ,
 Ontzie de tranen , die ik dagen pleng en nachten .

Ik zwerve altijd op 't strand , daar Valcour mij verliet ;
 Mijn oog aanschouwt daar niets , of 't baart me een wreed
 verdriet .

Hier kruipt de mensch langs de aard met ketens om de leden ,
 Hier heerscht de sombre schrik , en wordt de deugd vertreden ,
 Hier geldt geen recht , en tot een overmaat van schuld ,
 Verdrukt elk onderdaan , die zelf verdrukking duldt .
 Men spreekt hier van een plaats , wier naam zelfs mij doet blo.
 Daar hardedwing 'landij haar' zetel heeft verkozen ; (zen ,
 Een grafplaats van 't vermaak , waar dwingende euvelmoed
 De vlekloze onschuld aan haar voeten slegen doet ;

Waar

Waar de tieran van 't hart zich als een God ziet eeren,
En stugge onmenselijkheid de deernis weet te weeren.

Waar deoneer, die mijn tong nooit dan met affchrik noemt,

Zich met den valschen naam van weelde of vreugd verbloemt.

't Is daar, in deze plaats, ach! kunt gij dit verdraagen?

Dat Zeïla welhaast voor al haar levensdagen

Zich zal besloten zien, wie? Zeïla, ô Goôn!

Geen and're omhelzing, dan van Valcour ooit gewoon,

Uw minnares zou op dat haatlijk leger rusten!

Een ander zou, vervoerd door onbezuisde lusten,

Mijn' boezem drukken! Goôn! een ander zou voortaan

Een oog vol geilheid op mijn droevige oogen slaan,

En in mijn bevend' arm zijn haatlijke armen spreien!

Neen, Neen, uw Zeïla zou, onder 't bitter schreien,

De hand weêrhouden die op haar bekoorlijkheên

Mogt zweven; — Ja zij zou door haren moed alleen

Een haatlijksterveling zijn' vuigen lust doen derven;

Of, ziende zijn vermaak, van spijt en droefheid sterven.

Ik beef — dit denkbeeld valt mijn ted're ziel te zwaar.

Behoed mij, Valcour! dat die smaad mij nooit weêrvaar',

Ach! wierd het mij vergund, 'k zou u wel doen bemerken,

Wat al getrouwe min, schoon hoop'loos, uit kan werken,

Er is op aarde niets, waar Zeïla voor beeft;

Ik zou naar 't strand, waar mijn bemide Valcour leeft,

Wel

Wel middel vinden, om een' weg voor mij te banen;
 'k Zou gaan, 'k zou vliegen, 'k zou mijn' zoon, besproeid met
 Meê dragen op mijn' arm: geen steile bergtopspits, (tranen,
 Geen ontoegankelijk woud, geen nare wildernis,
 Vol akelig gehuil van allerwreedste dieren,
 Weêrhiel uw Zelfa, 'k zou de oevers der rievieren,
 De holen van het bosch, en de Echoos van het dal
 Doen wedergalmen van uw' naam; ja 'k zou 't heelal,
 Waar 't lot mij voeren mogt, naar mijnen Valcour vragen.
 Geen akelige nacht zou mijnen spoeid vertragen;
 De naafte duisternis mogt de aarde vrij bekleên,
 't Oog van een minnares en moeder zou mijn treên
 Voorligten, en me in 't eind mijn' Valcour doen ontmoeten;
 Dan zou ik met uw' zoon mij werpen aan uw voeten,
 U daar de weldaên, die gij al te wuft vergeet,
 Uw trouwe aan mij beloofd, gestaafd met duren eed,
 Herinneren, u daar 't rampzalig lot doen horen
 Van een bedrukte vrouw, aan u zo waard te voren.
 Zoudt ge ongevoelig bef, natuur en min, weêrstaan?
 En met medogenheid niet worden aangedaan?
 Wanneer ge uw' zoon met mij zaagt voor u neêrgebogen
 Zijn traantjes mengen met de tranen uit mijne oogen?
 Neen, een vertoning, zo aandoenlijk, trof gewis.
 Uw hart, ô Valcour! met een ted're derenis:

Ja

Ja, gij zoudt schreien om den ramp en de ongelukken,
 Die uwen zoon en zijn rampzaal'ge moeder drukken;
 'k Zou Valcour, roemende op de min van Zeïla,
 Erkennende zijn schuld, in de armen van zijn gaê,
 Haar om vergeving van zijn misdrijf horen vragen,
 Wel zeker, dat zijn beê hem niet wierd afgeslagen.

Maar wee! mijn gruwzaam lot! het kluiſtert hier mijn treên.
 Men ſpoort mijn gangen na, en let op mijn geweên.
 Gij zijt het, die alleen mijn handen kunt verbreken.
 Ach! open over mij uwe oogen, hoor mijn ſmeken;
 Bezef, dat al mijn ramp en jammerlijke pijn
 Uw eigen rampen en uw eigen ſmartên zijn.
 Kunt ge immer verr' van haar, wier tranen gij doet vlieten,
 Een ſtille kalme en een gewenschte ruſt genieten?
 Hoort gij mijn klagten, noch de zuchten, die ik ſlaak?
 Is dan in 't midden van de wroeging nog vermaak?
 Zegt gij nooit tot u zelv'? „ Mifchien deze ogenblikken
 „ Zal mijne Zeïla in haren weedom ſlikken.
 „ Als ze in haar' arm de vrucht van onze liefde drukt,
 „ Dan neemt het hartzeer toe, waar ze onder gaat gebukt;
 „ Zij ſchreit den hemel aan, dat ze immer wierd geboren;
 „ En doet het eenzaam ſtrand den naam van Valcour horen.
 „ Dit

„ Dit oogenblik mischien bezwijkt zij door den last
 „ Van hare rampen, door haar harten leed, vermast.
 „ Dit oogenblik mischien zal haar de geest ontslippen:
 „ Zij sterft, en moog'lijk met mijn' naam nog op de lippen”.

Kunt ge u beschouwen als een oorzaak van mijn dood?
 Wat draalt ge? vlieg om mij te redden uit den nood;
 Vlieg herwaard aan, om mij mijn rechten weêr te geven;
 Of doe ten minsten mij weêr in mijn boschen leven.

Geef mij die wildernis, schenk mij die dalen weêr,
 Daar ik in schaduw van het hoog gebergt weleer
 Met u plagt om te gaan, die bloeiende valeien,
 Die heuveltjes, die zich in 't rond der beemden spreien
 En die zo zuiv're lugt, die Valcour lang voorheen
 Heeft in geademd, toen de min zijn vreugde scheen.

Ik wensch die plaatsen nog eens wederom te aanschouwen!
 Waar we onze dagen in een onderling vertrouwen,
 En wederzijdse min, zo zachtkens zagen vliên;
 'k Wensch dat noodlottig bosch nog eens weêrom te zien
 Waar Valcour zonder mij gewis had moeten sneven,
 En, door mijn zorg gered, zijn trouw mij heeft gegeven;
 Den boom, waar ik u in dien vegen toestand vond,
 Vermoeid en afgemat en dereljk gewond;

Dat

Dat somber takgewelf, daar gij me in vroeger dagen
 Een' ongelukkigen hebt onder 't hart doen dragen;
 En eindelijk die grot, daar zich de rust vertoont,
 Door ligfde en door natuur weleer met u bewoond.
 Daar zal mijn waarde zoon, in staat zich zelv' te kennen,
 Ten minsten door mijn zorg zich aan geen' heer gewennen.

 Zo dra een rijper jeugd zijn wankelenden voet
 Met vaster treden door de bosfchen stappen doet,
 Dan zal ik zelv' zijn hand voorzien met snelle fchigten;
 Door nood geprangd, doet geen blohartigheid hem zwigten.
 Hij zal den vogel, hoe gezwind en snel van vlugt,
 Getroffen door zijn pijl, doen tuim'len uit de lugt,
 Men zal hem nimmer laf tot and'ren zich zien keeren;
 Of bevende in den nood ontleende hulp begeeren;
 'k Laat niets hem achter tot zijn moeders erfenis,
 Dau sterkte en deugd, die al de fchat der wilden is.

'k Zal dan, ô Valcour! dan mijn fnart niet meêr bedwingen,
 De tranen zullen dan mijne oogen vrij ontfpringen,
 'k Zal die verbergen in het eenzaamst van die ftreek,
 Of mengen met de golf der wemelende beck,

Die

Die, tonende uw gelaat en trekken, mij voorhenen
 Veel aangenamer en veel schoner heeft geschenen.

Dan zal ik vrij zijn, en terwijl op 't verste strand

Uw dagen zagtkens vliën, zal ik met eigen hand
 In 't somber bosch voor mij een stille plaats bereiden,
 Daar, 'k u beminne, uit het leven hoop te scheiden.

'k Zal daar geheel ten prooi aan mijn zwaarmoedigheid
 Wanneer het morgenrood zich aan de kim verspreidt,
 Steeds wenschen naar den nacht; uw naam, die voor 't bezwij-
 ken

Mijn krachten hoeden zal, zal van mijn tong niet wijken,

Voor dat de bleke dood mij op de lippen zweeft,

En vege Zeïla heur' lesten adem geeft!

'k Zal, noemende den naam van mijnen Valcour, sneven,
 Gelukkig duizendwerf, zo ik den geest moog geven

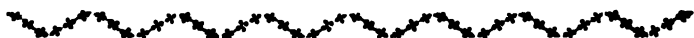
Op de eigen plaats, daar gij, ó Valcour! al te wreed

Mijn ted're ziel voorheen de liefde kennen deedt.

Uit het Fransch van den
 Heere DORAT.

E. J. E.

B E D E

A A N H E T

P L U I M G E D I E R T E .

V inkjes! schelle Filomeelen!

'k Bid u, staakt uw zingend kweelen;

In dit roosje slaapt Cupied;

Lieve Zangers! wekt hem niet.

'k Ben alrede door een schichtje

Van het albeheerschend wichje

Diep getroffen in het hart;

'k Voel alreë de felste smart.

Maar als Fillis, 't puik der schoonen

Nadert, staat dan schelle toonen,

Dat de kleine God ontwaak'

En ook haar het harte raak'.

Goën!... daar komt zij met haar schaapen.

Zangers! laat hem nu niet slaapen!

Bijjes! die om 't roosje snort,

Gonst nu, dat hij wakker word'.

Floral

Flora! doe haar 't roosje plukken,
 En het op haar' boezem drukken!
 Dat Diones Lievaling
 Dus tot in haar hartje dring'.

'k Zie mijn' hoogsten wensch bekliven
 'k Zal u eeuwig dankbaar blijven,
 Flora! 't roosje is reeds haar buit:
 't Boefje kijkt ter slaapkoets uit.

'k Hoor het, dankt mij, momplend zeggen:
 „ 'k Zal het nu wel zoo beleggen
 Dat zij, die mijn rust verstoort,
 Word' gekluisterd aan mijn koord.

'k Zocht vaak, in verscheiden vormen,
 't Staaen hartje te bestormen;
 Maar ik vond, door haaren list,
 Mijnen aanlag steeds gemist.

Laatst ging ze, om zich te verzetten,
 Met haar zoete zus raketten,
 Nauw' kreeg ik de lucht hier van,
 Of ik school in haar *Polan*.

Maar zij wist mij, in die veëren,
 Zoo behendig af te weeren;
 Dat ik, lang genoeg gefold,
 Mij bijkans voor zinloos schold.

Zocht ik, bij het toutje-springen,
 Van haar' koord in 't hart te dringen:
 Fillis was zoo vlug ter been,
 'k Draaide aan 't koord steeds om haar heen.

In de hinke-baan getreden,
 Schopt zij mijn hervormde leden,
 En het scherfjen, hoe 'k me ook leg,
 Staag behendig van zich weg.

Fillis! moest ik dikwijls klaagen,
 Stelt gij dus Cupidoos laagen
 Stout te leur, die voor Jupijn
 Zelfs te loos en kunstig zijn? —

Moet gij mij dus loos begekken? —
 Moet ik u ten speelbal strekken? —
 Draait en schopt gij dus Cupied? —
 Die het gansch heclal gebied.”

Dus

Dus beklagde zich het Guitje ,
 Onderwijl dat zij van 't spruitje,
 Met haarē afgerechte hand ,
 't Roosjen voor haar' boezem plant.

Hierop grijpt de Minnestoeker
 Gansch behendig uit zijn' koker
 Juist het aller puntigst riet,
 't Geen hij in haar' boezem schiet.

'k Dank u Vinkjes, Filomeelen !
 Die met uwe schelle keelen ,
 Moeder Venus kleinen knaap
 Wakker zongt uit zijnen slaap.

Flora ! die op deze struiken ,
 's Mingods slaap-koets deedt ontluiken ,
 'k Dank u dat gij zoo gereed
 Fillis 't roosjen plukken deedt.

Zij zal zekerlijk na dezen
 Niet zoo stuurs en straf meer wcezen.
 Guitje! dat die strengheid boogt !
 Gij, gij hebt mijn heil verhoogd.

JOHAN VAN OLDENBARNEVELD,

AAN ZIJNE

E C H T G E N O T E

MARIA VAN UTRECHT.

Outroer u niet, Mevrouw! dit schrift word u gezonden,
 Van eenen Echtgenoot, in ketenen gekneld,
 Aan wien gij veertig jaar waart door de trouw verbonden;
 Die in uw liefde en deugd zijn' hoogften wellust stelt.
 Doorlees dit blad, dat u mijne onschuld zal ontdekken
 En de oorzaak melden, die mij in den kerker sloot,
 Die u met 'een ten troost in 't nadrend leed moet strekken,
 Als gij de maar verneemt van mijn' gewisfen dood.
 'kBen niet bevreesd, welk lot me op aarde ook mag verbeiden;
 Mijn jaaren zijn reeds hoog, 'k sta op den rand van 't graf.
 Laat vrij een wreede Beul mij 't hoofd van 't lichaam scheiden,
 Mijn ziel wacht, onbevreesd, dit aaklig tijdstip af.

'k

'k Ben geen verrader ; wat de Laster uit moog' strooien ;
 Maar hebb' het welzijn van mijn Vaderland betracht ,
 Geijverd om en twist en tweedragt uit te rooien ,
 En , heel mijn leven door , den Godsdienst hoog geacht .
 'k Heb nooit met Frankrijk iets tot schaë van 't Land gedreven ,
 En nimmer bij den Brit verboden gunst gezocht ,
 't Is logentaal , dat mij geschenken zijn gegeven ,
 En vreemde Mogendheeden mij hebben omgekocht ;
 Welke euvel daden meer men mij ten last moog' leggen
 Geloof mij , dierbre Gade ! ik hebze nooit verricht ;
 Ik zoude u in dit schrift ronduit de waarheid zeggen ,
 Dan , God zij dank , dit hart vindt niets , dat mij beticht .
 Ja , 'k hebbe als Patriot , 's Lands rechten staëg verdedigd ,
 En voor zijn edelst pand , de Vrijheid , trouw gestreën ;
 Maar ligt , door ronde taal , Prins Maurits vaak beledigd ;
 Ach ! dierbare Echtgenoot ! zoek , zoek geene andre reën .
 Nu poogt men aan het volk , dit weet ik , diets te maaken ,
 Dat mij des Prinsfen roem te sterk in de oogen stak ,
 En ik , om zelf ten top der oppermagt te raaken ,
 Door 't schenden van 't geheim mijn' duuren eed verbrak .
 Dan , wien is Maurits toch zijn aanzien meest verschuldigd ?
 Heb ik niet alles tot zijn grootheid toegebracht ?
 Werd hij niet , op mijn' raad , in Willems plaats gehuldigd ?
 Wie droeg ooit meerder hart voor zijn beroemd geslacht ?

De ondankbaarheid, niet schaars te vinden bij de grooten,
 Beheerscht het wreevlig hart van dien misleiden Vorst,
 't Vergeet de weldaen, door mijn hulp alleen genoten,
 Hoe lang ik 't juk van Staat hebbe onvermoeid getorscht.
 Ja, hij is de oorzaak van de rampen die mij drukken,
 Hij haakt naar meêr bêwind, naar onbepaald gezag,
 En weet dat nimmer hem die toeleg zal gelukken,
 Zo lang mijn raad op 't hart der Staaten iets vermag;
 De Groot en Hogerbeets en andre brave mannen,
 Dien 't waar belang van 't Land, met mij, ter harte gaat,
 Tot wier bederf alreê de strikken zijn gespannen,
 Zijn, met uw' Barneveld, slagoffers van zijn' haat.
 Licht zal een gunstig lot hen aan het zwaard ontrukken,
 Dan ook zij moeten weg, de Prins vindt licht een' schijn,
 Mischien zal ballingschap die eedle zielen drukken,
 Of 't aaklig Loevestein voortaan hun woning zijn.
 Men poogt dit snood bestaan een' glimp van recht te geven;
 Het wuft gemeen wordt best op zulk een wijs misleid;
 Men koos, tot onderzoek van 't kwaad, door ons bedreeven,
 Een vierentwintig tal, tot onze straf bereid,
 En deeze zijn het, die hier 't vonnis zullen vellen,
 Gehuurde Rechters, door de boosheid omgekocht,
 Die op één wenk van 't Hof tot alles overhellen,
 En door het vuigst belang aan Maurits zijn verknocht;

Wie

Wie moet uit deeze keus het ergst gevolg niet vreezen?

En is 't nog duister, wat de Prins met ons bedoelt?

Ik, die voorlang in 't hart van Maurits leerde leezen;

Weet, dat hij nimmer rust, voor hij zijn' wraaklust koelt.

Die Afgod van het volk kan ligt zijn doelwit raaken,

Een deel der Geestlijkheid stookt zijne driften aan,

En tracht, op ons gebelgd, den Landzaat wijs te maken,

Dat wij zijn Rechten, ja den Godsdienst zelfs, versmaên.

Ondankbaar Vaderland! is dit de deugd vergelden?

Is dit het heerlijk loon voor zo veel zorg en vlijt?

Uw trouwste Burgers en het puik der Letterhelden

Raakt gij tot uwe schand, misleide Belgen! kwijr.

Hoe zal het Nageslacht zo snood een' handel doemen!

Hoe gruwen van de hand, die ons ter strafplaats leidt!

Eens zal 't Heelal hunn' naam met diepen eerbied noemen;

En Maurits vloeken, om zijn snode ondankbaarheid.

't Is vreemd dat zulk een feit zo dikwerf moest geschieden;

Bij volken, waar de troon der vrijheid scheen gevest;

Zelfs eer het Capitoel een Caesar zag gebieden,

Verpestte een woelzieke aart dit grootsch Gemeenbest;

De looze Staatkunst deed zijn braafste Burgers freeven,

Of dreef ze uit have en goed, als Baling's lands gedoemd,

En hij, die heden om zijn deugden werd verheeven,

Werd morgen door 't gemeen een pest van 't land genoemd.

Dit lot was Agis bij den wanklen Griek beschoren,
 Den dappren Agis, die hunn' onspoed had hersteld;
 Toen Sparta hare rust door Burgertwist zag stooren,
 Werd Agis 't offer van partijzucht en geweld.
 Zo zag men Phocion weleer te Atheenen bukken,
 Voor 't slagzwaard; hij die eens zo groot 's volks agting won,
 Die vaak zijn Vaderland mogt aan 't verderfontrukken,
 En op den rijksten oogst van lauwen roemen kon.
 Dan, tweedragt, staatsbelang en nijd, te zaam verbonden,
 Bewerkten d'ondergang van dit doorluchtig paar,
 En of deeze eigen trits, in Neerland wordt gevonden,
 Blijkt aan mijn ongeval niet dan te zonneklaar;
 Ja, 'k zal op 't Moordschavot mijn dagen moeten enden,
 Hoe wreed dit uitzicht zij, het baart mijn hart geen' schrik;
 De dood verlost mij slechts van alle de aardfche ellenden,
 Terwijl ik, door zijn' nacht, in eedler leven blikk'.
 Daar zal geen staatsbelang den nijd en afgunst wekken,
 Neen! de onschuld is 'er vrij en smaakt het heilrijkst lot;
 De deugd moog' hier ten spel, aantrotsche grooten strekken,
 Daar wacht het heerlijkst loon den waaren Patriot.
 Beween mijn sterven niet, ik kies den dood voor 't leven,
 't Verlies eens Grijsaards is geen heete traanen waard';
 'k Zou, zonder Maurits wrok, eerlang den doodsnijf geeven,
 En niets, geliefde Gaël! niets boeit mij meer aan de aard.

Nog

Nog slechts een enkele beë! — laat nooit uw hart beweegen,
 Om eenen stap te doen tot mijn behoudenis,
 Het voegt uw grootheid niet een laffe daad te pleegen,
 Te meer daar uw Gemaal, God lof! onschuldig is.
 't Is glorierijk voor mij op't Moordschavot te sterven,
 Elk eerlijk Batavier acht mijn verdiensten hoog,
 'k Zal'na mijn'dood den lof van mijne deugd verwerven,
 Ja de onschuld van mijn hart blinkt eens in aller oog,
 Vaarwel dan, dierbre Gaë! Vaartwel, geliefde Kindren!
 De dood scheidt ons van een, doch voor een korten tijd,
 Wij zullen, daar geen leed, noch rampspoed ons kan hindren,
 Elkandren wederzien, beveiligd voor den nijd.
 Ik haak, ik reikhals, naar het eindperk van een leven,
 Aan zijnen avond, door zo fel een' storm gedreeven.

G. L. G. v. F.

L I E R Z A N G

O P D E

E E R.

Geliefdste Bezeling der aarde,

o Menschlijke Eer! waar schuilt uw waarde?

'k Zie in uw rijkste gaaf slechts schijn.

Verachtlijk krooſt van Trots en Logen,

Door Dwaasheid aan 't gebrek onttoegen!

Zoudt gij mijn liefde waardig zijn? —

o Mensch! kan de Eer uw ziel bekoren?

Ze is slechts een windrig aas voor de ooren,

Maar ſchenkt geen voedsel aan het hart;

Doet u 't geluk van wellust blozen,

Zij kiest uw zij' op malsche roozen,

Maar ſchouwt haar' trouwſten vriend in ſmart.

Waant ge in haar gunst uw heil te vinden?

Haar aart is wufter dan de winden;

Zoek vrij de beide Poolen rond,

Waar zaagt ge ooit stervling om haar zwoegen,

Die niet het graf van 't vergenoegen

In dit betovrend ónding vond?

De dwaas moog' haar waardij vermelden,

Vaak is het puik der oorlogshelden,

Wiens moed den lof der aarde ontving,

Dien ze op het vorstlijk dons deed pralen

In 't eenigste oog, dat nooit kan dwalen,

Een zwak en schuldig sterveling.

Zo lang de onfaalbaarheid op aarde

Het mensdóm niet verheft in waarde,

Is de Eer een ligtverstuivend kaf;

Zij hangt te dikwerf hier beneden

Van tijdkring, van gewoonte, en zeden,

En altijd van 't vooroordeel af.

Zie vleizucht hier altaaren branden

Ter eer van snoode dwingelanden,

Daar, zuilen voor den vrek gebouwd —

En 't mensdóm door den schijn bedrogen,

Alom aanbidders van 't vermogen,

Of slaaven van 't verachtlijk goud.

Zie gints verdienste hooploos treuren,
 De Wit onmenschelijk verscheuren
 Naar willekeur van 't gruwzaamst lot;
 Daar Huig de Groot in ketens zuchten,
 Of balling 's Lands den dood ontvluchten,
 En Barneveld op 't moordschavot.

De schande en roem zijn, op uw paden,
 De onzekre schaduw uwer daaden,
 o Mensch! een dwaallicht bragt haar voort
 Zij zijn 't gewrocht van menschenvonden,
 Die aan 't gevolg den loon verbonden,
 Die slechts aan 't doelwit toebehoort.

Mag de eigen daad naar wensch gelukken,
 Zij doet een' Cesar lauwrén plukken,
 Herschept den stervling in een' God! —
 Maar moet ze een schittrende uitkomst derven,
 Zij doet Cartouche op 't moordhout sterven,
 Of kenschetst eenen Rugerot.

o Eerzucht! hoe veel groote zielen,
 Die juichende in uw strikken vielen,
 Hebt gij voor d'afgrond toebereid! —
 Hoe vaak den mensch door schijn bedrogen,
 Hoe menig hart met eelt omtogen,
 Voor 't zacht gevoel der menselijkheid!

Gij, preutsche Grooten deezer aarde!

Zijt ge in Gøds oog van meerder waarde,

Dan 't wormtje, aan uwens trots gewend? —

Ligt mag zijn hart naast 't uwe treden,

En kent het minder plegtigheden,

't Is, wijl het minder misdaèn kent.

Mag ooit uw borst, in stil genoegens,

De lijdende onschuld tegen zweegen,

Als gij ze in 't kleed der Nooddrift ziet?

Ach! staat uw trots Natuur hier tegen,

Dan derft ge in al uw' gloor een' zegen,

Dien de Armoede in haar hut geniet.

Heeft uw natuurgenoot misdreven —

De schoonste Godsdienst leert vergeven,

Maar de Eer eischt wraak in 's vijands bloed,

En gij, om voor dien schim te waken,

Durft God, Natuur, uzelv' verzaken,

Daar ge in ontentre moordlust woedt.

Door haar onlesbaar vuur aan 't branden,

Jaagt de Itaaljaan met eigen handen,

Waar hij zijn eer beledigd vindt,

Vaak om een lonk van hoeren oogen,

Den dolk, schuimbekkende uitgetogen,

Door 't hart van eenen Boezemvriend.

Hoe rijk een glans uw oog verduister',
 o Stervling! 't is een valschen luister,
 Dien 't gloeiend perk van eer verspreidt —
 Wat heil 't vooruitzicht u moog' spellen,
 Verdient een hand vol waterbellen
 Uw zalige tevredenheid? —

Verblindt u 't lot van eenen Koning,
 Treed in zijn digtomstuwde woning,
 Leer daar wat heil de Schepter geeft,
 En zie, of onder gulden daken,
 Op Vorstlijk purper, weidsch scharlaken,
 Het waar geluk een haardsteel heeft.

Wat baat de glans van duizend troonen,
 Als onder 't wigt der schoonste kroonen
 't Beladen hart van weedom zucht? —
 Kan 't rijkst banket uw kommer weren,
 Het zachtste dons uw heil vermeêren,
 Als rust uw disch en sponde ontvlucht?

Wat, zorgen staeg het hart bestrijên.
 Zijn Tunkins (†) kostbre lekkernijen
 Een alfem, dien de honger wraakt —
 En Chio's wijn in gouden schaalen
 Kan bij geen teugje bronnat halen,
 Dat stille rust ten nektar maakt.

(†) De bij Lekkerbekken zo hooggeroemde *Vogelnestjes* worden op sommige Eilanden aan den oever van Tunkin gevonden.

Bièn grafnaald, tombe en praalgebouwen ,

Uit marmer en arduin gehouwen ,

't Gebalfemd Lijk een stiller zoet ,

Een kalmer rust van de aardfche nooden ,

Dan 't fpigtig gras van fchaamle zooden

't Vergeten rif des Beedlaars doet ?

Of kan 't uw blakende Eerzucht wekken ,

Het Schip van Staat tot roer te ftrekken ,

Befchouw den Staatsman van nabij —

Weet , dat de tabbaard , die zijn leden

Voor 't oog zo ach:baar fchijnt te kleden ,

Het staatsiekleed der onrust zij.

o Zalig Landman ! hoe vergeten ,

Uw heilftaat is niet afmeten

Bij 't hachlijk lot eens Mans van ftaat ;

Wien haat en afgunst ftæg verzellen ,

De zorgen als een keten knellen ,

En martlende onrust nooit verlaat.

Gij vindt in 't eerlijk Akkerploegen

Een fmaaklijk brood en 't vergenoegen ,

En , van uw' nutten arbeid moè ,

Omhelst gij zorgloos kroost en gade ,

Beveelt uw ziel aan Gods genade ,

En fuit gerust uwe oogen toe.

Blijft ge op der Helden luister stasen,

Hun steile baan is vol gevaaren,

Zij voert langs dolk en afgrond op. —

Hoe schoon de kruin in 't oog moog glimmen,

Van duizend, die 't gevaart' beklimmen,

Bereikt een enkle slechts den top.

o Dwaas! de lente van uw leven,

Uw beste jaaren prijs te geven,

Opdat een deel der waereld weet;

Dat ge in den kring der stervelingen,

Die kortst het levenslicht ontvingen,

Een nauwlijks zichtbre plaats bekleedt!

Voor Hannibals gevreesde blikken

Moog' de Alp zich buigen, 't aardrijk schrikken,

Zie Rome zelv' naar uitkomst om —

Na zo veel roems, alom verkregen,

Wat bleef hem over van zijn' zegen,

Dan gif, ten laatsten eigendom! —

Is 't wijs, aan 's aardrijks verste hoeken,

Met zorg en angst, den dood te zoeken,

Die eens den Vorst en slaaf verslindt,

Die de arme Boer, voor 't oog verborgen,

Met meer gemak en minder zorgen,

In de armen van zijn telgen vindt?

Wat baat het, dat trompet en trommen
 Voor 't klinken van uw' naam verstormen,

Als niets uw' ijsren doodslaap wekt? —

Dat u door duizend duizend tongen
 De onsterfelijkheid wordt toegezongen,

Als gij 't gewoont ten prooi verstrekt?

o Mensch! hoe hoog in top verheven,

Heeft de eer van na uw' dood te leven

Iets, dat met recht uw' hoogmoed vleit?

Och! leer uw dwaaze roemzucht snuiken,

Zo lang door 's misdrijs duistere struiken

Een weg voert naar de onsterfelijkheid.

o Gij, die eindloos blijft begeren!

Al zaagt ge, als 't Hoofd der Opperheeren,

De waereld voor u op de kniën;

Uw oog, dat nimmer rugwaart staarde,

Zou, na de zegepraal der aarde,

Afgunstig naar den Hemel zien.

Wat heil het lot u toe moog' meten,

Verkregen eer is straks vergeten,

Waar staeg op nieuw een wensch ontstaat;

En de Eerzucht, om haar rijk te slaven,

Herschept, ten beul van haare slaaven,

Den reeds verworven roem in smaad,

Kon immer eer den stervling streelen,
 't Waar in den eedlen roem te deelen
 Des Wijsgeers, die met noeste vlijt
 Zijn oog natuur in 't hart doet daalen,
 Der dwaling 't masker af durft halen,
 En al zijn zorg der waarheid wijdt.

Dan, laat de schijn u niet verblinden,
 Hij poogt de waarheid schaars te vinden,
 Zij spreidt te flauw een' glans ten toon.
 Hij zoekt in de ongemeten kringen
 Geen' wachter aan Saturnus ringen,
 Maar slechts een schitterende Eerekroon.

Reeds vroeg beroofd van jeugd en krachten,
 Na duizend slaapelooze nachten,
 Vaak angstig aan een niet besteed;
 Ontdekt hij, bij zijn levensende,
 Dat hij zich zelv' en God niet kende,
 En niets, dat zoekenswaard zij, weet.

Kom, wilt ge uw waar geluk betrachten,
 Leer de uitspraak van 't Heetal verachten,
 Sta naar een' roem, die nimmer smart;
 Zoek de Eer, o Stervling! in u zelve,
 Zij woont niet onder Praalgewelven,
 Maar huisvest in uw eigen hart.

Hij heeft den waaren roem verkregen,
 Wien hier, door 's waerelds kronkelwegen.

De Deugd een kalm geweten gaf! —
 Deeze Eer scheidt roos bij roos op aarde,
 En hangt slechts van haar eigen waarde,
 Niet van een feilend oordeel af.

Al bleef Las Cafas ongeprezen,
 Zijn roem zou groot, onsterflijk wezen;
 En Aziës Veroveraar,
 Schoon hem 't verblind Heelal moog' prijzen,
 Blijft in 't rechtschapen oog des wijzen
 Slechts een doorluchtig Moordenaar.

Hij, die in laager kring zijn pligten
 Getrouw en ijvrig durft verrichten,
 Is even roemrijk in zijn' stand,
 Als hij, die tot den krijg beschoren,
 Door duizend dolken heen durft boren,
 Ter redding van een Vaderland.

o Zalig hij! dien hier beneden,
 Met zijn bescheiden deel te vreden,
 't Genot meer dan de wensch verblijdt;
 Die 't wuft vooroordeel durft verachten,
 En vrolijk ziel- en lichaams-krachten
 Der stille Deugd ten offer wijdt.

Die, schaars bekend bij wafte Grooten,
 Om 't Landgoed, door zijn vlijt ontsproten,
 De hut van ieder arme kent,
 Die, raadloos tot zijn hart gevloten,
 Zich tot den heeler van zijn nooden,
 Het zichtbaar Beeld der Godheid wendt.

o Gij, Bessiser mijner dagen!
 Moog slechts mijn hart aan U behagen,
 Dan heeft dat hart geen wenschje meer!
 Dan zal mijn Eerzon heerlijk blinken,
 Als Troonen voer mijn oog verzincken,
 En ik tot U, mijn' Oorsprong! keer.

Is mij geen roem op aard beschoren —
 Mijne Asch! 't zal schaars uw grafrust storen,
 Of eens mijn naam met mij vergaat;
 Zo slechts die naam, voor eedler leven,
 Met bloed van uw Zoon geschreven,
 o God! in uw Gedenkboek staat!

R. F

D E

O U D E R L I E F D E .

Voor u, o oudste deugd van Adam's braefste kind'ren!
 Beminnlijke Ouderliefde! o! Telg der dankbaerheit!
 Die ons een' schat van heil en zielgeneugt bereidt,
 Door tijd, noch ramp, noch dood te roven of te mind'ren,
 o! Vormster van het hart! voor u grijpe ik de lier;
 Beziel mij, stuur mijn hand, zo derve ik kracht noch zwier!

Hier is geen rijk vernuft, geen vlugge vinding nodig,
 't Erkennend kinderhart voorziet mij ruim van stof;
 Gevoel, bevinding spreekt, zij eischen uwen lof;
 Natuur strekt mij ten gids; de kunst is overbodig;
 Natuur toont me al den glans der tedere Oudermin,
 Zij, de Ouderliefde zelf, strekt mij ter Zanggodin.

Schemp vrij, o Aterling! die laf en slaefsch durft pronken
 Met wartael, waar op gij, als waert ge een wijsgeer, roemt;
 Wen gij de Kindermin slechts een natuurdriфт noemt,
 En 't hart van 't Kroost versteent, als waer' hun niets geschonken.
 Gae voort, verdoolde stoot! — neen — sidder voor uw lot!
 Gij zijt, al waent ge ook dit, niet vrij van schuld bij God!

Ik zing voor 't waerdig Kroost van welgevormde zielen,
 Van Moeders, uit wier borst de melk der liefde vloeit,
 Van Vaders, wier gemoed van deugd en wijsheit gloeit,
 Die bidt voor 't gezicht der Hemelwijsheit knielen;
 Bij wien Natuurstem geldt, en Reden, en Gods Woord,
 In 't kweeken van hun Kroost, eerbiedig wordt gehoord.

Natuurstem! — ja, die spreekt, ook reeds bij zuigelingen,
 Voor u, o Ouderliefde! — ei! zie dat teder kind!
 Het handje streelt de borst, waer in het voedsel vindt,
 Het lieve mondje kweelt bij 't moederlijke zingen;
 Het volgt den wiegenzang met innig zoet geluid,
 Of drukt de dankbaerheit door blijde lachjes uit.

Zie hoe die kleene, door den leiband opgehouden,
 Nae Moeders lieve hand reeds omziet, en die kust,
 Als wacr' hij zelf alreë van zijn gevaer bewust.

Ja, wie ooit 't snappen hoorde, en 't lief gestreel aenschouwden
 In dat gelukkig perk van drie tot zeven jaer,
 Die zag, o Oudermin! uw' invloed middagklaer.

Het wasfend knaepje, dat, door uwe kracht gedreven,
 Al vroeg de wetten kent van oud en nieuw Verbond,
 Zijne Ouders eert en lieft met hart, en daed, en mond,
 Wacht reeds, naer Gods belofte, een lang gelukkig leven;
 Het ziet zijn vroege jeugd voor ramp en nood behoed,
 En vindt vast dag op dag zijn' trek nae heil gevoed.

Ja 't is, o Oudermin ! 't is u , naest God, te danken,
 Dat de onbezonnen jeugd, al dart'lend, niet vergaet,
 En frisch van lijf en leên zoo veel gevacr weêrftact,
 Als daeg'lijks zweeft en gonst rondsom de ted're ranken.
 Alle ouderlijke zorg en poging zijn onnut,
 Zo gij hun vlijt en raed niet door uw' invloed stut.

Geen hulk, die, zonder roer of stuurman, op de baeren
 Des wijden Oçeaens in felle stormen dwaelt,
 Nu nae den hemel stijgt, dan in den afgrond daelt,
 Stond immer bloot aen meer en zekerder gevaeren,
 Dan hij, die jong en wuft uw wijs geleide derft,
 En stuurloos in het ruim der wijde werelt zwerft,

Hoenodig wordt uw kracht, wanneer 't verstand, ontloken,
 Bij vreugd ook dubb'le zorg in 't hart der Ouders wekt!
 Daer hen de onnozelheit niet meer ten waerborg strekt,
 Verbeelding dart'lend speelt, en 't driftvuur, fel ontstoken,
 Door zijn' ontemb'ren gloed ligt allen heil verteert,
 Zo gij door uw gezach dat kwaed niet tijdig weert.

Maer neemt gij, dierb're deugd! rechtschapen Ouderliefde!
 Neemt gij den zetel in het schuldloos hart der Jeugd,
 Dat, met Gods vrees beziel, doordrongen is van deugd,
 Eer nog één losse stap het hart der Ouders griefde,
 Dan raekt geendrift aen 't woên, dan stookt het jeugdig bloed
 Wel vuur, maer deugdevuur, dat stadig brandt, nooit woedt.

Laet dan der driftenheir den Jong'ling vrij ontrusten ,
 Zijn ziel bestrijden , 't zij door Eerzucht of door Min ,
 Boleslas tael schiet hem geduurig in den zin :

Uw Vader ziet nae u , — dit denkbeeld stilt zijn lusten ;
 Terwijl zijn 's Vaders beeld , dat hij op 't harte draegt ,
 De pijlen affluit , en het driftenheir verjaegt (*).

Zoo loont gij 't Ouderhart voor al het angstig zwoegen ,
 Tot daer uw invloed eens een' zael'gen Echt bewerkt ,
 'Tot daer het manlijk kroost de zwakkere Ouders sterkt ,
 Dan schaft ge , o Kinderpligt ! nog 't allerhoogst genoegen.
 Egipte zag dat heil bij Jakob's braefften zoon (†) ;
 En Isrels wijsste Vorst genoot het op den troon (§).

Geen onêer , smaed , of ramp heeft d'eerbied ooit verdreven ,
 Rechtaerte Kind'ren ! uit uw ouderminnend hart ;
 Dat hart groeit in hunn' roem , en lijdt in hunne smart.
 Eer wilt ge , als Jephtha 's Telg , u zelv' ten offer geven ,
 Hun midrijf boeten , en u troosten in dit lot ,
 Dan zweemen nae een' Cham , die met zijn' Vader spot.

(*) Men verhaelt van dezen Poolfchen Vorst , dat hij altoos het beeld
 sijnes Vaders , op een gouden plaet gefaeden , om zijn hals droeg ; en
 zich bij alle gewigtige raedslagen of ondernemingen deze les voortield :
Boleslas ! uw Vader ziet nae u ; om dus niets te doen , dat zijn 's
 onwaerdig was.

(†) GENESIS XLVI , 29

(§) I. KONINGEN II , 19.

„ Onze eerste en oudste schuld laet zich nooit afbetalen”.
 Deez' was de schoone tael en de eerbiedwaerde les,
 Geboekt door Plato, uit den mond van Socrates;
 En Syrach's wijze zoon wist treffend astemalen,
 Hoe hij, die met geduld zijne Ouders troost en sterkt,
 Zich zelv' genaë bij God, en 't heilrijkst loon bewerkt (*).

Of moet uw waerde, o Deugd! nog meer door voorbeeld blijken,
 Men denke aen de ed'le Vrouw, die, vol van liefdegloed,
 Haer' grijzen Vader in den kerker zoogt en voedt;
 Voor u moest zelfs de zucht tot eigen vrijheit wijken
 In Cimon van Atheen (†); ja, 't leven zelfs, hoe waerd,
 Werd soms, uit tederheit voor de Oud'ren, niet gespaerd.

Zoo trad Antiochus, in 't hevigt van het strijden,
 Den moordpijl te gemoet, op 's Vaders borst gemikt,
 Terwijl geen doodsgevaer den Jongeling verschrikt,
 Mag slechts zijn kloeke daed den grijzen Held bevrijden.
 Leest dit, ontaerten! die der Ouders dood verlangt,
 Atleen, opdat ge te eer' hun goed, uw erf, ontvangt.

Wien moet Æneas daed niet treffen, niet bekooren!
 Die, daer hij have en schat aen Trojens vlammen waegt,
 Zijn' dierb'ren Vader op zijn schoud'ren met zich draegt
 Of wenscht ge nog een preuve uit Bijbelblaën te hooren?
 o Christenen! — welae! uw hoogst volmaekt Patroon,
 Uw Heiland stelt dees deugd aen 't kruis volmaekt ten toon.

(*) JESUS SYRACH III. 13 — 18.

(†) Die voor zijn' Vader in de gevangenis ging.

Zie Vrouwe! zie uw' Zoon! — Juannes! zie uw Moeder!

Dus sprak Immanuël, toen Hij de kruispijn leed,
 En met den angst des doods tot heil van't menschdom streed;
 Hij kiest zijn' besten Vriend ten trooster, ten behoeder
 Van haer, wier moederhart, steeds door zijn deugd gestreed,
 Niet min in zijne liefde als in zijn lijden deelt.

Zooblijkt soms nog uw kracht, o Oudermin! bij 't sterven;
 Wanneer een braeve Zoon aan de Oud'ren wordt ontruk't,
 Met zijne kille hand voor 't laetst bun handen drukt,
 En snikkend roemt, wat heil hun zorg hem deed verwerven:
 Hoe hij de zoete hoop, die tans zijn ziel verheugt,
 Vooral verschuldigd is aan de ouderlijke deugd.

Hartroerende tooneel! mij dunkt, ik hoor hem spreken:
 „ Vaerwel, Godvruchtig Paer! de Hemel roept uw kind!
 Heb dank voor al uw zorg! gij hebt mij teêr bemind,
 Ten vroegen dood bereid! De Godheit hoor' mijn smeeken!
 Dan zie ik u wel haest bij mij in 't Hemelhof,
 En weid' daer eeuwig uit in Gods in uwen lof”.

Behaegt het d' Opperheer het braeve Kroost te sparen,
 Den Ouderen ten nut, wen 't levensvuur verdooft,
 Wen ouderdom 't verstand, van zorgen afgesloofd,
 Bedwelmt, en ziekte of pijn veel somb're buien baren,
 Dan schittert de Oudermin in vollen luister uit,
 Tot dat de dankb're hand der grijzen oogen sluit.

Help nu, verbeeldingkracht! Natuur! ai! help mij zingen!
 Erinaer mij de smart dier stonden, — dat gewoel
 Van liefde en dankbaerheit, — dat treffende gevoel,
 Waarmede een minnend kroost het sterfbed moet omringen,
 Op 't welk een teérgeliefde een stervend vader rust,
 Of daer men voor het laetste een dierb're moeder kust.

Hier stroomt een traenenvloed langs gloeiënd heete wangen
 Van 't sterkontroerde kroost, dat, van hun kroost verzeld,
 Ook dit nae 't sterfbed wijst, en al het goede meldt,
 Weleer door liefde en trouw der stervenden ontvangen.
 Wat hore ik? - 't laetst vaerwel? - o ja! een flaeuwe stem:
 „ Mijn kind'ren! volgt me eerlang in 't nieuw Jerusaleem”!

Och! kon ik, mogt mijn tong, slechts stamelend, beschrijven,
 Wat dan het treurig blijde en vrolijk schreiënd kroost
 Bij 't zien van 't zielloos Lijk gevoelt, verkwikt, vertroost!
 Verkwikking! troost! gevoel! die onverminderd blijven
 Door 't blij herdenken aen den welbetrachten pligt,
 Dat telkens wakkert bij 't aendoenlijk grafgezicht.

Het grafgezicht, o ja! — van verr' de spits te aenschouwen
 Der Kerk(*), daer 't zielloos stof van dierbaere Ouders rust,
 Geeft door herdacht genot den zoetsten zielenlust,
 Veel zoeter dan de geur der welige Landsdowen,
 En elke dankb're traen, die dan mijn oog ontvloeit,
 Is olie in het vuur, dat in mijn' boezem gloeit!

(*) Van Noordwijk binnen, waerin mijne Ouders begraven zijn.

Geen Dichtpen kan dat zoet , die zielverrukking treffen ;

Dit streeft alle aer'sch geluk en wellust verr' voorbij ;

Dat al 't rechaertig Kroost hier mijja getuige zij !

Hier baet geen schets ; Gevoel alleen doet dit bezeffen.

Gewis , o Oudermin ! het heil , door u bereid ,

Eischt eindloozen lof ! — die lof eischt de eeuwigheit !

D. H.

D E

D O O D,
L I E R Z A N G.

Zwaarmoedigheid, wier zachte kluister,

Gevoel in mijnen boezem kweekt;

Zo vaak door stomme traanen spreekt,

En kalmte schenkt in 't aakligst duister;

Zwaarmoedigheid, wier blasfe hand

Mij leidt door sombre treurtoneelen,

Waar dood en graf mijn zinnen streelen,

Rijkt mij den Cyther van den wand.

Zij schetst mij, door 't gevoel ontfooken,

Den Vorst, in 's afgronds duistren nacht,

Door 't monster Zonde voortgebragt,

Die, uit zijn' kerker losgebrooken,

Zich huilend door de schepping spreidt,

Om al wat de Almagt wilde zaaien,

Met de eigen sikkel weg te maaien,

Tot aan den rand der eeuwigheid.

Eo

En gij , die vaak mijn schreeden stierde ,
ô Nacht ! als ik in eenzaamheid ,
Bespieglende uwe majesteit ,

Mijn' sombren geest den teugel vierde ;

Die , als de moede schepping sliep ,

In 't digt beschaduw'd bosch gezeeten ,

Zich zelve uren kon vergeeten ,

En dood , en graf en kerkhof schiep :

Of , waar gij 't heil der starren dekte ,

Als naare stilte spookte op aard ,

Als storm , in haaren schoot gebaarde ,

Het vuur in zwang're wolken wekte ,

Als 't windenheil den donder droeg ,

Verplettrend ijs de halmen maaide ,

Verwoefing zijnen sceppter zwaaide ,

En heel Natuur aan 't siddren sloeg .

Ook dan de wellust van een harte ,

Ligt voor den dageraad gevormd ,

Maar , door het noodlot afgestormd ,

En wreed gedoemd tot bange smarte ,

Ook in dat uur geliefde Nacht ;

De troost en beeldnis van een leven ,

Dat , door den eigen storm gedreeven ,

Met u den eigen morgen wacht !

Kom! vorm de toonen op mijn snaaren,
 Dan hef ik, als de Dagtoorts schuilt,
 De nachtuil in 't geboomte huilt,
 En bleeke schimmen rink'lend waaren,
 Of, waar het licht der bleeke maan,
 Begroet van droeve nachtegaalen,
 U toelonkt in haar teed're stralen,
 Mijn' doodschen Lierzang beevend aan.

U, die in 't perk, u voorgeschreeven,
 Vaak moordt, waar heil uw sikkell ducht,
 En dikwerf, waar de elende zucht,
 De wreedheid voelen doct van 't leven:
 Ô Dood! u zij mijn Lied gewijd,
 Van u wil ik te sterven leeren,
 U wil ik als mijn' vriend vereeren,
 Ook waar gij mijn' verwinnaar zijt.

Hoe eindloos groot is uw vermogen,
 Geduchte Dienaar van uw' God!
 Die met den glans van troonen spot,
 En scepters boeit aan ijdel poogen;
 Die nimmer door een traanen-zee,
 Schoon rood van bloed, en heet van smarte,
 Een poop'ling voelde aan 't staalen harte,
 Dat moord bij moord verktijven deé!

Nu voert Natuur, als hooge jaaren
 Het kunstgebouw verzwakken doen,
 Als krankheên in onze ad'ren woên,
 Ons zachtkens tot uw zwarte altaaren;
 Dan weêr, dan slurpt het moordschavot
 Het jeugdig bloed van dapp're helden,
 Die blikfemschicht noch folt'ring telden,
 Voor eer, voor deugd, voor land, voor God!

Uw dolle woede, ô Dood! verduiftert
 Het licht, dat ons de Godheid gaf!
 Daar gij aan 't onverbiddlijk graf
 Ook wijsheid en geleerdheid kluiftert.
 Ondankb're wormen! kiest tot aas
 Verraad, trots, baatzucht, dwaasheid, weelde,
 De glorie, die de domheid streelde,
 En Nero's en Caligula's!

Maar niets is voor uw magt verfschoolen,
 Men offert op uw schrik-altaar,
 Den Koning en den Bedelaar,
 Gij moordt aan's aardrijks beide poolen.
 Als Opperheer van 't gruwzaamst rot,
 Van honger, pest en oorlogswoede,
 Strekt gij een ijs'ren geesfelroede,
 Een' donder in de hand van God!

Hoe loert gij op de ontembre vloedén,
 Waarop de stoutste zeeman beeft,
 Als gij om 't slingrend vaartuig zweeft,
 Terwijl de orcaanen brullend woeden;
 Dan, doof voor 't gillend handgewring,
 Rijdt ge op de golven, spoort de winden,
 En haast u alles te verslinden,
 Wat aan de gunst der baaren hing.

Nasuw heeft het hart een' vriend gevonden,
 Of gij, die, met uw ijs'ren vuist,
 't Genoegen van de ziel vergruist,
 Vindt wellust in dit hart te wonden.
 Rampzaal'ge! die u eenzaam vindt,
 Uw eenigst heil voortaan zal wezen
 Het Graffchrift op zijn' zerk te leezen!
 Hier rust mijn waardste Boezemvriend!

Zie hoe de Jongling, vol verlangen,
 Aan Cloé's teedren boezem zijgt,
 Zie hoe zijn heil ten toppunt stijgt,
 Op 't drukken van haar bleeke wangen.
 Hij waant zich zalig; — Jongling! keer,
 Beschouw voor 't laatst die minnende oogen,
 Daar komt de doodschicht aangevlogen,
 En Cloé! Cloé leeft niet meer!

Hoe wordt, gelukkige Echtgenooten,
 Waar u de hand der Liefde boeit,
 Omhelzing uit omhelzing groeit,
 Uw heilstaat vaak omver gestooten!
 De Dood, die uw beminde wekt,
 Wordt van uw zaligheid de Rover,
 En laat het ijslijk zoet u over,
 Dat gij haar lijkbus traanen schenkt.

't Onnozel wicht, dat weelig dartelt,
 En, onschuld-vol, zijn toontjes zingt,
 Gelijk een lam in 't klaver springt,
 En aan de borst der moeder spartelt,
 Haar heden zo veel kusjes bood;
 Kruipt in zijn wiegje; 't heeft gebeden;
 Het slaapt, en (God! wat ijslijkheden)
 En morgen is haar Lief'ling dood!

Ook gij zult mijn verwinnaar weezen;
 Doch, schoon Natuur voor 't sterven schuuwt,
 De worm zich aan 't gebeente huwt,
 Mijn ziel zal uwe schicht niet vreezen;
 Uw Rijk, door zorg noch nijd bespied,
 Zal mij een zachte rustplaats vormen,
 Gij, donders, kraakt dan! knaagt, gij wormen!
 Daar knaagt de smart mijn' boezem niet.

Maar dan daar is 't gordijn gehangen,

Hier mist de Reede 't rechte spoor ,

Zij dwaalt cen' nacht van gissing door ,

En dolle wanhoop verft haar wangen.

ô Dood! zou niets dien duist'ren nacht,

Zou niets dien ijs'ren doodflaap stooren !

Ach! waar ik nimmer dan gebooren,

Of in mijn kindsheid omgebracht!

Neen! Godsdienst heeft haar toorts ontsteeken;

Eens galmt des Serafs wek - bazuin ,

En 't nietig stof , het mergloos puia

Zal uit zijn duistre kelders breeken ,

Hervormd zijn in een' Hemelling;

Dan wordt, ô Dood! uw magt vertreeden,

Dan wordt uw lot in eeuwigheden ,

(Juich! Menschheid! juich!) Vernietiging!

J. H. R.

F A B R I C I U S

A A N

P Y R R H U S .

Is 't waerheid, Pyrrhus, of bedriegen mij mijn zinnen?

Beproeft gij dus mijn deugd? — was die bij u verdagt? —

Of kost gij 't zelfbelang te schandelijk beminnen? —

Wie had dien gruwel ooit in zulk een' Vorst verwacht!

De Raed van Rome zond me aen 't hoofd der afgezanten;

Tot losfing van dat Volk, dat zegepralend freed,

Wanneer 't een vreemd gedrogt, een drift van Olifanten

In 't overwinnen stuitte, en fiddrend vlugten deed.

Daer ik dien last volbreng, durft gij, vermeetele, hopen

Dat ik mijn Vaderland lafhartig zal verraên,

Zoekt gij door blinkend goud mij eerloos om te koopèn,

En biedt me een vierde deel van grootsch Epiren aea.

Gij moogt op oorlogsroem en edele afkomst bogen,

Dit aenbod tuigt dien roem, die edele afkomst niet;

Of, zou het grootheid zijn? — maer ijdel is uw pogen;

De grootheid smaect een gift, die haar de laegheid biedt.

En,

En, zou die laegheid ooit Fabricius bekoren ,

Wiens vrijheidlievend hart door 't zuiverst vuur ontbrandt?

'k Ben telg van Romulus, 'k ben een Romein geboren:

Zo lang ik adem hael, is 't voor mijn Vaderland.

Zo 'k u tot Rome's nut mijn' ijver kan betoonen,

Ik sta gereed, vol moeds, zelfs in den dood te gaen,

Wilt ge anders? kan geen troon, wat zeg ik, duizend tronen

Den eed mij breken doen, aen 't Vaderland gedaen.

'k Moet, door 't gebrek benard, in schaemele armoé leven,

Maer nimmer was mijn hart gevoelloos voor zijn' pligt,

Dat hart, door deugd gesterkt, blijft boven 't lot verheven,

Als 't ligchaem voor den last der wreedsterampen zwicht.

Ja, schoon ik magteloos van honger uit moog' teeren,

En 't nijpende gebrek mij dreigt met duizend doða,

Zal 'k, in dien jongsten nood, het aekligst leed trotseeren,

't Verachtlijk goud versmaên — en vloeken Pyrrhus troon.

H. v. R.

P R O E V E

OVER HET

W A E R G E L U K

D E S

T I J D E L I J K E N L E V E N S .

*A*ristus, schrandre Kunstgenoot!
 Wat eischt gij van mijn dichtvermogen?
 Zoude ik, van 't vuur der kunst ontbloot,
 Het aenzijn van 't Geluk betoogen?
 't Geluk, dat slechts, bij wisfeling,
 Zoo schaersch in deezen aerdschen kring
 Den broozen stervling wordt gegeven!
 Mijn Vriend bezeft gij welk een taek! —
 Neen — hoe mijn ijver brande en blaek',
 Die stof is boven 't peil van mijne kragt verheven.
 Dan, daer mijn onbeperte wensch
 Het heil van mijnen medemensch
 Altoos ten voorwerp heeft, zal ik het echter wagen
 De hand aen de elpen lier te slaen,
 Kan u dees kleene proef bebagen,
 'k Zal roem op mijne zege dragen,
 Zoo 'k u slechts heb voldaan.

Treen

Treên wij waer 't ligt betoverd oog
 Verrukt wordt door den glans der kroonen,
 Zie hen, voor wie de vleier boog,
 Zie Vorsten op hunne elpen troonen.

Wat waent gij, schuilt hier 't waer Geluk?
 Zijn hier die rozenpaên te vinden?

Neen — hoe die prael ook 't hart verrukk',
 't Zijn glansfen die het oog verblinden.

Hier heeft de deugd geen erfgebied,
 Ze is vaek van troon en hof verstootten,

Zoek waer Geluk, gij vindt het niet
 In 't Eerpaleis der aerdsche grooten:

Het pad, dat ons tot heil geleidt,
 Loopt zelden door de zael der pracht en majesteit.

Een vrekäert, tuk op bloozend goud,
 Stelle al zijn heil in 't schatten-gaêren,
 't Is zandgrond waer zijn ziel op bouwt,
 Waer op zijn brandende oogen staren.

Neen, stervling! neen, het duurzaem heil
 Wordt nooit door blinkend slijk verkreegen:

't Geluk is voor geen schatten veil:
 De heilroos bloeit op andre wegen.

Van hier dan, vuig en snood gebroed,
 Ontaerten! wilt Gods blikfems vreezen;

Daer ge een' onlesbren gouddorst voedt,
 Mest ge u met bloed van weêuw en weezen.

Vlugt monsters, vlagt, 'k zie door den schijn,
 Nooit kan het waer Geluk bij u gehuisvest zijn. —

Onzinnig mensch, die aen 't geweld
 Der driften, die uw ziel regeeren,
 Uw waer Geluk ten prooie stelt,
 Verboden wellust blijft begeeren;
 Treed af, gij wijkt van 't waere spoor,
 Aen 't einde uw's wegs zijn ijslijkheden,
 Verleiding gaet u dartlend voor,
 Maer Wanhoop volgt met reuzen schreden;
 Treed af, verschrikt door zoo veel noods,
 Te midden in die zinvermaken
 Streelt u de kille hand des doods,
 Gij kuscht zijne uitgeteerde kaken.
 Neen, mensch, hier ligt het heilpad niet,
 Daer ziet gij 't gapend graf — en d' afgrond in 't verschiet.

Zou dan bij u, o Stoïcijjn!
 Het waer Geluk, 't genoeg en wonen?
 Gevoelloos voor de vreugd te zijn,
 Of bij de smart geen smart te toonen,
 Is 't dit, dat ons gelukkig maekt?
 Neen dwaezen! 't is van 't spoor getreden,
 Hij, die het zoet zijns aenzijns smaekt,
 Voelt rampen en kent zaligheden,
 Is 't dan bij u, o wufte floet,
 Die leeft naer Epicurus wetten;
 Die wellust als uw godheid groet,
 Op 't pad der weelde uw schreden wilt zetten?
 Neen, beide slaet gij 't dwaelspoor in,
 Gij hoont natuur en God, — onteert zijn menschenmin.

Waer

Waer is dan, mijn Natuurgenoot,
 De weg tot dat geluk geleegen?
 Van waer die dierbre schat, zoo groot,
 Zoo treflijk voor den mensch verkregen?
 o Eeuwig God! — o bron van goed,
 Voor wien de Serafs biddend knielen!
 Bestrael, ontvonk mij door uw' gloed;
 Uw vuur moet mijnen geest bezielen:
 Een strachtje van uw Godlijk licht
 Zij mij ten gids op 't spoor der reden,
 Dan staer ik, met verrukt gezigt,
 Op 't rozenpad dier zaligheden,
 Die de eeuwge Vader van 't heel Al
 Hem die de deugd betracht, ook hier reeds schenken zal. —

't Gaet wel — rijs nu, mijn zwakke toon,
 De taek vereischt een dubbele poging:
 o Godsdienst! treffend, godlijk schoon,
 Uw eer is slechts mijn zielsbeooging:
 'k Zal hen, die u hun hulde biên,
 Langs paden van 't geluk zien streven,
 En hemelrozen plukken zien,
 Oorsprongelijk uit edens dreven. —
 Wat wellust voor 't gevoelig hart!
 Onschatbre zoetheên! — kooft mijn vrienden,
 Leert dat ge, in vreugde of bange smart,
 Uw heil slechts in de deugd kunt vinden.
 Treedt nader, 'k wijs u 't heilpad aen,
 Vriend! Vijand! wie ge ook zijt, 'k noode u om 't in te slaen,
 Ver-

Verdoelden, die, door drift verblind,
 Door 't vuig vooroordeel aangedreven,
 Geen' weg tot waer genoegens vindt,
 In 't tijdvak van dit sterflijk leven:
 Gij dwaelt! — of heeft de schoone deugd,
 Die stervelingen maekt tot goden,
 Geen bronnen van de reinste vreugd,
 Haar lievelingen aangeboden?
 Is in deeze ondermaensche wijk
 Al 't goede voor den mensch verlooren?
 En worden wij, 't zij arm of rijk,
 Dan slechts voor ramp en leed gebooren?
 Neen, de Almagt, die van liefde gloeit,
 Sluit nooit de bronnen, waer het waer Geluk uit vloeit.

Maer zou in 's levens enge perk
 't Geluk den stervling zijn gegeven?
 Hij draegt der zwakheids eigen merk,
 Hij ziet het licht slechts, om te sneven;
 't Geluk alleen is steeds 't begin
 En 't einde van zijn roekloos pogen:
 De reden slaet het dwaelspoor in
 En straks is al zijn heil vervlogen.
 Nu lacht hem 't blij genoegens aen,
 Hij smackt het eind van zijn bedoelen;
 De voorspoed vest zich op zijn paën;
 Hij smelt in 't allerteerst gevoelen;
 Dan, ééne slag van 't wislend lot
 Vermoordt zijn zaligheid, vergiftigt haer genot.

't Ge-

't Geluk, geen vluchtig schijnogenot,
 Moet duurzaam zijn, geen wissling vreezen;
 Die siddert voor den keer van 't lot,
 Kan zulk een mensch gelukkig wezen? —
 „ Wiens ziel een' onuitputbren schat
 „ Van ongemengde zaligheden,
 „ Een bron van zuivre vreugd bevat,
 „ Van vreugd, door geen verwijt bestreden:
 „ Wiens hart den wrangen tegenspoed,
 „ Verknocht aen 't ondermaensche leven,
 „ Trotsfeert, veracht, of vlieden doet,
 „ Die juichen kan waer andren beven;
 „ Wie ooit op aerd gelukkig zij,
 „ Zie hier zijn beeldtenis; — ach waer ze 't ook van mij!

't Is waer, de weg van 't blij Geluk
 Wordt vaek gezogt, maer schaers betreden;
 Men staeroogt, in den hangen druk,
 Op 't toepad tot die zaligheden;
 Maer dit, verdwaelde sterveling!
 Is enkel in de deugdsbetrachting.
 Nooit smaekt men heil in d'aerdschen kring,
 Door de onbezonnen plichtsverachting. —
 De ziel, door edler drift bestierd,
 Moet God als 't hoogste goed waerdeeren,
 En, met zijn evenbeeld versierd,
 Haer' Schepper, lieven, dienen, eeren,
 Dit is de grondslag van al 't goed,
 Dit is de bron van 't heil dat eeuwig vloeien moet. —

De

De Godmensch, de eeuwig dierbre Zoon
 Van 't beste, van het heiligst Weezen,
 Die leed en stierf in smart en hoon
 En zegepalende is verreezen:

Die Goël heeft het waere spoor
 Van heil, van rein Geluk ontflooten,
 Zijn kruisleer licht de schreden voor,
 o Volgt dat licht, Natuurgenooten! —

De kern der euangelie-wett',
 Die wet, zoo minlijk, zoo verheven
 Voor die zijn schreên op 't heilpad zet,
 Zij u ten gidse in 't sterflijk leven,

Dan zal u de aerd geen rampwoestijn,
 Maer 't stil verblijf van heil, een hemelsch eden zijn. —

Beschouwen wij den Vriend der deugd —
 Gerustheid blinkt op 't minlijk weezen,
 In elken trek is hemelvreugd,
 De kalmte van de ziel te leezen:

Geen wroeging prangt hem 't schuldloos hart,
 't Stond slechts voor deugd en godvrucht open:

Hij juicht in 't heil, en blijft in smart
 Op God, zijn' besten Vader, hopen! —
 o Heerlijk loon! — volmakt Geluk! —

Volzaelge rust van 't rein geweten!

Dat eeuwig mij uw schoon verrukk',
 Uwe inspraek mij moog' zalig heten!

O! schenk aen mijn ontroerd gemoed —
 Dien wellust, dien de deugd haer minnaers smaeken doet.

Lacht

Lacht hem de voorspoed minlijk aen,
 Ziet hij zijn pad met roozen groeien,
 't Fortuin zijn' wensch ten dienste staen
 En schatten in zijn schuuren vloeien;
 Dan knielt hij biddend voor zijn' God,
 Erkent hem als de bron van zegen;
 Behoeftigheid deelt in dat lot,
 Van hem heeft zij haer hulp verkregen. —
 Milddadigheid, die hemeldeugd,
 Oorspronglijk uit het beste Weezen,
 Is al zijn wellust, al zijn vreugd,
 Ze is in zijn liefdrijk oog te leezen:
 Hij stort, waer de eerlijke armoë schreit,
 Gewijde tranen van gevoel — Menschlievendheid! —

Menschlievendheid! — o ja! zijn ziel
 Is voor die hemelschoone ontsloten;
 Het heil, dat hem te beurte viel,
 Deelt hij met zijn natuurgelovten. —
 Gindsch kermt een schamel weesje om brood,
 Hier zie 'k een weduw hulploos schreien,
 Een staemrend wichtje, op haeren schoot,
 De drooge borst om laefnis vleien.
 Van waer uw hulp, o schaemle wees?
 Van waer uw redding, teedre moeder?
 Geen nood! — hoe hoog de smart ook rees,
 Mijn Christen wordt uw maa en hoeder,
 Hij kooft — hij ziet — gevoelt uw' nood
 En tevens wordt zijn ziel in waere weldaën groot! —

Be-

Bedeelt hem 't eeuwig wijs Bestel
 Met minder goedren hier op de aerde,
 't Gemis baert hem geen zielsgekwel;
 Hij kent de kleenheid van haer waerde.
 Gij hebt, o Vergenoegzaamheid!
 Zijn hart ter woonplaetse uitgekoozen,
 Nooit doet hem 't morrend onbescheid
 Voor 't oog van 't alziend Weezen blozen.
 Daer wangunst nooit zijn ziel gebiedt,
 Wen hij zijns naesten heil ziet groeien,
 Zijn' medemensch gelukkig ziet,
 Zie 'k tranen uit zijne oogen vloeien,
 Geen tranen van gevloekten nijd,
 Gij kent ze, o Christnen, Ja — zoo ge anders Christnen zijt.

Dat vrij een wreede ramporkaen
 Den donder boven hem vergader':
 'Zou dit zijn ziel ter neder slaen?
 Is hij, die dondert, niet zijn Vader?
 En kan een Vader voor zijn kind:
 (Gevoelt dit, gij, die 't kunt gevoelen.)
 Een Vriend voor zijn' beminden vrind
 Iets anders dan geluk bedoelen? —
 In zulk verbazend oogenblik
 Beseft hij God in al zijn waerde,
 Niet siddrend, noch verbleekt van schrik,
 Maer dankende, en te groot voor de aerde,
 Juicht hij in 't allergrievendst lot,
 Knijelt hij, eerbiedig reër, aenbidt en zegent God —

Door

Door vuige wraekzucht niet befmet
 Vergeeft hij hen, die iets misdreven,
 En stelt, naer de euangelie-wet,
 Grootmoedigheid in 't schuld-vergeven. —
 Van blinden Godsdienst-ijver vrij
 Zal nooit zijn mond op scheuring roemen,
 Noch, daer het feilen menschlijk zij,
 Zijn' broeder liefdeloos verdoemen;
 Hij troont hem van zijn dwaling af,
 Stelt nimmer zich als twist-beflechter,
 Maer wagt aen de andre zij van 't graf
 Op de uitspraak van den Opperrechter!
 Die, op den throon der Majesteit,
 Het vonnis wijzen zal voor de eindlooze eeuwigheid.

De Schoone, die in 't zaligst oord
 Voor d' aenvang van den tijd gebooren,
 En mensch en Srafs faem bekoort,
 De wellust is der Englen-Chooren!
 De Vriendschap — zij, zij kan alleen
 Het hart van mijnen vriend ontgloeien,
 Gevoelig voor haer zaligheên
 Aen hur' gewijden eerdienst boeien. —
 Waer hij 't door druk geprangde hart
 Ontlast van brave boezemvrienden,
 Of balsam voor zijn eigen smart
 Bij hen in 't gul verkeer kan vinden;
 Daer kent zijn ziel geen heilgemis,
 Maer smaekt een vreugd wier zoet slechts te gevoelen is.

De liefde, uit de eelfte bron gevloeid,
 Heeft invloed op 't geluk des levens,
 Haer werking, door de deugd ontgloeid,
 Vormt fijn gevoel en wellust tevens:
 'k Bedoel de reine huwlijksmin,
 Die aendrift door natuur gegeven,
 Die ons slechts voor één hartvriendin
 Of voor den besten vriend doet leven.
 Zij tempert, door haer ftreelend zoet,
 Den wrangen fmaek der bitterheden,
 Schenkt zaligheden aen 't gemoed,
 Gelouterd door de deugd en reden,
 En draegt een' trek der beeldtenis
 Van Hem, die enkel liefde en liefde's oorsprong is. —

Verbonden aen eene echtvriendin,
 Waer in zich 't fchoon met deugd verëenigt,
 Smaekt hij al 't zoet der huwlijksmin,
 Dier liefde, die de rampen lenigt.
 Bij hem heeft teedre eenftemmigheid
 Hier' thron gevest, verblijf gekoozen;
 De zagte rust, die bloempjens fpreidt,
 Geleidt hem op een pad van rozen:
 Haer oog, dat steeds van liefde gloeit,
 Doet hem den eelften wellust fmaken,
 Geen wellust die de harten boeit
 Aen 't fchrael genot der zinvermaken;
 Maer die op eedler afkomst roemt,
 God, als de bron van liefde en wellust, Vader neemt.

Hoe

Hoe wordt die wellust niet vergroot!
 Kan iets op de aerd hem meerder streelen;
 Daer hij een wichtjen op den schoot
 Der moeder aen de borst ziet speelen;
 Een ander zijne zij bekleedt,
 Met zagt gekoos hem teér bejgent,
 Hem staemrend' lieve Vader heet,
 En kussend voor zijn aenzijn zegent?
 Wat voelt zijn ziel in zulk een' stond! —
 Hij knielt, geheel verrukking, neder,
 Dankt God — en vindt zich op den mond
 Zijn's egaes, na 't verrukken weder;
 Door 't fijnst gevoel bedwelmd, verward,
Drukt hij haer en zijn kroost aen 't kloppend Vader-hart.

Zou 't Vaderland, dat in zijn' schoot
 Hem 't eerste daglicht zag aenschouwen,
 Hem duizend vergenoegens bood,
 Niet op zijn liefde en hulp vertrouwen? —
 o Ja! mijn deugdsvriend, kent dien pligt,
 Beoeffent hem in al zijn grootheid
 En keert, door schrander toeverzigt,
 De lagen der ontmenschte snoodheid,
 Die naer den val der vrijheid haekt:
 Heeft alles voor die dierbaere over.
 Gij, die in zulk een aendrift blaekt,
 U voegt een hemelsche eere-lover,
 Ja! daer uw roem al de eeuwen tart,
Verwerft gij 't zaligst loon, bij 't nakroost en in 't hart. —

Zou zulk een wandel, zulk een stand
De weg naer 't waer Geluk niet weezen?

Ja — daer het hart van deugdmin brandt
Is 't aerdsch geluk ten top gereezen!

De kalmte die aen 't hart geviel,
De rust van 't ongeknægd geweeten,
Schenkt zaligheden aen de ziel,
Die nauw een Seraf af kan meeten. —

De tranenvloed der dankbaerheid,
De zoetheên van het rein beminnen,
Het heil, der vriendschap toegezeid,
Zijn meer dan 't wuft genot der zinnen:

En 't Vaderland! maer o! die vreugd —
Jeen pen beschreef haer ooit gevoel ze o vriend der deugd!

*Zie hier, mijn Boezemvriend, mijn schets van 't waer geluk!
't Streelt grootsch, zoo 'k van mijn vlijt gewenschte vruchten pluk:*

Mijn zang het heil bewerk' van mijn Natuurgenooten.

Bereikt mijn kunst hier in haer doel

Dan zal een dankbre traen, ó God! mijn oog ontschooten.

Getuigen wat ik voel!

G. J. L.

P U L C H E R I A

A E N

C H A R I T E S.

Kan ik, in 't uiterste uur van mijn verwaerloosd leven,

Verleider van mijn hart! verdoolde sterveling!

U wel een groter blijk van mijne liefde geven,

Dan dat mijn pogen doelt op uw verbetering?

Ik min u, schoon gij mij in 't bitterste onheil stortet,

Ik min u, schoon ik thans met sidring aen u denk:

Gij, die mijn eer, mijn staet, mijn' leven zelfs verkortet,

Indien gij mij nog mint, let op mijn liefde-wenk!

Hoor hoe mijn kwijnend hart thans zuchtende moet klagen,

Daer 't zijn verdwaesde drift nu eindeloos beschreit,

En vruchteloos herroept die ras vervlogen dagen,

Waerin 't bij u verkeerde in schandlijke ijdelheid.

Wij beide hebben ons te jammerlijk bedrogen,

En 't is, helaes! te laet dat men te rugge keert,

Voor mij ten minste, daer mijn schoonheid is vervlogen,

En mij 't gevolg der weelde in mijn gemoed verteert.

•k Zie mij aen 't graf gevoerd in 't priifte van mijn jaren ,

•k Verfoei mij zelf, maer ach! wat baet mijn jammerklagt?

Nu ik, elendige, de schimmen reeds zie waren,

En, veel te laet ontwaekt, het deerlijkst lot verwacht.

Ja, 'k zie te spaê te rug op al mijn euvel daden,

•k Herroep vergeefs den tijd door ijdelhêen gedood,

Den tijd, die voor een poos die lusten kon verzaden,

Die mij tot beulen zijn in mijnen jongsten nood.

• Mijn schreien baet mij niets, maer 't kan u nuttig wezen,

Gods tedre zondaersmin laet u, door mij nog raên,

o Mogt een waer berouw u, onder 't ernstig lezen,

Van dit mijn laetst vaerwel, uit 's weerelds boeie ontslaen.

Charities! medgezel van zo veel wanbedrijven,

Die thars mijn zwoegend hart, in 't doodlijk oogenblik,

Nog drukken, en mijn bloed in de adren doen verstijven,

Och! wekte ik in uw ziel een' bangen zondenschrik!

Mogt uw Pulcheria nog, stervende, iets vermogen,

Op u, wiens loze tael, wiens valsche vleierij,

Haere onbevleete ziel zo schandlijk heeft bedrogen,

En door wiens slood bestaen ik al te smartlijk lije'.

Ik heb te veel de magt van mijn bekoorlijkheden

Besceet, om uwe ziel te storten in den vloed

Van ongerechtighêen, ik heb de deugd vertreden,

En mijae onkuische drift heeft uwe drift gevoed.

Mogt

Mogt ik dan, dierbre vriend! bij 't nadren van mijn sterven,
 Ten uwen nutte zijn, wierd gij ter dood bereidt,
Het zou me in 't nijpendst leed nog vreugde doen verwerven,
 Zo ik de werkster waer' van uwe zaligheid. —
Hoe ligt heeft niet ons hart zich aen de slaeffsche banden
 Van ongebonden weelde en wellust vast gehegt,
En hebben wij Gods wil, met opgeheven handen,
 Ja tegen rede en licht gehoorzaamheid ontzegt?
Wij hielden 't oog verblind, wen 't wijsheid zocht te leren,
 Wij hoopten zonde op zonde, en renden ijlings voort
 Naer 't, wachtende verderf, daer we alle hoop ontberen,
 En daer mijn ziel 't verwijt van al haer gruwlen hoort.
Moest gij de dischgenoot van hem, die mij voor dezen
 Zo waerd was, en wiens dood ik eindeloos beweën,
Mijn' zaelgen Echtgenoot, moest gij zijn halsvriend wezen,
 Om mij te domplen in de bangste tegenheên?
Eerloze! ja, gij waert die snoode, die de wetten
 Der kuische huwlijksmin zo allergruwlijkst schond,
Die zijne vrouw verleidde, en, door het vuilst besmetten
 Van hare dierbare eer, geveinsd, aen u verbond.
Ik, door de wijze zorg van eene vrome Moeder,
 Gevestigd in den grond van 't eerelijkst bestaen,
Geheiligd aen den dienst van 's weerelds Albehoeder,
 Verlangde nimmer 't pad der zonden inteslaen,

Ik schuwde 't los verkeer met wulpsche weerdlingen ;
 Huishoudlijk, niet verlokt door driften, aen de jeugd
 Zo eigen, kon mijn hart naer die beloning dingen,
 Die de onschuld volgen moet, de kroon der reine deugd.
 'k Heb in 't vervolg mijn hand gewillig opgedragen
 Aen hem, die, door zijn trouw, mijn hart gewonnen had.
 Ik flect in 't zoet der min de blijste levensdagen,
 Zijn wil was mij ten wil, 't genoegen beider schat. —
 Maer ach! hoe ver ben ik van 't rechte spoor geweken,
 Hoe vuil bezoedeld met al wat de ziel ontëert
 Van eene bedvriendin; dat hier de tekens spreken,
 Dat hier de wanhoop tuig', die thans mijn hart verteert.
 Al te onbedreven in de snode veinzerijen,
 Die dekfels van uw laeg en ondoordringbaer hart,
 Liet ik mij, door den schijn van vriendenmin verleien,
 En rakte onmerkbaer in uw' lozen strik verward; —
 Gij wist, van trap tot trap, mijn zinnen te verduistren,
 'k Wierd onversehilling tot mijn' braven Echtgenoot,
 Vervolgens meer geneigd om naer uw' wil te luistren,
 Tot dat ik voor de deugd geheel mijne oogen sloot.
 'k Verbrak de huwlijkstrouw, hoe plegtig ook bezworen,
 Dien Godgewijden eed; 'k schond deugd en eenen pligt;
 Ik loerde allengs 't verwijt van mijn geweten sinoren,
 En bood elk deugdzaam mensch een schaemtloosaengezicht:
 Geen

Geen schroom, geen tegenstand was in mijn ziel te zoeken,
 In 't eind: 'k beging een daed, die 't eerlijk hart verdoemt,
 Een snoodheid, die 'k weleer ten afgrond dorst vervloeken,
 En die mijne onschuld nooit, dan siddrend, heeft genoemd.
 ô God! tot welk besluit is mijne ziel gekomen?
 'k Verloor u uit het oog, 'k verbande u uit het hart,
 Geen klopping van 't gemoed deed mij uw oordeel schromen,
 Ik dacht aen u niet meer, 'k heb zelfs uw' toorn gefard.
 Ik luisterde naer raed, noch onderricht, noch reden,
 Niets doofde 't eerloos vuur, toen 't eens aen 't woeden was,
 'k Gaf om geen goeden naam, om rust, geluk of zeden,
 'Er was geen middel meer, 't welk mijne drift genas. —
 En wat was 't eerste dat uw boosheid kon bedenken?
 Wat snode kunstgreep hadt gij looslijk uitgedacht,
 Charites! om de rust van mijn gemoed te krenken?
 Wat schadelijke raed heeft mij ten val gebragt! —
 Ge ontnaemt mijn vaste deugd den steun waer op zij bouwde,
 Gij gaeft me een' afschrik van den Godsdienst, mij zowaerd',
 Heur dienaers, op wiens raed en leiding ik betrouwde,
 Bezwalkte uw loze tong als 't snoodste schuim der aerd'.
 'k Onttrok me in 't openbaer de Godsdienstplegtigheden,
 'k Bad in mijn huis niet meer, 'k erkende zelfs geen' God,
 'k Dreef, onder uw bestuur, met alle ware leden
 Van 't zuivre Kristendom, door schampre tael, den spot.

En, wen Natuur haer schoon somts aen mijn oog ontdekte,

Wen zij door 't juist beleid, dat in heur rijk regeert,

Mij ter erkenning van een eindloos Wezen wekte,

Welks aenzijn ons de groei van 't kleinste plantje leert;

Wen die beschouwing, mij zo aengenaem voordezen,

Somts nog een vonk van deugd deed glimmen in 't gemoed,

Wierd die herdenking straks, als nutteloos, verwezen,

En, door het snoodst vermaak, mijn' wulpschen lust geboet.

De zeden onzes tijds, mijn rang, geveinsde vrienden,

Verstafte mij gestaég de bronnen van geneugt;

En, daer wij zorgeloos den God van wellust dienden;

Verbande ik al 't gevoel van eerlijkheid en deugd. —

Dus heb ik mij, helaes! dus heb ik mij bedrogen,

Dus spoedde ik naer het eind' door God mij vastgesteld,

Dus is mijn levenstijd, vol zonden, weggevlogen,

Ja straks wordt mijne jeugd door 't zwaard des doods geveld.

En in wat naren staet moet ik mij nu bevinden!

Hoe vreeslijk is de stand waerin ik thans verkeer! —

Verlaten en veracht van mijne naeste vrienden,

Ontbloot van hulp en troost, beroofd van goed en eer,

Zie ik, ó aeklig lot! mij van mijn kroost omgeven,

Vijf kleine Kinders, door den honger uitgeteerd,

Dat Kroost, welcér de vreugd, de wellust van mijn leven,

Maer dat uw wulpsch verkeer had uit mijn hart geweerd.

Wat

Wat Moederlijke ziel wordt heden niet bewogen?—

Een ieder telgje smeektme om voedsel in hunn' nood;

Een traen, een tedre lonk, zie 'k beurtlings in hunne oogten.

O God! wat zware straf!.. nog harder dan den dood.

'k Zie daer benevens al' mijn grond van hoop verdwijnen,

Mijn lichaemschoon vergaet, waer op ik heb vertrouwd,

'k Verzwak van uur tot uur, door teeringachtig kwijnen,

. Mijn eigen oog verschrikt, als 't mijn gelact aenschouwt.

Charites! hoe verflenscht de roos op mijne wangen,

Die roos waer op uw oog, zo dikwerf, heeft gestaerd;

Mijn lippen, vaek genoemd de zetels van 't verlangen,

. Mijn boezem en mijn moed zijn schrik en afkeer waard'.

De bleeke verf des doods heeft alles overtogen,

Een kille schrik bevangt een' ieder die mij ziet,

Het beeld des maegren nijds, met ingevallene oogten,

Vertoont mijn woest gelact, door 't knagende verdriet.

Gij zelf, Charites! zoudt mijn aeklig bijzijn schuwen,

Pulcheria, weleër zo lief, zo fraei van leest,

Zoudt ge in deez' naren stand, gelijk een monster, gruwen,

Za erinnerde u niet meer hoe schoon zij zij geweest.—

Dan, hier van zal uw oog gewislijk zijn ontsagen,

Want, eer gij van uw reis te mijwaerts wederkeert,

Is reeds mijn zielloos lijf naer 't donker graf gedragen,

En 't weinig ovrig vleesch wordt door den worm verteerd.

Mot

252 M E N G E L D I C H T E N .

Met recht zal deze brief u schrik en sidring baren,

Ja 'k zie u radeloos, bezwijmende in den nood,

Maer mogt dees schrik uw ziel voor groter schrik bewaren,

En wierd uw oog verlicht door mijn' verhaesten dood!

Denk, denk niet dat dees brief al mijmrend wordt geschreven,

Dat mij de krankheid reeds de zinnen heeft verward,

Neen, geen beneveld brein doet mij dees lesfen geven,

Geloof mij, 't is de tael van mijn gevoelig hart. —

Nooit kan men 't leven zo naer waerde en eisch beschouwen,

Dan aen den drempel van de ontzaglijke eeuwigheid,

Waerop ik heden sta; nooit zo 't gewigt ontvouwen

Van 't uiterste oogenblik, dan wen men 't straks verbeidt.

Nooit leert men 't recht gebruik der weereld zo bezeffen,

Dan op het punt, 't welk ons ontrukkt aen hare magt,

Wanneer de seis des doods, zo, zo, ons hoofd zal treffen,

En een onzichtbre staet ons ogeduldig wacht.

Onzichtbre staet! .. ach had ik meer u leren kennen!

Hadt mijne ziel zich meer verzekerd van uw goed,

Dat onvergankelijk is! had ik mij doen gewinnen,

Aen uwe waere vreugd, zo lieflijk voor 't gemoed!

Ja, had ik al het aerdsche als leengoed leren achten,

Als ijdelheid beschouwd, die als een rook vergaet!

'k Zou met nog grooter moed, dat eeuwig loon verwachten,

Waerop ik biddend staer', en hopeno mij verlact. —

O,

O, mijn Charites! laet mijn voorbeeld u toch leren;
 'Och! hadt dees laetste raed, bekrachtigd met mijn' dood,
 De magt om de ijdelheid uit uwe ziel te weren,
 En drong hij in uw hart, elendig Lotgenoot!
 Vergeefs wacht ge, in den loop van 't uitgebreidste leven,
 Een' raed zo heilzaam als van uw Pulcheria,
 Welaen, leer dan bij tijds voor 't schriklijkst noodlot beven,
 En zoek in Jefus bloed de bronwel van genaé.
 Misfchien is ook uw tijd, eer 't iemand gist, vervlogen,
 Vooral, indien gij leeft gelijk gij voormaels deedt,
 Ail sluit dan voor de deugd niet verder hart en oogen,
 En red uw dierbre ziel van 't op u wachtend leed. —
 Charites! 'k kan niet meer, mijne oogen zijn gesloten,
 De nacht der eeuwigheid neemt heden zijn begin,
 Denk acn de tranen door Pulcheria vergoten,
 En wees verzekerd dat ik uw behoud bemin. —
 Hoor nog de laetste beé van mijn bezwijkend harte,
 Ze is deze: dat ik u bevrijde van 't verderf!
 Leef lang—vaer eeuwig wel.—'k voel't einde van mijn smarte.
 Charites. — ach! — vaerwel. — o God! vergeef. — ik sterf.

J. W. B.

*Vrij gevolgd na den derden Brief van
 Stervende, enz.*

D E

K O R E N Ä E R E N .

F A B E L .

Bij 't naedren van den oogst stond één der Korenäeren

Met opgerechten leest uitstekend op het land ;

Dies zag hij, hoogverwaend op zijn' verheven stand,

Hen met verachting aen die neêrgebogen waren :

Toen nam 'er één het woord en zei :

„ Wij groeien toch op eender klei ”,

„ Mija arme Veldgenoot, bezat uw hoofd meêr graen ”,

Het zou zoo hoog niet staen ”.

Gevolgd naer het Latijn.

J. P. A.

